

Budućnost u ekološkoj poljoprivredi i turizmu

"Hrvatska ima povijesnu šansu da kroz ekološku poljoprivredu i ekoturizam sačuva okoliš i zaradi novac" - rečeno je, među ostalim, u nedavnoj dugotrajnoj i temeljitoj raspravi o Konačnom prijedlogu strategije razvitka Republike Hrvatske u 21. stoljeću.

Da Hrvatska ima sačuvaniji okoliš od mnogih drugih zemalja to je nepobitno, a neupitnost orijentacije na očuvanje okoliša i ekološku proizvodnju dokazuje više zakona i podzakonskih akata kojima se uređuje ovo područje.

Nakon donošenja Zakona o zaštiti prirode (1994. godine) i Zakona o ekološkoj proizvodnji poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda (2001. godine), ove je godine (Vladinom uredbom) osnovana Agencija za zaštitu okoliša sa zadatkom prikupljanja i objedinjavanja podataka o okolišu, praćenja stanja okoliša, vođenja baze podataka i izvješćivanja o tome - radi djelotvornog provođenja zaštite okoliša. Također su ove godine stupili na snagu brojni podzakonski akti kojima se upotpunjuje pravno uređivanje ekološke proizvodnje: Pravilnik o postupku i uvjetima za stjecanje znaka ekološkog proizvoda; Pravilnik o preradi u ekološkoj proizvodnji; Pravilnik o ekološkoj proizvodnji životinjskih proizvoda; Pravilnik o deklaraciji ekoloških proizvoda; Pravilnik o stručnom nadzoru u ekološkoj proizvodnji; Pravilnik o iznosu naknada troškova za provođenje stručnog nadzora nad ekološkom proizvodnjom i troškova utvrđivanja sukladnosti s temeljnim zahtjevima; te Pravilnik o ekološkoj proizvodnji i preradi vlakana.

Spomenimo, na kraju, da je Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva imenovalo Povjerenstvo za ekološku proizvodnju poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda kojemu je zadatak poticanje, unapređenje, razvoj, praćenje razvoja, davanje stručnog mišljenja i prijedloga u ekološkoj proizvodnji.

Pravni okvir ekološke proizvodnje zaokružen je objavljivanjem popisa pravnih osoba za provedbu postupka potvrđivanja nad ekološkom proizvodnjom, popis ovlaštenih laboratorija, te popis nadzornih stanica za obavljanje stručnog nadzora nad ekološkom proizvodnjom.

M.K.

	strana
- Uvodnik urednika	2
- Konačni prijedlog Strategije razvitka Republike Hrvatske u 21. stoljeću - sastavnica poljoprivrede i ribarstvo	3
- Konačni prijedlog zakona o državnoj potpori u poljoprivredi, ribarstvu i šumarstvu	10
- Konačni prijedlog zakona o izmjeni Zakona o poljoprivrednom zemljištu	25
- Izvješće o radu Upravnog vijeća HRT-a i poslovanju HRT-a u 2001. godini i izvješće o radu Vijeća HRT-a	34
- Prijedlog ugovora o međusobnim pravima i obvezama HRT-a i OIV-a d.o.o.	46
- Statut Hrvatske izvještajne novinske agencije	47
- Izbori, imenovanja i razrješenja	48
- Prijedlog odluke o izboru suca Ustavnog suda Republike Hrvatske	49
- Odgovori na zastupnička pitanja	49

PRIKAZ RADA:

- 23. SJEDNICE HRVATSKOGA SABORA ODRŽANE 12, 13, 14, 19, 20, 21, 26, 27. I 28. LIPNJA, TE 3, 4, 5, 10, 11. I 12. SRPNJA 2002.

KONAČNI PRIJEDLOG STRATEGIJE RAZVITKA REPUBLIKE HRVATSKE U 21. STOLJEĆU - SASTAVNICA POLJOPRIVREDA I RIBARSTVO

Ekološkom poljoprivredom i eko turizmom sačuvati okoliš i zaraditi novac

Zastupnici Hrvatskoga sabora većinom su glasova donijeli Strategiju razvitka Republike Hrvatske u 21. stoljeću - sastavnica poljoprivreda i ribarstvo, koju je predložila Vlada Republike Hrvatske. Strategija razmatra područja poljoprivrede, ribarstva i prehrambene industrije, a na temelju postojećeg stanja i analiza razrađuju se problemi pojedinih područja, te opći i posebni ciljevi kojima se želi popraviti i unaprijediti postojeće nezadovoljavajuće stanje u odnosnim područjima te domaću poljoprivredu približiti standardima EU-a.

O PRIJEDLOGU

Predloženu je Strategiju dodatno obrazložio zamjenik ministra poljoprivrede i šumarstva **Tomislav Ledić**, pa ćemo se i mi poslužiti njegovim izlaganjem za upoznavanje s Prijedlogom.

Prihvativši u travnju ove godine Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o poljoprivredi, zastupnici su obvezali Vladu da u Konačni prijedlog zakona uvrsti odredbu prema kojoj Hrvatski sabor donosi Strategiju kojom se uređuju pitanja poljoprivrede, šumarstva i ribarstva. O čvrstom nastojanju Vlade da provede reformu poljoprivredne politike osim ove strategije govore i ključni akti iz tog područja koji se

istodobno nalaze u saborskoj proceduri. Tako će pored ponudene Strategije zastupnici odlučivati i o izmjenama i dopunama Zakona o poljoprivredi, napose o zakonu o državnoj potpori u poljoprivredi, ribarstvu i šumarstvu. Tome valja dodati i odgovarajuće ranije već prihvaćene zakone (o poljoprivrednom zemljištu, o biološkoj proizvodnji poljoprivredno-prehrambenih

Za hrvatsku poljoprivredu bilo bi daleko učinkovitije da je Vlada dostavila Nacionalni program za poljoprivredu i seoska područja.

proizvoda, slatkovodnom ribarstvu) te izmjene i dopune mnogih drugih zakona od koji se ističe Zakon o veterinarstvu zbog njegove aktualnosti vezane uz zdravstveno stanje stoke, odnosno stočarskih proizvoda. Sve navedeno usmjereno je ka ostvarenju slijedećih sveopćih ciljeva poljoprivredne politike: osigurati prehrambenu sigurnost stanovništva; jačati konkurentnost poljoprivredne proizvodnje; postići primjereni životni standard poljoprivrednih proizvođača, zaštititi potrošače u pogledu kakvoće i zdravstvene ispravnosti hrane, te očuvati prirodne resurse i seoski prostor.

Dinamika postizanja tih ciljeva imat će veliki utjecaj na uspješnost i trajanje procesa pridruživanja Hrvat-

ske Europskoj uniji, podvukao je zamjenik ministra. Strategija naglašava važnost pravilnog odabira mjera usmjerenih izravno pojedinim skupinama poljoprivrednih proizvođača, a posebno naglašava važnost odabira onih mjera koje konačan rezultat pokazuju kroz rad specijaliziranih ustanova u poljoprivredi (savjetodavnog, obrazovnog i znanstvenog karaktera), kroz uspostavu suvremene infrastrukture (efikasne, stručne), odnosno neformalne infrastrukture (regionalne i lokalne razine).

Strategija razmatra područja poljoprivrede, ribarstva i prehrambene industrije. Na temelju postojećeg stanja i analiza razrađuju se problemi pojedinih područja, te opći i posebni ciljevi kojima se želi popraviti i unaprijediti postojeće nezadovoljavajuće stanje u odnosnim područjima.

U Konačni prijedlog strategije unesene su određene izmjene prihvaćanjem prijedloga i mišljenja iznesenih na tekst Prijedloga strategije. Tako je izmijenjen proslav (uvod) u tekst dokumenta, uklonjen popis stručnjaka koji su na dokumentu radili, kao i popis njihovih autorskih priloga, doraden tekst Strategije u sva tri poglavlja, i dobrim dijelom ažurirani podaci.

U nastavku Vladin se predstavnik ukratko osvrnuo na primjedbe Sabora upućene na tekst Prijedloga strategije. Glede primjedbe koja se

odnosila na našu agrarnu strukturu i potrebu razdvajanja tržišnih od netržišnih gospodarstvenika, gospodin Ledić upućuje na poglavlje o Restrukturiranju obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava i Reformu novčanih poticaja i naknada u poljoprivredi koji govore o razdvajanju komercijalnih i nekomercijalnih proizvođača u poljoprivredi.

Na primjedbu da bi Strategija trebala dati odgovor na proces ulaska Hrvatske u WTO i na proces približavanja EU, odnosno da postavljeni ciljevi nedovoljno uvažavaju tu činjenicu zamjenik ministra odgovara da će se u rujnu Saboru dostaviti Studija o učincima liberalizacije trgovine poljoprivredno-prehrambenim proizvodima. Upozorio je zatim da je na web stranici Ministarstva poljoprivrede i šumarstva dostupna studija - "Proizvodno-potrošne bilance poljoprivrednih proizvoda u Hrvatskoj" a na primjedbu da u dokumentu nema regionalizacije poljoprivrede odgovara da je u tijeku izrada studije koja će obuhvaćati provedbu svih dosadašnjih zakona, osobito u području subvencija, dakle, materijalne potpore u poljoprivredi gdje se uvažava element regionalizacije. Proglašenje gospodarskog pojasa RH je temeljno polazište za unapređenje i sređivanje stanja u našem ribarstvu. Nažalost, pored gospodarskog ovo je par excellence političko pitanje, dodaje gospodin Ledić. Na upit kada će se osnovati poljoprivredna komora odgovara da je zakon u proceduri. Otvaranje Hrvatske prema svijetu i njezina međunarodna integracija, a time i izloženost našeg agrara ima svoju cijenu, ali se određenim instrumentarijem to može ublažiti i na neki način omogućiti našim proizvođačima prijelazno razdoblje. To se može postići većom konkurentnošću domaće proizvodnje na tržištu, većom, kvalitetnijom i jeftinijom proizvodnjom, potporom poljoprivrednoj proizvodnji te rigoroznom zdravstvenom kontrolom poljoprivrednih proizvoda kada se uvoze za potrebe hrvatskog tržišta itd.

Glede izvoza i uvoza robe gosp. Ledić je podsjetio na 1997. godinu kada je Hrvatska uvezla poljoprivredno-prehrambenih proizvoda vrijednih više od milijarde dolara, a lani u vrijednosti od 830 milijuna dolara. Napominje samo da 1997. godine Hrvatska nije bila članica

WTO-a niti potpisnica Pakta o stabilizaciji i pridruživanju.

Za kraj izlaganja iznio je najsvježije podatke iz posljednjeg popisa stanovništva koji pokazuju da je poljoprivredno stanovništvo u zadnjih deset godina palo sa 9,1 posto na 5,5 posto, dok je udjel poljoprivrednog stanovništva u aktivnom stanovništvu sa 12,6 posto pao na zabrinjavajućih 6,9 posto.

Ispravljajući netočan navod **Ivo Lončar (nezavisni)** precizirao je da je 1997. godine Hrvatska uvezla poljoprivredno-prehrambenih proizvoda vrijednih milijardu i 300 milijuna dolara, 2000. godine više od 710 milijuna dolara, a lani 830 milijuna dolara. Nažalost, prošlogodišnji uvoz te robe i ovaj u prvih šest mjeseci ove godine nije imao nikakve veze sa WTO-m nego samo s jednom potpuno promašenom agrarnom politikom, zaključio je zastupnik Lončar.

RADNA TIJELA

Odbor za poljoprivredu i šumarstvo je u raspravi dao potporu donošenju Strategije kao dokumenta koji bi poslužio kao temelj bržeg razvoja hrvatskoga agrara. Međutim, u raspravi je izneseno mišljenje da je donošenje Strategije nepotrebno, budući da bi za hrvatsku poljoprivredu bilo daleko učinkovitije da je Vlada dostavila Nacionalni program za poljoprivredu i seoska područja temeljem Zakona o poljoprivredi. Također je istaknuto i to da je Strategija trebala okvirno definirati strateške poljoprivredne proizvode na kojima bi se trebao bazirati budući razvoj hrvatske poljoprivrede, to više što je ista skupa te u tehničkom i tehnološkom zaostatku za zemljama EU-a. Većinom glasova Odbor je predložio Saboru da donese Strategiju.

RASPRAVA

Nepotrebna megastrategija

Nakon uvodnog izlaganja Vladinog predstavnika, dr. sc. **Tonči Tadić (HSP)** govorio je u ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a.

Uspješna poljoprivredna proizvodnja u nekoj državi odraz je uspješnog gospodarstva s visokim bruto nacionalnim dohotkom, i varaju se svi koji

misle da se razvoj može temeljiti isključivo na poljoprivrednoj proizvodnji, ustvrdio je zastupnik. Poljoprivredna je proizvodnja uspješnija što su uspješnije državne potpore, nastavlja zastupnik Tadić, ali podsjeća da su sve potpore izvučene iz nečijih poreza, odnosno prihoda gospodarstva. Ma koliki bili, poticaji moraju biti usklađeni s mogućnostima hrvatskoga gospodarstva, kaže ovaj zastupnik te ukazuje na apsurdnu situaciju po kojoj ma koliko pomagali domaću poljoprivredu kroz potpore, neće postići veliki rezultat dok god poljoprivreda ne bude dio kompletnog gospodarskog lanca. Situacija kod nas daleko je od ovakvih očekivanja, a to se najbolje očituje kroz nepovoljnu vanjsko-trgovinsku bilancu. Nesporna je, naime, činjenica da Hrvatska uvozi hranu i zato su svi naši poticaji i uopće odnos prema poljoprivredi potpuno promašeni, a novac odlazi uludo. Razina poticaja trebala bi biti takva da pomogne hrvatskom poljoprivredniku, a hrvatskim proizvodima da budu konkurentni i doista stignu do potrošača ostvarujući pritom maksimalni gospodarski učinak. Negativna vanjsko-trgovinska bilanca jasno nam pokazuje da ukoliko se ništa ne promijeni tada će korist od sporazuma i stabilizacije imati samo EU, a nikako Hrvatska. EU se zaštitila pri pregovorima o ulasku Hrvatske u WTO i limitirala je naše poticaje na maksimalnu razinu od 134 milijuna eura. Naši poticaji nikada više ne smiju biti iznad te razine, a sva potpora hrvatskoj poljoprivredi bit će ona koju blagoslovi Vijeće za provedbu spomenutog sporazuma. Vijeće će bdjeti nad tranzicijom Hrvatske prema uspješnim gospodarstvima zapada, a ova će strategija biti u onoj mjeri realna i realizirala će se, samo ako se bude poklapala s interesima moćnih izvoznika hrane u WTO-u, kaže Tadić.

Klub se slaže s općim i posebnim ciljevima Strategije, ali drži da se sve to lomi na vrlo lošoj agrarnoj strukturi i činjenici da je posljednjih 50-tak godina naše selo upropašteno potpuno krivom agrarnom politikom. Potrebno je povećati konkurentnost hrvatskog sela i odijeliti tržišno orijentirane proizvođače od onih koji to ne mogu biti. Zato je potrebno urediti jasan sustav državnog odnosa prema poljoprivredi. Činjenica je da će u svemu tome biti i onih koji naprosto ne mogu sudjelovati u tržišnoj

utakmici pa je s tim u vezi HSP predložio uvođenje poljoprivredne socijalne kartice i konačno provođenje strože kontrole korištenja poticaja. Treba razbiti iluziju u hrvatskoj javnosti kako Hrvatska može parirati zemljama WTO-a kroz klasičnu poljoprivredu, budući da smo tu debelo zakasnili, ali zato imamo velike šanse u izvozu ekološki proizvedene hrane pa se treba orijentirati na ekološku poljoprivredu.

Zaključujući istup rekao je da Klub podržava ovaj dokument baš kao što je učinio i u prvom čitanju, ali drži da on mora rezultirati vrlo konkretnim potezima i zakonima, te da će ga trebati vrlo skoro promijeniti kada se uoče prvi negativni učinci ulaska Hrvatske u proces stabilizacije i pridruživanja.

Aktualna vlast toliko je ambiciozna da radi jedan megaprojekt za cijelo jedno stoljeće.

U ime Kluba zastupnika HDZ-a istupio je **Drago Krpina**. Za raspravu o Strategiji drži da je pomalo nadrealistička. "Raspravljamo o Strategiji razvitka hrvatske poljoprivrede u 21. stoljeće na prijedlog Vlade koja danas treba pasti, odnosno podnijeti ostavku", nastavlja zastupnik te dodaje: "zar to nije malo neobično i nema li u toj situaciji nečeg teatarskog"? Kada bi premijer mogao računati na novih 45 godina vladavine partije i tada bi bilo preambiciozno raditi strategiju za cijelo jedno stoljeće. Čak niti ta partija u bivšoj SFRJ koja je inače imala monopol na vlast nije se usuđivala dati takvu dalekosežnu viziju razvitka, već se ograničavala ne petoljetku, a aktualna vlast u Hrvatskoj toliko je ambiciozna da zna kako treba izgledati cijelo jedno stoljeće, primjećuje zastupnik Krpina.

Za predloženu je strategiju rekao da predstavlja zbirku eseja, mješavinu kvaziznanstvenog i kvazipolitičkog a, uz to, poduprta je popisom literature na šest gusto pisanih stranica koja je korištena prilikom izrade ove zbirke eseja. Ako Sabor prihvati Strategiju tada će jednog dana netko tko je potraži u arhivi Sabora steći dojam da je aktualna generacija hrvatskih zastupnika bila izrazito znanstveno usmjerena. Na slijedećim izborima HDZ će, kaže Krpina, izaći sa svojim

četverogodišnjim programom razvitka poljoprivrede, a onda ovaj o kojem se sada raspravlja neće apsolutno nikoga obvezivati. Primjećuje da je u vrlo kratkom periodu Sabor već dva puta razmatrao ovaj dokument tj. zbirku eseja koja apsolutno neće nikoga ni na što obvezivati, pa u tom smislu Klub drži da je ovo potpuno nesvrhovit i besmislen posao.

Istodobno Vlada ne ispunjava svoje zakonske obveze iako je bila dužna to učiniti. Strategija razvitka hrvatske poljoprivrede iz 1995. godine jedno-glasno je prihvaćena u Saboru, ali ne obvezuje nikoga, a u protekle dvije godine i Vlada je pokazala da je taj dokument ni na koji način ne obvezuje. To je najbolji dokaz da ovakvi dokumenti nemaju nekog posebnog smisla. Umjesto da u skladu sa Zakonom o poljoprivredi Vlada izradi Nacionalni program za poljoprivredu i seoska područja s konkretnim iznosima i izvorima novčanih sredstava za poljoprivredu s kratkoročnim i srednjoročnim mjerama, Vlada upućuje Saboru Strategiju razvitka poljoprivrede za 21. stoljeće.

Jednim svojim dijelom strategija se bavi pitanjem raspolaganja poljoprivrednim zemljištem, pa ako je Sabor prihvatiti tada ćemo imati dvije strategije koje se bave tim pitanjem pa je pitanje koji će se od ova dva dokumenta primjenjivati? Iz inflacije strategija može se zaključiti da je njihov broj upravo proporcionalan brzini pogoršavanja stanja u poljoprivredi Hrvatske. Naime, što Vlada predlaže više strategija to je hrvatskim seljacima gore i teže, i jedino što seljaci mogu poželjeti je da se uspori donošenje tolikog broja tih dokumenata jer se može očekivati da će ta dva procesa biti međusobno u proporcionalnom odnosu. Od svih strategija koje Vlada priprema važnije bi bilo da odluči riješiti barem jedan konkretan problem npr. uspostavu nacionalnog sustava veletržnica. No, Vlada to neće učiniti, kaže zastupnik, pa nesređeno tržište odgovara švercerima, preprodavačima i uvoznici. Ustvrdio je također da selo izumire, uvoz raste, a niti jedan ključni problem u poljoprivredi se ne rješava.

Za predloženu strategiju Klub neće glasovati, držeći da je potpuno besmislen, nepotreban i nesvrhovit papir kojem se pridaje značenje kojeg uopće nema, te na stanovit način predstavlja rujanje hrvatskim seljacima.

Predložena strategija može biti i za 30. stoljeće

Za razliku od prethodnika Željko Malević je rekao kako će Klub zastupnika SDP-a podržati donošenje ovog dokumenta. Legislativna logistika sastavljena je od čitavog niza zakona i strategija, i bez obzira na njihovu manjkavost i nesavršenost uvjet su bez kojih Hrvatska ne može napraviti niti jedan korak na putu prema europskim integracijama. Klub je doduše svjestan da predložena strategija nije savršena i da bi možda mogla biti i bolja, ali zato će se zakonskim tekstovima operacionalizirati pojedine faze tog dokumenta.

U nastavku zastupnik je podsjetio da je prilikom razmatranja Prijedloga strategije Klub imao dosta ozbiljnih primjedbi, a neke od njih Vlada je uvažila, no i dalje predloženi dokument ima nedostataka. Za Klub je sasvim neprihvatljivo i neshvatljivo da se u jednom tako važnom aspektu agrarne politike, kao što je zemljišna politika i gospodarenje poljoprivrednim zemljištem u ovom dokumentu napiše tek šest redaka. Kod toga valja znati da je oko 80 posto zemljišnog posjeda u privatnom vlasništvu, te da se radi o posjedu sa prosječno 2,7 ha, uz to, izdijeljenom na različite manje parcela što Hrvatskoj onemogućuje bilo kakvu robnu proizvodnju i integracije, a napose bilo kakav smisleni koncept agrara u europskom smislu te riječi. Stoga je bilo vrlo bitno da se i u ovoj strategiji na određeni način kaže koji su to instrumenti i preko kojih će modela Hrvatska okrupniti svoj poljoprivredni posjed. Iz predložene se strategije to, međutim, ne vidi, i to je ključni prigovor Kluba. Osim toga, nedovoljno je pažnje posvećeno nekim od komparativnih prednosti Hrvatske u odnosu na druge europske države, i nedovoljno se govori o ljudskim resursima iako Hrvatska ima izuzetno kvalitetne stručnjake u agraru, osobito na polju biotehnologije i selekcioniranja. Napominje kako u Hrvatskoj postoje tisuće diplomiranih inženjera agronomije, ali je u zadnjih deset godina u agraru vladao sustav svega i svačega, sustav otimačine u privatizaciji koji je zapravo tu struku učinio gotovo nepotrebnom. Imamo visoko obrazovane ljude koji su svugdje više cijenjeni nego doma, zaključuje Malević. Klub nije siguran

da će se ogromni važni zahvati na polju agrarne politike i gospodarenja zemljištem provesti dovoljno brzo.

U nastavku sjednice istupao je glasnogovornik Kluba zastupnika HSLŠ-a **Marko Baričević**. Zastupnik se osvrnuo na političku frazeologiju kojom Strategija obiluje, i smatra da bi predloženi dokument mogao trajati

Od svih strategija koje priprema Vlada važnije bi bilo da odluči riješiti barem jedan konkretan problem npr. uspostavu nacionalnog sustava veletržnica.

unedogled i da to može biti i strategija razvoja za 30. stoljeće, jer ionako ništa ne može ni pokvariti niti ispraviti. Kritički je analizirao pojedine segmente predloženog dokumenta, uključujući tu i riječ "strategija". Nakon konzultacije rječnika stranih riječi nalazi da strategija znači postizanje cilja, ali u ovom dokumentu toga nema, kaže zastupnik. Tvrdi da ima osjećaj kako su predloženu strategiju pisali političari, a ne profesori, jer u dokumentu ima vrlo lijepih rečenica i dijelova koje bi mogao iskoristiti svaki političar. "A zna se da smo mi političari takvi da će npr. kolega Krpina reći kako je ova strategija istovjetna onoj iz 1995. godine i onda po njoj osuti paljbu, drvlje i kamenje", rekao je zastupnik Baričević. HSLŠ-ov zastupnik tvrdi pak, da je predložena strategija ista kao i ona iz 1995. godine, te da se i potonja mogla primjenjivati, a ne radi potpuno nova.

Osvrnuo se i na dio u predloženom dokumentu koji se bavi pitanjem sjemenarstva. Tako se kao temeljni cilj strategije razvitka nacionalnog sjemenarstva i rasadničarstva navodi osiguranje dovoljne količine sjemena i sadnog materijala za domaće potrebe bilinogojstva, kao da takvo što već nemamo, komentirao je zastupnik Baričević. U strategiji se zatim navodi kako valja osposobiti postojeće i nove kadrove putem domaćih i stranih specijalizacija, poslijediplomskih i postdoktorskih studija za specifičnosti ove proizvodnje po vrstama i kultivarima. S tim u vezi zastupnik upozorava da su naši selekcionari sa 53 i 54 godine života u najboljoj formi, oni od 30 i 35 godina još ne znaju ništa, a oni od 70 godina vjerojatno idu u mirovinu. Mi,

međutim, u mirovinu šaljem one prve sa oko 50 godina starosti, komentirao je zastupnik.

U Strategiji se navodi kako posebnu pozornost valja posvetiti zaštiti genetike i tehnološke čistoće i kakvoće sjemena i sadnog materijala. Pa što drugo moramo raditi kad je u pitanju sjemenarstvo, čudi se zastupnik i pita je li baš to trebalo navoditi u Strategiji. Zna se kako sjemenarstvo radi, i to nije "topla voda" koju treba otkrivati, podvukao je dalje.

S predloženom strategijom koja može biti i za 30. a ne samo za 21. stoljeće ništa se ne može pogriješiti niti dobro napraviti, a Klub zastupnika HSLŠ-a će je podržati, zaključio je Baričević.

Drago Krpina (HDZ) zaničevao je da je rekao kako su predložena strategija i ona iz 1995. iste, te da je nakon toga osuo paljbu po predloženom dokumentu. No, kada komparativno uspoređuje ta dva dokumenta tada, kaže, nalazi da je onaj iz 1995. godine neusporedivo bolji i precizniji, ali je nesreća što ta strategija nije bila odgovarajuće provedena.

Predloženi dokument **Ivan Kolar** vidi kao priliku da upozori na neka određenja Kluba zastupnika HSS-a glede poljoprivrede obiteljskog domaćinstva, i uopće shvaćanja na koji način strategija može biti na korist selu, seljaku i cijeloj zajednici. Strategija bi trebala jasno sagledati kakvoj se poljoprivredi teži, kakvi će je poljoprivrednici opsluživati, na kakvim će se poljoprivrednim gospodarstvima ona odvijati, kakav ruralni prostor svi oni stvaraju i u kakvom prostoru žive, kakve su odlike agroalimentacijskog lanca kojeg je poljoprivreda jedna karika itd.

Dok svi drugi razvijaju poljoprivredu HSS je razvija na poljoprivrednom gospodarstvu, a dok drugi govore o subvencijama u poljoprivredi ova politička stranka govori o subvencijama poljoprivredne proizvodnje na takvim gospodarstvima. Poljoprivrednici nisu samo jedna duga rijeka radništva koja putuje od mjesta stanovanja do mjesta rada. Oni su istovremeno poljoprivrednici i na poljoprivrednim gospodarstvima u ruralnom prostoru. Svaka analiza ili rasprava o poljoprivredi mora u žarište staviti temeljnu misao da se poljoprivredom rješava i seljačko pitanje te da to treba poistovjetiti. Ako prihvaćamo svrhu poljoprivrede, odnosno poljoprivredne

politike kao seljačko pitanje, a ne samo kao jednu proizvodnu granu, tada ona postaje prioritetna državna obveza i nalaže iznalaženje odgovora na pitanje o poželjnom mjestu, ulozi i značenju poljoprivrede u Hrvatskoj. Odgovor na to pitanje nema dnevno politički karakter nego sudbinsko određenje koje nije podložno dnevno političkim nadmudrivanjima, pa čak ni promjenama stranke na vlasti, podvlači Kolar. Seljačko je pitanje sudbinsko za otprilike 40 posto hrvatskoga življa koji u potpunosti ili djelomično živi od poljoprivrede i na seoskim prostorima. Stoga odgovor na to pitanje mora biti jednoznačan, jasan, razumljiv i prihvatljiv većini, te na njihovu i opću dobrobit.

Kada se kao cilj navodi prehrambena sigurnost stanovništva tada više nemamo pravo na eksperimente, a napose u nedoumicu stavljati bilo koju jedinku u proizvodnji nego valja osigurati sigurne i ciljane cijene, siguran plasman proizvoda i na vrijeme plaćen proizvod. Klub posebno naglašava potporu ulasku mladih u poljoprivredu kako bi se omogućila lakša smjena naraštaja te osigurao kontinuitet poljoprivredne proizvodnje, ali ne na staračkom nego na mladom obiteljskom domaćinstvu. Ako naša potpora mladim poljoprivrednicima bude bezrezervna i ako te poljoprivrednike prepoznamo kao nositelje obiteljskog domaćinstva te im u narednom periodu pomognemo tada možemo računati da će ta domaćinstva stvarno zaživjeti.

Koliko god općenit dokument dobra je osnova za moguće nove iskorake, kaže Kolar i predlaže da s donošenjem nove strategije prestane važiti stara.

Uslijedila je pojedinačna rasprava u trajanju od deset minuta, a prvo je govorila **Marijana Petir (HSS)**. Zastupnica se najprije zahvalila resornom ministarstvu što je uvažio njezinu primjedbu i u Strategiju uvrstio važnost smanjenja i ukidanja vodnih naknada za šaranske ribnjake u Hrvatskoj.

Ekološka poljoprivreda i eko turizam

U nastavku iznijela je neka razmišljanja koja, kaže, mogu pridonijeti cjelovitosti strategije u segmentu obrazovanja, poljoprivredne politike i biotehnologije. Poljoprivredna reforma će uspjeti ako odmah započnemo sa školovanjem mladih ljudi u

poljoprivrednim školama i na fakultetima, u kojima se stječu znanja koja mogu biti korisna u revitalizaciji sela drži ova zastupnica. Naglašava važnost ekipiranja (kadrovske i tehničke) savjetodavne poljoprivredne službe na svim razinama, te educiranja seoskih obiteljskih gospodarstava putem tečajeva i seminara.

Hrvatska ima povijesnu šansu mudrim zaokretom kroz ekološku poljoprivredu i eko turizam sačuvati okoliš i zaraditi novac. To će biti moguće jedino ako educiramo naše ljude za ekstenzivni oblik proizvodnje, a napose stvorimo mehanizme koji će onemogućiti ulazak genetski modificiranih organizama u Hrvatsku i ispuštanje istih u okoliš. Podsjeća da se ekološka poljoprivreda trenutno primjenjuje u više od 120 država svijeta i u mnogim zemljama Europe (Austrija, Švedska, Švicarska). U Italiji npr. 50 000 farmera ima certifikat za ekološku proizvodnju hrane, 1,7 milijuna ha ekološki je certificirano u Australiji, a tržište ekološki proizvedene hrane raste i za nešto više od 10 godina doseglo je godišnju stopu rasta od 20 do 30 posto. I svjetska vrijednost tržišta ekološke proizvodnje raste, a u posljednje tri godine se udvostručila i dosegla brojku od 25 milijardi američkih dolara. Podaci idu u prilog ekologa koji godinama vode bezuspješnu raspravu s ekonomistima. Uspjeh se ne može mjeriti samo profitom, a zeleni okoliš vrijedi više od zelenog novca, kaže zastupnica Petir. Zaključujući raspravu založila se za Hrvatsku sa selima u kojima mladi i obrazovni ljudi žele živjeti, Hrvatsku slobodnu od genetski modificiranih organizama, a napose Hrvatsku koja je zbog svog čistog okoliša i zdrave hrane poželjna turistička destinacija, i u tom smislu očekuje se podrška Ministarstva poljoprivrede i šumarstva.

Predložena je strategija ista kao i ona usvojena 1995. godine, pa se potonja mogla primjenjivati, a ne raditi novi dokument.

Poput svog stranačkog kolege, zastupnika Krpine i dr.sc. **Ivica Kostović (HDZ)** pita se koja je svrha ove strategije, i općenito svih parcijalnih strategija pa ostaje otvoreno pitanje je li ovo strategija Vlade ili

Sabora, i koga obvezuje. U nastavku posebno se osvrnuo na dio dokumenata koji se odnosi na morsko ribarstvo. Dobio je, kaže, niz ozbiljnih primjedbi naših znanstvenika koji se bave očuvanjem ribljeg fonda, a koji tvrde da u predloženoj strategiji nije riješena niti jedna mjera koja bi osiguravala temeljni dugoročni cilj hrvatskog ribarstva. Konkretno to znači da nisu predložene učinkovite metode odgovornog ponašanja za očuvanje, upravljanje i razvitak morskih biozaliha, a koje bi vodile računa o eko sustavu i raznolikostima. Također upozoravaju da se u pripremu Strategije nije uključilo Ministarstvo zaštite okoliša i prostornog uređenja.

U nastavku izlaganja ukazao je na dramatično stanje ribljeg fonda naglašavajući da je većina vrsta prepolovljena izlovom ili se nalazi na granici prijeloma. U strategiji se nigdje ne navode konkretne mjere kojima će se osigurati zaštita ribljeg fonda, ali se zato konstatira kako ćemo udvostručiti ulov ribe, nastavlja zastupnik Kostović. Dobro je došao zahtjev o uvođenju odredbe o gospodarskom pojasu, ali zastupnik upozorava da do dana današnjeg nema odgovora na taj zahtjev. Gospodarski će pojas zaštititi riblji fond jer strani ribari neće na tom području loviti. Tajna svega ipak je to što naši ribari nemaju odgovarajuće brodove za lov na otvorenom moru, a Strategija to ne rješava. Naša država i Vlada ne pružaju apsolutno nikakvu podršku da se ti brodovi izgrade jednom kreditnom linijom u našim brodogradilištima pa kada se i uvede spomenuti gospodarski pojas nećemo imati za to brodove.

Nerealnim zahtjevom iz Strategije ocijenio je konstataciju da će se povećati proizvodnja, odnosno konzerviranje i prerada ribe i to u situaciji kada od 55 tvornica i solionica radi samo šest, i za očekivati je da će ih uz postojeću politiku raditi još manje. Drži kako je podcijenjen utjecaj pozitivnog izvoza naše ribe, posebno tuna. Netko taj stvarni pozitivni efekt izvoza tuna. Ključno je, kaže, što Strategija ne daje nikakve mjere za oporavak biozaliha i ugroženih staništa riba, a u dokumentu se ne spominju ozbiljne mjere kao što je lovostaj, zaštita staništa i uspostavljanje posebno zaštićenih područja. Inače u tzv. posebno zaštićenim područjima i dalje opada riblji fond. U strategiji nema stvarnih mjera koje bi

osigurale zaštitu ribljeg fonda ali zato tvorci dokumenta ne zaboravljaju napomenuti da su podvodni ribolovci uzrokovali nestanak pojedinih vrsta riba. Tu zastupnik smatra da se nepotrebno naglašava onaj koji uopće nije kriv za osiromašenje cijelog ribljeg fonda. Kaže kako bi u ovu strategiju mogao imati povjerenja kada bi na njoj radili stručnjaci iz ribarstva, a sada osjeća samo utjecaj pojedinih lobija koji se rukovode profitom. Budući da je riblji fond nacionalni resurs ne može biti pod utjecajem bilo kojeg lobija, naglašava zastupnik, i primjećuje kako u svemu nije uvaženo mišljenje ribara, posebno onih koji se ribarenjem bave generacijama, a napose stajalište lokalnog stanovništva.

U ispravku netočnog navoda **Ivo Fabijanić (SDP)** ograničio se samo na konstataciju prethodnika da Vlada u predloženom dokumentu nije ništa predvidjela za razvoj ribarstva. Demantirajući tu tvrdnju zastupnik je precizirao stranice dokumenta na kojima se jasno mogu iščitati mjere koje u ovoj oblasti valja poduzeti i ono što se može u Strategiji dati. Napominje da nakon usvajanja ovog dokumenta slijedi zakonodavna regulativa.

Glede ribolova podvodnih ribolovaca kazao je kako oni love isključivo krupnu ribu koja je već nekoliko generacija svoje mladi dala u moru, ali je problem u ulovu ribe koja je ulovljena prije spolnog sazrijevanja, što često rade ribari koji se deklariraju kao profesionalci, a zapravo ne poštuju zakon i odgovarajući pravilnik. Zastupnik se slaže kako treba uvesti red u ribarstvo.

Za **Marijana Maršića (HSS)** temeljni ciljevi strategije u poljoprivredi su: proizvodnja dovoljne količine domaće hrane za potrebe stanovništva RH, ali koja će biti konkurentna uvoznj ne samo po cijeni već i po kvaliteti. Nadalje cilj je težiti dosezanju primjerenog životnog standarda i stabilnosti poljoprivrednog dohotka, a to se može postići osiguranom proizvodnjom i plasmanom roba i usluga na tržištu. Također je potrebno sačuvati prirodne potencijale, ekološku proizvodnju hrane, te zaštititi seoska područja od prekomjernog raseljavanja mladih uz obvezno očuvanje tradicionalnih vrijednosti određenog prostora. Da bi se to ostvarilo valja realizirati neke zakone poput Zakona o poljoprivredi, poljoprivrednom zemljištu, ekološkoj

proizvodnji poljoprivrednih proizvoda, hrani i vinu itd., a napose zakona koji utječu na poljoprivredu (zakoni o obrtu, trgovačkim društvima i dr.) te preispitivanjem i donošenjem brojnih pravilnika, odluka i propisa, pogotovo onih koji datiraju još iz doba SFRJ. Sve to, dakako, valja uskladiti s domaćim zakonodavstvom, a napose zakonodavnom regulativom EU-a.

Autentičan hrvatski proizvod

U osvrtu na razvoj tržišta prepoznatljivih prehrambenih proizvoda spomenuo je kako u takav izvorni hrvatski proizvod spada i proizvodnja kulena npr. ali tu je još uvijek pravilnik o toj proizvodnji iz doba SFRJ koji onemogućava velikom broju seljačkih gospodarstava da zarade svoj novi dohodak upravo kroz proizvodnju seljačkih specijaliteta. Razlog - za zasnivanje te proizvodnje postavljeni su iznimno visoki kriteriji. Maršić kaže kako seljačka gospodarstva u Hrvatskoj moraju zarađivati, a ako želimo da prežive liberalizaciju domaćeg tržišta jedna od mogućnosti jeste upravo proizvodnja seljačkih specijaliteta na seljačkim gospodarstvima i njihova izravna prodaja. Promjenom pravilnika treba smanjiti minimalne tehničke uvjete za tu proizvodnju na spomenutim gospodarstvima, a da se pritom ne poveća rizik za zdravlje ljudi i životinja. Također treba izravno nadzirati tu prodaju, a one koji će se ubuduće baviti tom djelatnošću evidentirati baš kao i njihovu proizvodnju i prodaju koju ostvaruju.

Ukazao je na potrebu izmjene pravilnika o otkupu pšenice te izrazio nadu da će do ove jeseni zaživjeti pravilnik o šećeru. Dodao je još kako valja sustavom poticaja stimulirati proizvodnju šećerne repe, povećati kapacitete dnevne prerade, a ako se smanjuje broj tvornica šećera navesti o kojim je tvornicama riječ. Jednako tako valja reći kako je potrebno putem agrarne politike odrediti strateške ciljeve Hrvatske u proizvodnji šećera. Zastupnik se založio za donošenje zakona o vinu. Pretpostavka je da se danas u Hrvatskoj proizvede oko 200 milijuna litara vina, a od toga 55 milijuna u kontroliranoj proizvodnji. Novi bi zakon trebao donijeti mnoga poboljšanja, a najbitnije bi bilo da se on provodi. Na temelju novog zakona vino će se tretirati kao prehrambeni proizvod. U konačnici to znači sredi-

vanje tržišta proizvodnje i prometa vina u skladu sa standardima EU-a, osiguranje pristupa nadzora nad sadnjom novih površina vinograda, manje poreznih obveza itd.

A u modelu poticanja seoskog razvitka potrebno je voditi računa o očuvanju autohtonih pasmina svinja.

U nastavku rada govorio je **Luka Bebić (HDZ)**. U kraćem izlaganju zastupnik se osvrnuo na temeljne resurse koji određuju mogućnost razvoja poljoprivrede na našim prostorima u budućnosti. Bez osnovnih resursa (zemljište, svjetlost, toplina, zrak, okolina, klima i voda) ništa ne možemo planirati, pogotovo ne dugoročno. S tim u vezi zastupnik se osvrnuo na mogućnost korištenja vode kao temeljnog resursa bez koje se ne može zamisliti nikakva poljoprivreda, a kamoli moderna.

U Hrvatskoj je poplavama ugroženo oko 760 tisuća hektara, od kojih se na oko 530 tisuća hektara (ili na oko 70 posto) provodi obrana raznim mjerama odnosno sustavima zaštite, a po mišljenju zastupnika tek nepotpuno i djelomično. Budući da donosimo zakone kojima dezintegriramo sustav upravljanja vodama zastupnik se boji da će i to u budućnosti biti sve lošije organizirano. Unatoč EU-u koji nas svojim obveznim uputama zapravo upućuje na jedinstven način organiziranja pitanja voda (obrana od poplava, navodnjavanje, vodna opskrba) mi činimo suprotno, jer su neki ministri poželjeli da upravljaju velikim novčanim sredstvima nadajući se da ona postoje u vodoprivredi, podvlači Luka Bebić. Inače pozdravlja konstataciju iz dokumenta "da se nameće potreba izrade jednog integralnog rješenja natapanja jadranskog područja koja bi valorizirala specifičnosti svih značajnih proizvodnih lokaliteta".

U dokumentu također stoji da je po količini vode per capita Hrvatska na vrhu europskih zemalja pa se postavlja pitanje što dugoročno mislimo činiti da bi iskoristili te velike količine vode dok nam s druge strane stoje ogromne površine koje nisu u planu za bilo kakve melioracije, natapanja i slično. Podatak da se u Hrvatskoj navodnjava samo 0,29 posto ukupnih obradivih površina ocijenio je katastrofalnim. Govorio je i o potrebi zadržavanja ili vraćanja stanovništva na otoke i priobalni pojas ali se, kaže, postavlja pitanje kako to izvesti u situaciji kada nema

vode ni za piće, a kamoli za navodnjavanje i unapređenje poljoprivrede. Upozoravao je i upozorava da se u neposrednom zaleđu našeg primorja u suradnji s BiH dugoročno mogu sagledati, osigurati i planirati navodnjavanja od Velebita do granice sa Crnom Gorom. Tamo, kaže, postoje akumulacije (od Livanjske do Neretve i Trebišnjice) gdje se ogromne količine neiskorištene vode ulijevaju u Jadransko more, a samo pet metara dalje potpuna je suša i nemogućnost bilo kakve proizvodnje, a kamoli intenzivne poljoprivredne proizvodnje. Riječ je o prirodnim akumulacijama bogatim milijardama kubika zdrave vode pa o tome valja povesti računa. Za vodoopskrbu i navodnjavanje također se mogu iskoristiti i podzemne vode koje nisu istražene.

Glede evidencije poljoprivrednog zemljišta u Hrvatskoj podsjeća kako ima više od 130 katastarskih općina koje uopće nemaju zemljišne knjige, a postojeće, uz izuzetke, nemaju nikakve veze sa stvarnim stanjem. Godinama se ne provode komasacije i okrupnjavanja poljoprivrednih površina, a bez snimanja stanja poljoprivrednih površina (pravna i posjedovna evidencija) ne može se govoriti o nekakvoj perspektivi i sagledavanju razvoja poljoprivrede za 21. stoljeće, zaključio je zastupnik Luka Bebić.

Ova je strategija vrijeđanje i omalovažanje hrvatskih seljaka i njihovih krvavih žuljeva, a napose hrvatske agronomске struke. Ona je podcjenjivanje hrvatskih građana i potrošača, rekao je **Ivo Lončar (nezavisni)**. Strategija ne nudi ništa nego samo konstatira postojeće stanje. Po logici stvari strategija bi trebala biti nekakva ideja, plan i program, a od svega toga u ovom dokumentu samo nalazimo konstataciju stanja. Tvrdnju je argumentirao navodeći neke konstatacije iz predloženog dokumenta u okviru poglavlja o domaćem tržištu i potrošnji tj. o distribuciji, prometu i cijenama.

Tvrđi da je današnje stanje u hrvatskom agraru teže nego ikad u posljednjih 35 godina, pa iako je bio duboko uvjeren da ono ne može biti gore nego što je bilo u vrijeme vlasti HDZ-a sada, kaže, vidi kako je "ono bila dječja igra u odnosu na ovo što je sada". Napominje kako nemamo

bilancu proizvoda i podsjeća na tragediju s pšenicom zbog čega je osnovano istražno povjerenstvo. Tu se radi o kriminalu kojeg se ne bi postidio niti Al Capone. Sada ćemo opet imati pšeničnu aferu. Na kraju se založio da se orden Kralja Tomislava kao najviše odličje u Hrvatskoj "za izniman doprinos za uništavanje hrvatskog agrara, te za neznanje, nestručnost i potpuno promašenu agrarnu politiku dodijeli aktualnoj agrarnoj vlasti na čelu s ministrom Pankrećem "koji ne razlikuje pšenicu od ječma".

Nadomjestak

"Poslije ove baražne vatre ne mogu odsutjeti ovo što je rečeno iako ne želim ulaziti u polemiku", rekao je u završnoj riječi zamjenik ministra Tomislav Ledić. Može kaže, prihvatiti određene primjedbe kao npr. da je materijal opsežan te da je mogao biti

Hrvatska ima povijesnu šansu da kroz ekološku poljoprivredu i eko turizam sačuva okoliš i zaradi novac.

unificiran, ali dodaje kako je teško u jednom ovakvom materijalu naći mjeru načelnog i konkretnog. Zahvalio se zastupniku Baričeviću na tumačenju riječi "strategija", ali upozorio da kada se provodi strategija tada na snagu stupaju mjere taktike, dakle provedbene mjere kojima se provode načelne odredbe iz toga dokumenta.

U nastavku ponovno je podsjetio na ciljeve strategije te se složio sa zastupnikom Bebićem koji je ukazao na problem vodnog režima, voda i melioracije. S tim u vezi Ledić upozorava na mjere u dokumentu gdje je poentirano to pitanje i u taktičnom smislu dat zadatak da se uđe u te projekte. No, problem nije od jučer već dugoročan i tako treba izdvajati sredstva u taktičkom smislu u razradi ovoga problema, podvukao je gospodin Ledić.

Vlada uočava problem gospodarskog pojasa kao gospodarski problem, nastavlja Vladin predstavnik. Najveće značenje u našem morskom ribolovu ima pelagična riba s oko 16 000 tona godišnjeg ulova, te pridnene vrste - 6000 tona registriranog godišnjeg

ulova. Moglo bi se razgovarati zašto je sada tako veliki raspon ulova ribe (od 6 000 do 16 000 tona ulova ribe), ali moramo uzeti u obzir ne samo prirodne elemente nego i činjenicu da nemamo razvijenu ribarsku flotu, rekao je zamjenik ministra.

Prihvatio je kritiku i nudi ispriku što još uvijek nije izrađen Nacionalni program za poljoprivredu i seoska područja, no materijal je u završnoj fazi izrade i uskoro će biti predmet rasprave na Vladi i u Hrvatskome saboru.

Osvrnuo se i na kako je rekao "istrgnute citate u ovoj raspravi" te prisjetio pravne formulacije "dajte mi citat, dajte mi rečenicu, pa ću lako sastaviti optužnicu". Stvari se, međutim, moraju sagledavati u cjelini, a upravo se to željelo postići Strategijom.

Glede primjedbe da se s nekim dokumentima (zakonima) išlo prije strategije objašnjava da se tako postupilo zbog tekućih potreba pa je u tom smislu spomenuo zakone o: poljoprivredi, poljoprivrednom zemljištu, potporama u poljoprivredi). Drži kako se tim "greškama u koracima" nije bitnije utjecalo na ono što čini kompletnu strategiju odnosno reformu u sektoru poljoprivrede. Na kraju je još jedanput pozvao zastupnike da prihvate predloženu Strategiju.

Reagirao je zastupnik **Marko Baričević (HSL)** konstatacijom kako je osvrćući se na pojam "strategija" zapravo koristio rječnik stranih riječi, pa to nikako nije mogao biti njegov opis. Tako je našao da strategija znači način postizanja cilja, ali toga u ovom materijalu nema. Također se ne slaže da su u ovom materijalu istrgnuti citati iz Strategije i da se s njima može baratati.

Ako prihvatimo da strategija jeste cilj tada moraju postojati mjere da se ona provede pa s tim u vezi Vlada nudi matricu agropolitičkih mjera za provođenje strategije razvitka poljoprivrede gdje je taksativno navedeno tko, kada i na koji način treba provesti odgovarajuće apstrofirane ciljeve, odgovorio je gospodin **Tomislav Ledić**. Time je rasprava okončana. Prije glasovanja o Konačnom prijedlogu strategije stigao je Vladin amandman po kojem bi usvajanjem Strategije razvitka RH

u 21. stoljeću prestala važiti Strategija razvitka hrvatske poljoprivrede usvojena 1995. godine. Obrazloženje - dopuna je potrebna kako ne bismo imali na snazi dvije strategije.

Većinom glasova (72 "za", 18 "protiv" i jedan "suzdržan") zastupnici su odlučili da će razmotriti ovaj amandman. U nastavku ministar poljoprivrede i šumarstva mr.sc. **Božidar Pankreć** obrazložio je Vladin amandman, a zatim se o njemu očitovao **Drago Krpina** u ime Kluba zastupnika HDZ-a. Ukratko je ponovio stav Kluba o predloženom dokumentu za koji drži da je potpuno suvišan i nepotreban, a Vladu smatra odgovornom što umjesto tog dokumenta koji nema nikakve praktične uporabne vrijednosti nije u zakonskom roku Saboru uputila Nacionalni program razvitka hrvatske poljoprivrede. Podsjeća da je taj program trebao propisivati kratkoročne i srednjoročne mjere u razvitku hrvatske poljoprivrede.

Strategija iz 1995. godine za koju Vlada amandmanom predlaže da se proglasi nevažećom neusporediva je s predloženim dokumentom o kojem se sada vodi rasprava i glasovanje. Podsjeća da je 1995. Sabor jednoglasno prihvatio spomenutu strategiju s vrlo precizno pobrojanim mjerama, ciljevima i metodama koje će se primjenjivati u razvitku hrvatske poljoprivrede, a navedene su i ustanove zadužene za provedbu strategije. Sada predložena strategija ni na koji način ne može supstituirati Strategiju iz 1995. godine, a nadomjestak strategije iz 1995. godine mogao bi biti Nacionalni program razvitka hrvatske poljoprivrede. No, Vlada nije poštivala zadani rok od devet mjeseci i program još nije uputila Saboru. Stoga je Klub apsolutno protiv amandmana Vlade jer ukida jedan dokument u isto vrijeme kada ne postoji drugi koji bi mogao za to biti nadomjestak.

Zastupnici su, ipak, većinom glasova, (68 "za", 15 "protiv" i 3 "suzdržana") prihvatili Vladin amandman, a zatim sa 67 glasova "za", 18 "protiv" i dva "suzdržana" donijeli Strategiju razvitka Republike Hrvatske "Hrvatska u 21. stoljeću" - sastavnica Poljoprivreda i ribarstvo u tekstu kako je predložila Vlada i zajedno s prihvaćenim amandmanom.

J.Š.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O DRŽAVNOJ POTPORI U POLJOPRIVREDI, RIBARSTVU I ŠUMARSTVU

Potiče se proizvodnju, dohodak, kapitalna ulaganja i razvitak sela

Hrvatski je sabor nakon rasprave i izjašnjavanja o stotinjak podnesenih amandmana donio Zakon o državnoj potpore u poljoprivredi, ribarstvu i šumarstvu. Ovim se zakonom, navodi predlagatelj Vlada RH, pojednostavljuje sustav potpore poljo-

Vlada drži da se uspostavljanjem novog sustava potpore u poljoprivredi, ribarstvu i šumarstvu mogu ostvariti ciljevi poljoprivredne politike.

privredi, ujednačava visina poticaja po sjetvenoj površini i proširuje obuhvat površina za koje će se plaćati poticaji. Uz već postojeće poticaje proizvodnji uvode se modeli potpore dohotku, kapitalnim ulaganjima i ruralnom razvitku.

O PRIJEDLOGU

Uvodno o Konačnom prijedlogu zakona govorio je ministar poljoprivrede i šumarstva mr.sc. **Božidar Pankreć** pa ćemo se tim izlaganjem poslužiti radi upoznavanja sa zakonskim prijedlogom. U odnosu na prvotni tekst ovim prijedlogom jasnije je definiran i razrađen sustav potpora. Većina promjena sadržanih u Konačnom prijedlogu proizlazi iz zaključaka Odbora za zakonodavstvo i Odbora za poljoprivredu i šumarstvo te primjedaba proizišlih iz saborske rasprave.

U odnosu na prvotni prijedlog u članku 6. jasnije je određeno razvrstavanje poljoprivrednih gospodarstava na komercijalno održiva i nekomercijalna, netržišno orijentirana gospodarstva te njihova prava na potporu u sklopu pojedinih modela. U dijelu modela poticanja proizvodnje uvedeni su poticaji za

podizanje nasada hmelja, za proizvodnju gotovo svog povrća te poticaji za kamenice.

Poticaji za ekološku proizvodnju razrađeni su po proizvodnjama i to za proizvodnju ratarskih kultura, sadnog materijala, višegodišnje nasade, maslinovo ulje, stočarstvo i stočarske proizvode te za ribarstvo. Za poljoprivredno sjeme plaćanja su razrađena po pojedinim usjevima i to po kilogramu, sjemenskim jedinicama i hektarima. Iznos poticaja za kravlje mlijeko je povećan ali su i zahtjevi glede kvalitete odnosno sadržaja mliječne masti u mlijeku proporcionalno povećani. Korisnici modela potpore dohotku su nekomercijalna poljoprivredna gospodarstva koja imaju u posjedu ili koriste najviše 3 hektara obradivog poljoprivrednog zemljišta. Cilj je ovog modela da se poljoprivrednicima koji su se opredijelili za ovaj model osigura financijska sigurnost za budućnost uz pretpostavku da se poljoprivrednim resursima kojima raspolažu još uvijek mogu ostvariti dodatni prihod.

U dodatku I (jedan) izvršene su određene korekcije koeficijentata za izračun ukupnog opsega poslovanja poljoprivrednog gospodarstva i to u skladu s metodologijom koja se koristi u zemljama Europske unije. U dodatku III (tri) kod većine ratarskih usjeva uvedena je postupnost povećanja minimalno poticanih količina tijekom trogodišnjeg razdoblja.

Vlada drži, upozorio je Božidar Pankreć, da se uspostavljanjem novog sustava potpore u poljoprivredi, ribarstvu i šumarstvu mogu ostvariti ciljevi poljoprivredne politike zacrtani Zakonom o poljoprivredi, a njegovo pozitivno djelovanje imat će učinak na cjelokupno gospodarstvo. Pozitivni učinci ogledaju se prije svega u lakšoj i učinkovitoj kontroli suzbijanja sive

ekonomije, zbog činjenice da će kroz prijelazno razdoblje svi korisnici potpore morati biti u sustavu PDV-a. Ovaj zakon štiti sve dijelove naših obiteljskih, seljačkih gospodarstava i pruža im mogućnost da prema svojim mogućnostima i potrebama budu u određenom modelu koji se nudi. Nitko od naših poljoprivrednih gospodarstava neće ostati izvan sustava, zaključio je Božidar Pankreć.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo razmatrao je i podupire donošenje Zakona o državnoj potpore u poljoprivredi, ribarstvu i šumarstvu. Na tekst Konačnog prijedloga Odbor nema primjedaba.

Sve je izraženija potreba za ekološkim insekticidima. Buhač je gotovo nestao u nasadima na otocima. Hrvatska ima veliku šansu u ekološkoj proizvodnji buhača.

Odbor za poljoprivredu i šumarstvo, kao matično radno tijelo, dao je potporu donošenju ovoga Zakona. Međutim, iznesene su dvojbe glede efekta koji će uvođenje novih modela državne potpore imati na sveukupan razvoj hrvatskoga agrara. Neki članovi Odbora upozorili su da je u jednom dijelu krug poticanih kultura preširok dok se druge niti ne spominju. Izneseno je da za ostvarivanje poticaja za korištenje deklariranog sjemena u biljnoj proizvodnji, treba voditi računa o kvaliteti i prinosu. Nadalje, upitno je propisivati najvišeg ukupnoga godišnjeg iznosa koje jedan korisnik

može ostvariti i to u iznosu od 1.500.000,00 kuna. To bi moglo štetiti proizvodnji a postoji bojazan da će se u praksi to izigravati.

Velika pozornost u raspravi je posvećena modelu potpore dohotku. Upitne su, ističu pojedini članovi Odbora, dobne granice koje su za ostvarivanje dohodovne potpore preniske. Država bi se za davanje potpore takvim domaćinstvima ipak trebala namiriti na primjer uzimanjem zemljišta od istih koje bi postalo državno vlasništvo. Zakonom bi trebalo odrediti da subjekti koji imaju dospjele a nenamirene obveze prema državi ne mogu ući u sustav poticaja te bi trebalo kontrolirati i kreditna sredstva koja se daju za investicije, ali i poticati angažiranje vlastitih sredstava. Nije jasan kriterij po kojem za neke kulture korisnici državne potpore mogu ostvariti veće iznose u područjima s težim uvjetima gospodarenja i to u određenim stavkama pojedinih modela. Kod modela poticanja proizvodnje i to za podizanje novih nasada vinograda propisivanje površina od 0,25 do 5 hektara predstavlja ograničenje u ostvarivanju prava na poticaje za poljoprivredna gospodarstva koja žele podići veće nasade vinograda. Istaknuto je također da je propisani početak primjene Zakona neprijemljen. Odbor za poljoprivredu i šumarstvo većinom glasova odlučio je predložiti Hrvatskome saboru da donese Zakon o državnoj potpori u poljoprivredi, ribarstvu i šumarstvu.

AMANDMANI

Na Konačni prijedlog zakona o državnoj potpori u poljoprivredi klubovi zastupnika i zastupnici pojedinačno podnijeli su stotinjak

Predložena reforma sustava poticaja prvi je korak u procesu stvaranja konkurentnosti poljoprivrednog sektora.

amandmana, a kraći prikaz njihovog sadržaja dat je uz izjašnjavaanje predlagatelja o njima odnosno u okviru glasovanja. No Vlada RH je kao predlagatelj na osnovi podne-

senih amandmana ali i zbog nomotehničkog uređivanja teksta podnijela naknadno 23 svoja amandmana, tako da je u konačnom izjašnjavaanju prihvaćeno svega nekoliko amandmana klubova zastupnika i zastupnika.

RASPRAVA

Ribarstvo

Nakon uvodnog izlaganja prvi je, u ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a, govorio dr.sc. **Tonči Tadić (HSP)**. On je upozorio da zakon sadrži dva potpuno različita područja svoje primjene. S jedne strane riječ je o poticanju proizvodnje, a s druge o potpori dohotku, odnosno o socijalnim mjerama za osiromašena seoska domaćinstva. Držimo da bi bilo bolje da je potpora dohotku regulirana kroz posve drugi zakon i kroz postojeće fondove - Fond za regionalni razvoj i Fond za razvoj i zapošljavanje.

Hrvatska je pomorska zemlja, ima svoje ribarstvo prema kojemu je trebalo u ovom zakonu postupiti daleko detaljnije. Naša dva amandmana, rekao je Tonči Tadić, tiču se ribarstva. Prvi se odnosi na dodatak III u kojem se govori o minimalnim poticanim količinama u ribarstvu. U vezi s uzgojem autohtonih vrsta bijele morske ribe i uzgoja školjaka, odnosno dagnji, držimo da bi trebalo podići minimalnu poticanu količinu od 3 na 5 tona. Trebalo bi u razdjelu "ulov male plave ribe" količinu od 50 tona smanjiti na 5 tona. Prijedlog za podizanje minimalne poticane količine za uzgoj bijele morske ribe uvjet je za ozbiljno i promišljeno ulaganje u marikulturu. Bolje je ići na manji broj većih proizvođača, dobro kontroliranih, ako je moguće u pučinskom uzgoju. Tako onemogućavamo da svatko tko se sjeti postavi kavez za uzgoj ribe i tako uništi neku od manjih vala. Neka uzgoj ribe bude, ali neka bude u nekoliko većih lokacija. Jednako tako kod uzgoja dagnji 5 tona je donja granica isplativog uzgoja. Tražiti da minimalna poticana količina za hrvatske ribare, za ulov male plave ribe bude 50 tona doista je nerazumno. U uvjetima kada svakog ljeta imamo nestašicu srdele razumno je smanjiti minimalnu poticanu količinu na 5 tona godišnje.

U članku 17. ograničava se maksimalni iznos poticaja na milijun i pol kuna. Tu bi trebalo staviti zarez i dodati "osim za ribarstvo". Ribarstvo se nalazi u sustavu poticaja od 1997. godine. Ribarstvo je vrlo značajna izvozna grana. Činjenica da smo ušli u Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju s Europskom unijom, činjenica da smo sklopili 30 ugovora o slobodnoj trgovini, znače zapravo udar na naše prerađivače ribe. S obzirom na to da nemamo izvoznih subvencija za izvoz ribljih prerađevina, držimo da jedino kroz sustav poticaja možemo biti konkurentni i povećati izvoz na svjetskom tržištu. Ograničavanje poticaja na milijun i pol kuna praktično znači gašenje čitavog niza tvornica za preradu ribe.

Zadruga

Potom je Tonči Tadić obrazložio amandmane u vezi s poljoprivredom. U članku 3. iza riječi "poljoprivrednih gospodarstava" trebalo bi dodati riječ "zadruga". Doista je neobično da je predlagatelj u ovom prijedlogu zakona zaboravio i zadruga kao korisnike državne potpore. Jednako tako u članku 4. trebalo bi dodati stavak da zadruga podnosi zahtjev za upis u upisnik površina svojih zadrugara kako bi svi njeni zadrugari mogli ostvariti državne potpore. Nadalje u članku 7, odnosno pripadnom dodatku II trebalo bi učiniti cijeli niz

Najviše je problematična odredba kojom se ograničava da jedan korisnik može ostvariti poticaj najviše milijun i pol kuna.

promjena. Nedopustivo je da su godišnja plaćanja za vinograde i za voćarstvo toliko niska, dakle 1250 kuna. Predlažemo da se to plaćanje poveća na 2500 kuna te da se uvede poseban iznos za područja s težim uvjetima gospodarenja od 4000 kuna. Kod vinograda, maslinika i voćarstva trebalo bi povećati poticaje za podizanje novih nasada sa 28.000 na 30.000 kuna, a u težim uvjetima gospodarenja na 40.000 kuna. Kod voćarstva druge skupine trebalo bi povećati postojeće iznose na 20.000 kuna, a za teže uvjete gospodarenja na 30.000. Također bi trebalo povećati izdvajanja za masline. Hrvatska je u prilici proizvoditi vrlo kvalitetno

maslinovo ulje. Zato bi trebalo uvesti posebne poticaje za maslinovo ulje ekstra kvalitete.

Što se tiče osiguranja proizvodnje država bi trebala sudjelovati kod osiguravajućih društava sa iznosom od 20 posto troškova. Ne treba ostaviti nedefinirani iznos ovisno o proračunskim sredstvima u državnom proračunu.

Poticaj za masline trebao bi se isplaćivati jednom godišnje po obrađenom stablu u roku starosti od pet i više godina, a ne po bilo kojem stablu masline. Poticaje za lavandu trebalo bi dopuniti i s poticajima za buhač, jer je sve izraženija potreba za ekološkim insekticidima. Buhač je gotovo potpuno nestao u nasadima na otocima, a Hrvatska ima velike šansu u ekološkoj proizvodnji buhača. Ovaj zakon trebalo bi početi primjenjivati od 1. siječnja iduće godine, a ne od 1. listopada ove godine, predložio je na kraju svoga izlaganja Tonči Tadić.

Četiri modela potpore

Klub zastupnika Liberalne stranke se slaže da Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva i Vlada moraju nastaviti reformu poljoprivredne politike koja obuhvaća i reformu sustava poticaja, rekao je dr.sc. **Zlatko Kramarić (LS)**. Treba vidjeti hoće li sustav poticaja dovesti do veće konkurentnosti naših poljoprivrednih proizvođača na europskom tržištu. Smatramo da je to moguće, ako sredstava u našem

Kada bi kapitalno ulagali i model ruralnog razvitka bio jači onda bi naše selo bilo takvo da bi seljak u njemu vrlo rado ostajao.

proračunu budu ekvivalentna onima koja se daju u zemljama članica Europske unije. No i ne samo u zemljama članicama Europske unije. Potom je zastupnik Zlatko Kramarić podsjetio na svojedobni govor zastupnika Baltazara Jalšovca koji je istaknuo da slovenski vinogradari dobivaju novčane stimulacije u iznosu od 10.000 ondašnjih njemačkih maraka po hektaru. Za razliku od toga hrvatski poljoprivrednik prisiljen je uzimati nepovoljne kredite ulazeći pri tome u još veću neizvjesnost.

Ovim zakonom pojednostavljuje se sustav potpore poljoprivredi. Reforma podrazumijeva postupno usklađivanje

mjera poljoprivrednih politika s politikom koja se provodi u Europskoj uniji. Predložena reforma sustava poticaja prvi je korak u procesu stvaranja konkurentnosti poljoprivrednog sektora.

Mlijeko je kod nas skuplje dva i više puta nego u susjednim zemljama. Špekulira se da bi se i Osiječka mljekara za vrlo mala sredstva prodala nekome drugome. Važna je državna intervencija kako bi što prije naši proizvođači uhvatili korak s ostalima, a ne da se od njih već sada traži konkurentnost, a da se pri tome zaboravlja koji su se sve negativni gospodarski procesi događali.

Važan dio reforme sustava potpore jest utvrđivanje razlike između komercijalnih ili potencijalno komercijalnih gospodarstava koja proizvode za tržište i onih koja su nekomercijalna. Svaki poticaj u poljoprivredi predstavlja pozitivnu činjenicu koja će makar djelomično ublažiti nimalo laku gospodarsku situaciju na našem selu.

Do sada su se preveliki iznosi i poticaji usmjeravali na mali broj korisnika unutar pojedinih sektora. Postoje razlike koje treba izbalansirati. Vrlo je važno da se utvrde godišnje bilance poljoprivrednih proizvoda kako bi seljak bio siguran da će određeni proizvodi biti otkupljeni od države. Zatim, vrlo je važna u reformi postupnost. Bitan je i aspekt sigurnosti, mogućnost dugoročnijeg planiranja, način da se tijekom nekoliko godina dostignu razni poticaji. Vrlo je važna lakša kontrola, formiranje upisnika poljoprivrednih proizvođača čime će se sustavnije pratiti korisnici i spriječiti zlorabe.

Predviđena su četiri različita modela potpore. To je model poticaja proizvodnje. Poljoprivredu uz turizam trebamo definirati kao jednu od naših prioriteta. To će se postići ujednačavanjem potpore po hektaru između sektora. Model potpore dohotku je poticaj za mala nekomercijalna poljoprivredna gospodarstva. Ovim modelom doći će do povećanja broja poljoprivrednika uključenih u mirovinsko osiguranje. To je pozitivno sa stajališta sigurnosti dohotka poljoprivrednika. Treći model je model kapitalnih ulaganja, dodjela nepovratnih sredstava komercijalnim poljoprivrednim gospodarstvima. To će dovesti do povećanja produktivnosti i konkurentnosti. Model ruralnog razvitka je pokušaj oču-

vanja, ali i napretka seoskih područja i ruralnih vrijednosti, zaštićenih pasmina.

Seljačko pitanje sudbinsko je za četrdesetak posto hrvatskih žitelja, koji u potpunosti ili djelomično žive od poljoprivrede i u ruralnim prostorima.

Upisnik poljoprivrednih proizvođača će pojednostaviti upravljanje sustavom poticaja. Uspostavit će se baza podataka za potrebe kreiranja poljoprivredne politike, smanjit će se zlorabe sustava i olakšati inspekcijски nadzor. Uvođenjem obveze da komercijalni poljoprivrednici moraju biti u sustavu PDV-a suzbit će se siva ekonomija.

Klub zastupnika Liberalne stranke uspostavljanjem novoga sustava potpore smatra da će se ostvariti ciljevi poljoprivredne politike zacrtani Zakonom o poljoprivredi. Njegovo pozitivno djelovanje trebalo bi se odraziti na učinkovitost cjelokupnog hrvatskog gospodarstva.

Problematično milijun i pol kuna

Klub zastupnika SDP-a ocjenjuje da donošenjem ovog zakona počinje ozbiljna reforma u poljoprivredi, rekla je **Dragica Zgrebec (SDP)**. Prvi put dolazi do razdvajanja tržišne i robne proizvodnje od netržišne i nerobne. Ocjenjujemo da je to sada samo u nerobnom i netržišnom dijelu. Rješavamo jedan segment. Imali smo primjedbi da bi trebalo zahvatiti sva ona poljoprivredna gospodarstva koja u narednom vremenu neće imati perspektivu da se održe.

Podržavamo predložene modele potpore. Predlažemo da Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva nakon jedne godine ili jednog proizvodnog ciklusa na temelju analize efekata pojedinih modela predloži eventualne promjene.

U vezi s konkretnim primjedbama članak 16. govori da je uvjet za ostvarivanje poticaja korištenje deklariranog sjemenskog ili sadnog materijala u biljnoj proizvodnji. Predlažemo da se u tom članku doda stavak koji bi glasio: "Ministar poljoprivrede će posebnim propisom utvrditi minimalnu kvalitetu i prinos za proizvode za koje se ostvaruju poticaji u biljnoj proizvodnji".

Najviše je problematičan članak 17. koji ograničava da jedan korisnik može ostvariti poticaj u iznosu od milijun i pol kuna. Čini se da je to suprotno članku 49. Ustava RH u kojem se kaže da država osigurava svim poduzetnicima jednak položaj na tržištu. Ako bi ostala ovakva formulacija postoje različite mogućnosti da se ona izigra.

U članku 47. kaže se da će način i postupak za ostvarivanje poticaja propisati ministar. Predložimo novi stavak prema kojemu korisnici poticaja ne mogu ostvariti poticaje dok ne podmire dospelje obveze za poreze, doprinose i naknade za koncesiju ili zakup poljoprivrednog zemljišta. Predložimo da se razmotri mogućnost da se godine starosti za potpore dohotku za žene povise na 55, a za muškarce na 60 godina.

Posebnu pažnju treba posvetiti očuvanju i poticanju hrvatskih izvornih pasmina.

Predložimo da se doda novi članak gdje bi se regulirala obveza da domaćinstva koja će primiti potporu dohotku, sa stjecanjem uvjeta za starosnu mirovinu njihovo poljoprivredno zemljište prelazi u vlasništvo države. To ne na čitavo imanje, nego samo na poljoprivredno zemljište. To zemljište koristilo bi se za ona domaćinstva koja bi okrupnjavala svoje posjede. Trebalo bi pomaknuti rok primjene ovog zakona na 1. siječnja 2003. godine, predložila je Dragica Zgrebec.

Ostat će isto

Klub zastupnika HSLŠ predlaže da ovaj zakon ide u treće čitanje i to iz nekoliko razloga, rekao je **Marko Baričević (HSLŠ)**. Prvo, iz Vlade još prije je došlo što bi trebalo ići iz kojeg ministarstva, koji zakon. Iz Ministarstva poljoprivrede i šumarstva trebalo bi ići više zakona. Ovaj zakon nije bio predviđen za ovu godinu i nema potrebe da se s njime žuri. Drugi razlog je što mislimo da raspravljati o 2 milijarde i 250 milijuna kuna prije proračuna, da je to jako napamet. Potpore, kako je i Tonči Tadić rekao, ne spadaju u ovaj zakon. Kod potpora smo rekli da njih može dobiti samo onaj tko bude u sustavu mirovinskog osiguranja. Zašto to nije i za poticaje? Bilo bi sasvim uredu i za poticaje. Prema

našim znanstvenicima u Hrvatskoj ima oko 500.000 poljoprivrednih gospodarstava. Njih oko 200.000 mogu komercijalno poslovati, a od tih 200.000 njih 70.000 mogu biti gospodarstva koja mogu konkurirati na europskoj razini. Cilj bi trebao biti da osposobimo ovih 70.000.

Kada raspravljamo o modelu potpore u kojem smo rekli da će biti oko 80.000 korisnika i da ćemo na to dati 576 milijuna kuna, onda moramo reći da je tu propisano da moraju biti u sustavu mirovinskog. Korisnika mirovina ima 81.845 s prosječnom mirovinom od 602,85 kuna sa 30. lipnjem 2001. godine. Od toga je do 500 kuna 44.297 korisnika s prosjekom od 341,74 kune. Oni koji su plaćali od 1985. godine upitani će kako mi dobivamo 371 kunu koji smo uplaćivali, a sada će ovi koji nisu ništa uplaćivali i koji imaju 55 godina dobivati 600 kuna. Malo nelogično.

Kada se pogleda dozna struktura onda ima 55.000 korisnika mirovina od 55 do 65 godina. Ovdje govorimo o tome da će sa 65 godina otići u mirovinu i da onda više sustav potpore neće biti u obvezi da plaća za njih 600 kuna. Ukupno osiguranika sa 30. lipnjem koji plaćaju mirovinsko ima 75.881. Zašto uopće takva jedna potpora treba dolaziti u ovakav zakon? Možemo vjerovati da će sada biti više onih koji će uplaćivati, jer će uplatiti ne znam koliko mjesečno a dobit će 600 kuna. Pa zašto onda ne bi rekli: "ajde da za te uplaćujemo po toliko kuna", pa da oni sa 65 godina mogu otići u jednu urednu i normalnu mirovinu?

Naša poljoprivreda je takva da smo u zadnje dvije-tri godine uložili nekoliko milijardi kuna. Ona je takva kakva je bila i prije toga. Moramo ulagati kapitalno, stvoriti stepenicu, stubu koja će biti na dobrom nivou. Ajde da govorimo o tih 70.000 obiteljskih gospodarstava, a onda poslije toga poticati ono što mislimo da treba poticati. Računamo da će biti 100.000 korisnika komercijalnih gospodarstava. Dat ćemo im milijardu i 414 milijuna kuna. Da li će se poslije vidjeti nešto bolje, kvalitetnije u poljoprivredi ili će poljoprivreda biti i dalje onakva kakva je bila do tada, kakva je danas? Mislim da će ostati kao i danas.

Imamo negdje 400-500 tisuća goveda i oko milijun svinja. U Hrvatskoj bi mogli imati na milijune tovljenika. Kada bi imali takvu veliku i jaku proizvodnju niti cijene ne bi bile

nekonkurentne uvoznim. Imali bismo zaposlenost na našem selu, koja je sada vrlo mala. Kada bi kapitalno ulagali, kada bi i model ruralnog razvitka bio jači na štetu ovog prvog komercijalnog onda bi naše selo i seljak bili takvi da bi taj seljak na selu vrlo rado ostajao. Govorim o mladima. Zbog svega iznesenog smatramo da ovaj zakon treba ići u treće čitanje, zaključio je Marko Baričević.

Dohodovna potpora nije socijalna mjera

Potom je ministar poljoprivrede i šumarstva mr.sc. **Božidar Pankretić** dodatno pojasnio i odgovorio na određena pitanja. Dohodovna potpora bila je spomenuta u gotovo svim raspravama. Dohodovna potpora nije socijalna mjera. Ona se odnosi na obiteljska seljačka gospodarstva koja proizvode gotovo 80-90 posto za sebe. Taj proizvod troše na svom gospodarstvu. Cilj je da ne ulaze u sustav direktnih plaćanja i poticaja. Zato idemo na plaćanje do 600 kuna mjesečno. Taj broj će se kretati oko 80.000. Broj obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava se u odnosu na 1991. godinu smanjio 40 posto. To je ozbiljan podatak. Imamo depulaciju seoskog prostora.

Zakon stavlja naglasak na obiteljska gospodarstva, ne vodeći računa o prerađi i doradi primarnih proizvoda.

Poljoprivredna gospodarstva podrazumijevaju i zadruge, pa ih nije potrebno posebno spominjati, jer je to definirano Zakonom o poljoprivredi. Što se tiče prijedloga u pogledu ulova ribe stojimo na stanovištu da se mora preferirati marikultura. Ona je šansa Hrvatskoj i ne možemo je stavljati u omjer s ulovom.

Što se tiče osiguranja proizvodnje i prijedloga da se sufinancira s 20 posto može se ići i na veći iznos. Stvar je samo inicijative jedinica lokalne samouprave da to pokrenu. Novac u proračunu je osiguran. Možemo ići čak i do jedne trećine. Inicijativa mora krenuti od gradova, općina i županija.

Rečeno je u vezi s člankom 16. da bi trebalo ostaviti referentne prinose. Protiv toga nemamo ništa. Do sada smo imali referentne prinose. Moramo znati da je to i vrlo relativan pojam. Ekonomija opsega u nekim stvarima je dosta čudna.

Po našem mišljenju određivanje maksimuma iznosa ne može biti protuustavno. On sada prvi put pravedno i razmjerno dijeli na sve. On slijedi opredjeljenje da je u ratarskim to jest u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji naš oslonac i osnovni element obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo.

Postoji problem ribarskih tvornica koje imaju određene poteškoće. S njima smo obavili nekoliko razgovora. Došli smo do zaključka da dio posla možemo obaviti preko investicija i da na taj način nađemo rješenja da oni izađu iz ove situacije.

Položaj hrvatskih seljaka neće se popraviti

Najmanje je jedan razlog, a ima ih mnogo više, da Vlada pristane na odgodu o izjašnjavanju o ovom zakonu, rekao je u ime Kluba zastupnika HDZ **Drago Krpina (HDZ)**. Vlada je u ostavci. Svrha ovog zakona trebala bi biti trostruka. Jedna je da se osigura sigurnost i samodostatnost u proizvodnji strateški važnih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda u RH. Druga je da se osigura konkurentnost hrvatskih poljoprivrednih proizvoda na domaćem tržištu. Treća je da se osigura konkurentnost na inozemnom tržištu. Ovaj zakon neće izvršiti ni jednu od spomenutih funkcija. To je temeljni razlog zašto HDZ neće podržati ovaj prijedlog zakona. Nadalje, nisu riješena neka prethodna pitanja. Vlada nije uputila u Hrvatski sabor Nacionalni program razvitka hrvatske poljoprivrede. Drugo prethodno pitanje koje je trebalo razriješiti jest definiranje pravnog položaja obiteljskih gospodarstava. Treće prethodno pitanje, što je Vlada također bila dužna učiniti, a nije, je donošenje odluke o takozvanim poljoprivrednim regijama u RH.

U ovom prijedlogu zakona nema naznaka ni jamstava o nužnom porastu sredstava za potpore u poljoprivredi. Hrvatska izdvaja 1 posto od bruto domaćeg proizvoda za potpore u poljoprivredi. Po tome je na samom dnu. Rumunjska izdvaja 2,8 posto, Mađarska 2,3 posto, Litva 1,9 posto, Slovenija 1,8 posto, a iza nas su samo Bugarska i Rusija.

Zakon neće imati utjecaja na poželjnu promjenu strukture poljoprivredne proizvodnje. Hrvatska proizvodi previše skupe pšenice, a

proizvodi niti 50 posto potreba jabuka. Da li ovaj zakon smjera promijeniti taj odnos? Ne. Pšenica će se poticati sa 33 posto od godišnjih troškova koji iznose za proizvodnju pšenice na jednom hektaru, a jabuke sa 1,3 posto.

Zakon miješa institut potpora obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima sa kvazi institutom koji se ovdje nepravedno zove potpora dohotku. Državna potpora u poljoprivredi je jedna stvar, a socijalna skrb za obiteljska staračka gospodarstva na selu je nešto sasvim drugo, što u ovaj zakon uopće ne bi trebalo spadati.

Potom je zastupnik Drago Krpina dao neke konkretne primjedbe na zakon. U vezi s upisnicama nastat će potpuna zbrka. Do 1. listopada ove godine, kada bi se trebao početi primjenjivati zakon, od tih upisnika neće biti ništa. Članak 5. predviđa da bi i zadruge mogle biti nositelj obiteljskog gospodarstva. U HDZ-u mislimo da je to potpuno suprotno prirodi poljoprivredne zadruge. Iz članka 6. se vidi da Vlada nema predodžbu koliko koje kulture, proizvoda u kojim količinama želi poticati. U vezi s člankom 8. i područjima s otežanim uvjetima gospodarenja predviđa se samo povećani iznos potpora nekim kulturama. Zašto se recimo neće poticati krušna i stočna žita, ljekovito bilje, sadni materijal, masline i maslinovo ulje.

Da bi se tražilo od poljoprivrednih gospodarstava da uđu u sustav PDV-a mora se riješiti njihov pravni status. Danas ima samo 1, 2 ili 3 posto poljoprivrednika koji su u sustavu PDV-a. Bilo bi poželjno da budu svi. Ali da bi to bilo mora se donijeti zakon o obiteljskim gospodarstvima.

Članak 14. govori o dvije skupine voćnih vrsta. U prvoj skupini voćne vrste dobivaju veće poticaje, a u drugoj manje. Po kojoj logici su kupina, malina, kivi, limun i naranča u prvoj skupini, a višnja, šljiva, orah, badem i smokva u drugoj. Iz ovog zakona proizlazi da je Hrvatskoj važnija naranča i limun nego višnja, primjerice maraska koja raste u Dalmaciji a takvih kvaliteta ne raste nigdje u svijetu.

Neprimjereno je da se ograničava potpora vinogradima u površini od 0,25 do 5 hektara. Slično je i kod voćnjaka od 0,5 do 5 hektara. Kad je u pitanju potpora mlijeku za osnovicu je uzet postotak mliječne masti.

Otvoreno je pitanje tko će mjeriti tu mliječnu mast.

Ovaj zakon neće bitno ili uopće neće podići konkurentnost hrvatske poljoprivrede. Položaj hrvatskih seljaka neće se popraviti. Zakon neće potaknuti rješavanje brojnih problema hrvatskih seljaka. Bilo bi odgovorno da sam predlagatelj zatraži odgodu izjašnjavanja o ovome prijedlogu zakona, a u najmanju ruku da se složi da ovaj prijedlog zakona ide u treće čitanje, rekao je Drago Krpina.

Nikako se ne mogu složiti s tvrdnjom da zakon nema jasnu koncepciju, rekao je ministar poljoprivrede i šumarstva **Božidar Pankretić**. Ovaj zakon ima dugoročnu viziju i to usklađeno s ukupnom agrarnom politikom. Zakon je raden više od godinu dana.

U dijelu primjedbi koje se odnose na voćarstvo mora se znati da imamo bespovratna sredstva u podizanju primjerice jabuka u iznosu od 20.000 kuna. Ograničenja za vinograde i voćnjake odnose se na godišnju razinu. Bili bismo zadovoljni kada bi svake godine vinogradar ili voćar bio zainteresiran da podiže 5 hektara. Što se tiče mjerenja mliječne masti laboratorij za kontrolu mlijeka proradio je u Križevcima. Radi se o neutralnom laboratoriju. Prvi put u Hrvatskoj oni koji uzimaju mlijeko od naših gospodarstava neće kontrolirati kvalitetu tog mlijeka nego će to raditi neutralna institucija.

Seljčko pitanje

U ime Kluba zastupnika HSS-a govorio je **Ivan Kolar (HSS)** koji je upozorio da je ovaj prijedlog reforme sustava poticaja tek prvi korak u procesu stvaranja konkurentnog poljoprivrednog sektora. Strukturne promjene također će ovisiti o razvitku tržišta zemljištem odnosno modernom katastarskom sustavu i registru zemljišta te raspoloživosti dugoročnih kredita. Postoje i ozbiljni razlozi za politiku poticanja umirovljenja malih poljoprivrednika što povećava raspoloživost zemljišta za gospodarstva koja se žele okrupniti. Ostale potrebne mjere obuhvaćaju poticanje udruživanja proizvođača, unapređenje savjetodavne službe i privatizaciju preostalih poduzeća u državnom vlasništvu. Nužnu pažnju treba posvetiti problematici zaštite okoliša kroz unapređenje ekološke proizvodnje.

Ako prihvaćamo srž poljoprivredne problematike kao seljačko pitanje, a ne samo kao jednu proizvodnu granu sa specifičnim zakonitostima, ona postaje i prioritetna državna obveza. Jedan od zaključaka nove Vlade bio je da će država skrbiti posebno o poljoprivredi i poljoprivrednicima. Seljačko pitanje sudbinsko je za otprilike četrdesetak posto hrvatskih žitelja, koji u potpunosti ili djelomično žive od poljoprivrede i u ruralnim prostorima. Dok svi govore o poljoprivredi kao jednom od ekonomskih načela mi govorimo kao o sudbinskom određenju. Govorimo o čovjeku i njegovom mjestu u društvu.

Jednom državno-servisnom okviru, a to je Zakon o državnim potporama, treba posebnu pažnju posvetiti. HSS nema rezerve spram potrebe reforme poticaja. HSS posebnu pažnju posvećuje modelu potpore dohotku. "To je dug društva, zajednice za sve ono kaj je seljak u ovom i prijašnjem društvu dal. Održal je tradiciju, sačuvaj je vjeru i obranil prostor". Nekomercijalna poljoprivredna gospodarstva primat će 600 kuna dohodovne potpore za svakoga člana. To je ciljano grupa koja u konačnici mora dati efekta. Ona oslobađa određene površine za komercijalna domaćinstva. Ona ciljano osigurava tokom godina sigurnu starost dobivanjem mirovina. Ako se ne nametne zadatak da se moraju odricati svojega imanja zbog toga što dobivaju određenu naknadu, oni će dobrovoljno svoje zemljište prepuštati. Što se tiče komercijalnoga domaćinstva HSS stvarno podržava takva nastojanja zbog jednostavne kontrole visine i načina distribucije poticaja.

Za raspravu su visine poticaja. Teško je govoriti o jednom području da bi se na njemu trebali ukinuti poticaji ili u kulturi svejedno, a drugom da bi trebalo više. U vezi s tim mora postojati politički konsenzus.

U HSS-u razmišljamo da veličina posjeda nije odlučujući faktor nego proizvodnja koja se odvija na tom posjedu. Pojedinač je dohotkom i proizvodnjom, a ne površinom, sebi garantira opstanak ili razvitak.

Poticanje koje je predviđeno za ruralni razvitak apsolutno podržavamo, jer ruralni prostor treba zaštititi, čuvati. On mora biti posebna briga cijele društvene zajednice. Klub zastupnika HSS-a daje potporu predloženom zakonu.

Hrvatske izvorne pasmine

Ovim zakonom preraspoređujemo 2,2 milijarde kuna. To je velika suma novca, upozorio je u ime Kluba zastupnika IDS-a **Dino Debeljuh (IDS)**. Kada donosimo zakon moramo imati u vidu i to što se događa u našem okruženju. Poticaji u državama Europske unije su deset puta veći. Kada bi to prenijeli na našu državu trebali bi rasporediti preko 20 milijardi kuna. A kada bi se ugledali na SAD onda bi taj iznos bio 100 milijardi kuna. Dakle, moramo biti svjesni da smo u ovom segmentu na minimumu i da s tim novcima ne možemo činiti čuda. Upravo činjenica da izdvajamo malo govori da moramo biti izuzetno oprezni i mudri kako te novce rasporediti.

U ovom zakonu po nama u IDS-u nedostaje nešto što je izuzetno bitno - nedostaje poticaj kvalitete. Kao društvo dužni smo u svim segmentima poticati dobro, najbolje, a ne vršiti negativnu selekciju. U nekim segmentima zakonom se ide na poticanje kvalitete. Ipak, trebat će zakon vrlo brzo ispraviti na način da se potiče one koji su sposobni imati kvalitetnu proizvodnju.

U članku 16. kaže se da je uvjet za ostvarivanje poticaja korištenje deklariranog sjemenskog i sadnog materijala u biljnoj proizvodnji. Međutim, ovdje bi trebalo dodati i gnojdbu.

Poseban akcent treba dati poticanju izvornih pasmina. U tom smislu IDS će dati amandman. U članku 54. govori se o očuvanju izvornih i zaštićenih pasmina. To cijeli svijet radi, a radi za autohtone, domaće životinje. Potrebno je precizirati da se očuvaju hrvatske izvorne pasmine. Danas nemamo registar niti instituciju koja bi točno rekla koje su to hrvatske izvorne pasmine.

IDS će nastojati poboljšati ovaj zakon. Iza ovoga zakona trebat će upravo u pravcu jasne distinkcije između kvalitete i nekvalitete učiniti dodatne napore. Primjerice nije potpuno jasno kako će se ovaj zakon provoditi kada govorimo o poticajima izvornih pasmina. Govorimo da će govedo dobiti na primjer 3.000 kuna. Ali nema distinkcije između bika i krave ili između pastuha i kobile. Te detalje trebalo bi razraditi.

Uvozimo nevjerojatne količine mlijeka. Po nekim procjenama Hrvatskoj bi trebalo 70 milijuna eura da bi se kompletno riješio problem mlijeka. Kada bi tih oko 500 milijuna

kuna potrošili na način da kupimo krave mlekare i da ih poklonimo poljoprivrednicima da proizvode mlijeko, oslobodili bismo se problema uvoza mlijeka.

Marijana Petir (HSS) ispravila je navod zastupnika Dina Debeljuha da u Hrvatskoj ne postoji registar autohtonih pasmina. Hrvatski stočarski selekcijski centar vodi evidenciju hrvatskih autohtonih pasmina. Nedavno je u suradnji s Ministarstvom zaštite okoliša izdao knjigu o tome.

Mi svoje izvorne pasmine prijavljujemo FAO-u, rekao je ministar poljoprivrede i šumarstva **Božidar Pankretić**. Oni ih priznaju na određeni način. Imamo svoj nacionalni program koji vodi Hrvatski stočarski selekcijski centar, gdje postoje određene izvorne pasmine, koje još od FAO-a nisu priznate. Primjerice puran. Prijedlogom da potičemo one izvorne i autohtone pasmine koje priznaje FAO znatan dio dosadašnjih pasmina izašao bi iz poticaja.

Sjeme

U Klubu zastupnika Demokratskog centra ocjenjujemo predloženi zakon nedostatnim i nekvalitetnim u mjeri da treba imati još jednu doradu, rekla je **Vesna Škare-Ožbolt (DC)**. U zakonu prema članku 10. praktički se sve potiče. To nije dobro. S jedne strane potičemo duhan, a s druge država zabranjuje reklamiranje cigareta.

Zakon dovodi u neravnopravan položaj obiteljska gospodarstva i gospodarske subjekte, dakle gospodarske kombinat. Nas uvjeravaju da velike farme, na primjer muznih krava više neće biti u stanju ostvarivati poticaje za mlijeko. Prijedlog zakona dovest će i do redistribucije sveukupno predviđenih sredstava za poticaje koja su ograničena. Kao primjer za to može poslužiti mlijeko. Znamo gdje se proizvode najveće količine mlijeka. To znači da će ta područja povlačiti više poticaja na račun drugih.

Konačni prijedlog zakona stavlja naglasak samo na obiteljska gospodarstva ne vodeći računa o preradi i doradi primarnih proizvoda. Zakonom nije precizno definirano što je to proizvođač poljoprivrednog sjemena. Finalno doručeno sjeme je rezultat zajedničkog rada proizvođača sjemena, dorađivača i vlasnika sorata, a cijena doručanog sjemena se među-

sobno dogovara. Sada se dogovorom utvrđuje dio koji pripada pojedinom sudioniku u proizvodnji. Upravo taj dio zakona treba preciznije urediti, kome poticaji idu i koliko. Proizvodnja sjemena koncentrirat će se na manjem broju subjekata kod kojih je za očekivati i povećanje sadašnjih površina pod sjemenskim usjevima. Neki od sadašnjih proizvođača sjemena ostvaruju poticaje po osnovi proizvodnje ili dorade sjemena značajno više nego što to predviđa ovaj zakon. To znači da proizvođači sjemena neće moći ostvarivati veće poticaje iznad ograničenja od jednog i pol milijuna kuna. Stoga bi bilo dobro detaljno razraditi model diferenciranog poticaja po pojedinim sjemenskim proizvodnjama i proizvodnju sjemena izuzeti iz ograničenja koja proistječu iz članka 17. Konačnog prijedloga zakona.

Zakon preciznije ne definira što je to ekološka proizvodnja, niti daje definiciju koja je razlika između ekološke i intenzivne proizvodnje. Demokratski centar drži da sve kulture ne mogu biti u poticaju, rekla je Vesna Škare-Ožbolt.

Ruralni razvitak

Ruralni krajobraz i njegovo stanovništvo posljednjih su godina pod jakim utjecajem značajnih promjena, upozorila je **Marijana Petir (HSS)**. Djelovanje u smislu dobrobiti seljaka i ruralnog krajobraza u interesu je svih uključujući i one koji žive u gradovima i na razne načine uživaju plodove zemlje. Ohrabruje prijedlog ovog zakona koji nudi promjene usmjerene na poboljšanje života seljaka i očuvanje sela posebice kroz model ruralnog razvitka. Poljoprivrednici gospodare većim dijelom zemljišta. Stoga bi ih trebalo priznati kao čuvarke baštine i za to ih nagradivati.

Osim naslijeđa važno je ulagati u edukaciju onih koji žive na selu. Poljoprivredna reforma će uspjeti ako započnemo sa školovanjem mladih ljudi u poljoprivrednim školama i na fakultetima. Selo može opstati jedino s mladim i obrazovanim ljudima. Hrvatska mora napraviti brzi i kvalitetni zaokret na ekološku proizvodnju u poljoprivredi te kroz turističku ponudu plasirati takvu hranu. Bez obzira što Hrvatska još uvijek nije donijela zakon o zabrani i upotrebi genetski modificiranih proizvoda i organizama zaključkom

Hrvatskog sabora od 27. studenoga 1998. godine, a koji je donesen na inicijativu zastupnika HSS-a, zabranjuje se uvoz i sjetva genetski modificiranog sjemena pa i u pokusne svrhe. Bilo bi loše poticati uzgoj onih biljnih i ratarskih kultura čije nam porijeklo i sastav nije poznato.

Ekološki proizveden proizvod skuplji je od konvencionalnog. Eko proizvođači uvažavaju prirodu i njene zakone više od konvencionalnih proizvođača te je stoga pravedno da za to budu nagrađeni.

U Sisačko-moslavačkoj županiji, posebice u parku prirode Lonjsko polje te u Zagrebačkoj županiji razvijeno je tradicionalno pašarenje pomoću kojeg se održavaju livade i pašnjaci koje bi u suprotnom obrasla šikara. Jedan od čestih stanovnika tih pašnjaka jest temperamentan, snažan, otporan, vrlo skroman i poslušan hrvatski posavac. To je radni konj, hrvatska autohtona pasmina. Neprocjenjiva je njegova biološka vrijednost. Broj konja od 1971. do 2000. godine smanjio se sa 197.000 na 8.000. Danas je umatičeno 4.500 grla, a od toga svega 1.132 hrvatska posavca. Potrebno je reagirati da se matično stado poveća. Iz tog razloga podnijela sam amandman, rekla je Marijana Petir, kojim se predlaže uvođenje poticaja za žensku ždrebad u iznosu od 2000 kuna. Svaki korisnik poticaja bio bi obavezan žensko ždrijebe uzgojiti do kvalitetne rasplodne kobile. Planirani broj ženske ždrijebadi koja bi imala pravo na poticaje je oko 500 grla. Ovaj prijedlog podržavaju brojne udruge iz Moslavine, Posavine, Bilogore, Slavonije, Zagorja.

Lovačka i ribolovna društva

Miroslav Korenika (SDP) zatražio je nekoliko objašnjenja od ministra kako bi odlučio hoće li podnijeti amandmane na neke od članova zakona. U članku 14. kaže se da su uljarice suncokret i uljana repica. U sjeverozapadnoj Hrvatskoj razvijena je proizvodnja ulja od bundeve. Trebalo bi poticati i takvu proizvodnju. Sada se u proizvodnji bučina ulja koriste uvozne koštice iz Kine. To Hrvatskoj sasvim sigurno nije potrebno.

Treba ukazati da postoje određene vrste sjemena koje se ne proizvode u Hrvatskoj u dovoljnim količinama. Primjer je sjemenski krumpir. Kod sjemenskog krumpira za domaću

proizvodnju imamo uvoz od preko 90 posto. Zato bi trebala za takve vrste proizvoda biti i veća ukupna masa poticaja. Nadalje, nužna je rajonizacija proizvodnje, jer ne treba poticati svaku vrstu proizvodnje u svim krajevima RH.

Treba pohvaliti predlagatelja vezano uz članak 40. gdje se išlo s tim da se za autohtone vrste pernate divljači ide s poticajima. U sjeverozapadnoj Hrvatskoj ima velik broj lovačkih društava. To su udruge građana, koje imaju proizvodnju pilića, na primjer fazana i svega ostaloga, koje koriste za obogaćivanje turističke ponude. Postavlja se pitanje kako će se oni tretirati, jer niti su fizičke niti su pravne osobe. Hoće li se to rješavati podzakonskim aktima i kakva će biti mogućnost da oni ostvaruju poticaj. Ima i velik broj ribolovnih društava, koja uzgajaju ribu, puštaju je u ribnjake i druge vodotokove. Na koji način će i oni moći ostvariti poticaje? U uzgoju slatkododne ribe na mala vrata se smanjuju poticaji. Kod proizvodnje slatkododne ribe trebalo bi voditi računa i dati dodatno više poticaja za područja sa otežanim uvjetima gospodarenja. Poticati ovoga trenutka u Hrvatskoj samo sposobne bilo bi kontraproduktivno, rekao je Miroslav Korenika.

Važna prepoznatljiva zemljišna politika

Za **Marijana Maršića (HSS)** ovo je vrlo važan i nezaobilazan zakon u politici provođenja poljoprivredne reforme koja neće proći, uočava zastupnik, bez poteškoća. Suočeni smo s usitnjenim zemljišnim posje-

Suočeni smo s usitnjenim zemljišnim posjedima, još uvijek nedovoljnim novčanim iznosima za poticaje, pritisnuti globalizacijskim procesima i sve prisutnijom liberalizacijom proizvodnje i poljoprivredne trgovine.

dima, još uvijek nedovoljnim novčanim iznosima za poticaje, pritisnuti globalizacijskim procesima i sve prisutnijom liberalizacijom proizvodnje i poljoprivredne trgovine i stoga je zastupnik, kako kaže,

zabrinut i suzdržljiv pri davanju ocjene stanja u poljoprivredii u skorijoj budućnosti.

Predloženi zakon želi dati odgovore upravo na brojna pitanja u vezi s budućim sustavom potpore s četiri modela, rekao je zastupnik te šire govorio o svakom od tih modela i mogućim problemima. U tom okviru je pitao što će biti s onih gotovo 100.000 poljoprivrednih kućanstava koja nisu komercijalna ili nemaju uvjeta ni za model potpore dohotku. Njima ostaje tražiti izlaz kroz model ruralnog razvitka a tu mogu ostvariti potporu za neke proizvode ili proizvoditi za radno intenzivno i visokodohodovne proizvode što u konačnici opet vodi u pisu tržišno orijentiranih proizvođača.

Mnogi od vlasnika zemljišta neće biti uključeni ni u jedan model (mješovito obiteljsko gospodarstvo) i takvi proizvođači izlaz trebaju tražiti u organiziranju specijaliziranih tržišnih udruga, udruga prema tipu proizvodnje ili u posebnom udruživanju u zadruge radi postizanja više proizvodnih jedinica i dosizanja minimalnog opsega poslovanja gospodarstva i opet doći u sustav PDV-a i stjecanja prava na potporu, smatra zastupnik. Nije zaobišao ni probleme s plaćanjem zaostalih obveza prema Mirovinskom fondu (prava na potporu).

Proces provođenja reforme u poljoprivredi pa tako i reforme potpora treba biti prirodan, spontan i nenametljiv i da se njime dobije prepoznatljiva politika poljoprivrede. Važno je imati i prepoznatljivu zemljišnu politiku s jasnom vizijom kako okrupniti zemljišne posjede, izvršiti melioracije, komasacije, rekao je, među ostalim zastupnik.

Tonči Žuvela (SDP) ponovio je svoje neprihvaćene primjedbe iz prvog čitanja i dodatno ih obrazložio (mogućnost korištenja poticaja u vinogradarstvu i za manje površine od Zakonom propisanih i za tradicionalni način sadnje, sadni materijal) izjavivši najprije zadovoljstvo što je prihvaćen njegov prijedlog za poticaje za uzgojene i prodane kamenice jer drži da se može još više pridonijeti razvoju ove izuzetno vrijedne djelatnosti, pogotovo na Pelješcu. Smatra i da je potrebno u sustav poticaja uključiti i rogač, jednu od tradicionalnih kultura koja se, doduše, uzgaja na ograničenim lokalitetima (Pelješac, Korčula, Hvar itd.) no to je jedna od najekološkijih

kultura važna za to podneblje kvalitetna i zbog svojih nutricionističkih svojstava.

Također bi trebalo omogućiti obnovu maslinika iz postojećih korjena stabala (nedavni požar na Korčuli) a ne samo da to bude sadnja novih maslina, a bilo bi dobro razmisliti (Ministarstvo) i o poticanju navodnjavanja na otocima radi razvoja poljoprivrede, maslinarstva i vinogradarstva (na jugu Italije u maslinicima postoje bazeni za sakupljanje vode).

Rješenja nejasna i stručnjacima

Ivo Lončar (nezavisni) najprije je primijetio da je prekršen Poslovnik Hrvatskog sabora jer da nisu nazočni predstavnici predlagatelja, ministar poljoprivrede i šumarstva i njegov zamjenik. Kad se govori o hrvatskoj poljoprivredi, kaže, može se jedino uskliknuti. U protekle dvije i pol godine napravljeno je toliko promašaja da se nadmašilo i "legendarnog" Zlatka Dominikovića (ministar u Vladi HDZ-a, o.a.). Bilo bi zanimljivo vidjeti i što je ostvareno od izbornih obećanja nesretnim hrvatskim seljacima i svima onima koji su vezani uz poljoprivrednu proizvodnju.

Upozorio je da se zastupnici ("vi koji imate moć i koji ćete bez obzira na argumente i činjenice izglasovati ovaj zakon") moraju sjetiti da ih je narod izabrao i da odgovaraju narodu a ne svojim političkim vodama te da iz poljoprivrede, koja je političko pitanje, treba izbaciti politiku. A vidimo ovih dana kako je hrvatski agrar ispolitiziran. Vlada će odlučivati o jedan posto iznosa od proračuna, 770 milijuna kuna mimo Hrvatskog sabora i sada se dogodilo da je za poljoprivredu izdvojeno 143 milijuna kuna. Onaj tko se razumije u poljoprivredu zna da je to čisto nagodbenjaštvo, trgovina i kupovanje glasova.

Danas govorimo o komercijalnim i nekomercijalnim poljoprivrednim poduzećima (što to znači u tržišnom gospodarstvu), ministar izjavljuje da nema poticaja pšenice na dva hektara a 2000. godine je u vezi s poticajima kukuruza govorio drukčije, kaže zastupnik. U vezi s predloženim zakonom dodaje da ga je puno "išarao", da apsolutno ništa ne razumije (članak 2. - poticaji se isplaćuju kroz model proizvodnje; članak 5. - nositelj seljačkog gospodarstva itd.) i da ta rješenja nisu jasna

ni stručnjacima te da je ovo kruna jedne promašene politike. Naime, prema podacima prošle smo godine poticali ratarsku proizvodnju sa 710 milijuna kuna, stočarsku sa 272 milijuna, voćarstvo sa 10 milijuna a u prošlih 12 godina Hrvatska je potrošila na uvoz različitog voća 1,5 milijardi dolara - a otkad je aktualna vlast 300 milijuna dolara - dok hrvatsko voćarstvo to može riješiti s 250 milijuna dolara. Jednu potpuno nestručnu i nemoralnu agrarnu politiku pokrivamo da proizvodimo dva puta više pšenice nego što nam treba, izvozimo je po dvostruko nižoj cijeni a one koji je izvoze stimuliramo sa 50,58,40 lipa po kilogramu i za te namjene će otići ovih 143 milijuna kuna poreznih obveznika. Zbog toga je pala ova Vlada (zastupniku je osobno drago), rekao je, među ostalim ne zaobilazeći ni pitanje propalih kombinata u koje smo dodatno "ubacili" četiri milijarde.

I predviđena potpora maslinarstvu govori o potpuno promašenoj agrarnoj politici jer kako možemo govoriti o proizvodnji od 250 litara ulja (100 stabala) kad znamo da gotovo dvije trećine hrvatskih maslinara proizvodi ispod 250 litara ulja i da ima ispod 100 stabala. Poticaji bi trebali biti po kilogramu prerađenih maslina, i, kao sada, jedna kuna po kilogramu, a dodatni novčani poticaji 25 kuna po litri za ekološko ulje, 16 kuna za djevičansko maslinovo ulje ekstra kakvoće (takvog imamo napretek za razliku od uvoznog, doslovno rečeno smeća) 10 kuna po litri za djevičansko maslinovo ulje i 5 kuna po litri tog ulja obične kakvoće.

A danas je sve to (agrarna politika) kroz raznorazličite lobije talac trovačke hrvatske mafije, rekao je na kraju.

Traženje poticaja za vrbovu šibu

Željko Pavlic (HSL) podsjetio je na svoj amandman kojim u poticaje želi uvesti višegodišnju kulturu, vrbovu šibu. Od uzgoja šibe i pletenja uporabnih i ukrasnih predmeta od šibe već desetljećima živi mnogo stanovnika Međimurja, iz kojeg je i došla ova inicijativa, a i Posavine, Baranje, i drugih dijelova Hrvatske. Uzgoj vrbove šibe do sada nije bio u sustavu poticaja pa se sve više poljoprivrednika odlučuje na prestanak uzgoja šibe i prijelaz na

uzgoj kultura koji su u sustavu poticaja, kao primjerice, kukuruz, pšenica.

U Hrvatskoj postoje idealni uvjeti za proizvodnju vrbove šibe od koje proizvodi imaju siguran plasman i naplatu na inozemnom tržištu što toj djelatnosti osigurava opstojnost i budućnost, rekao je, među ostalim zastupnik u opširnom obrazloženju zahtjeva za potporu vrbovoj šibi. Ne radi se o velikim novčanim sredstvima, možda o 600.000, 700.000 kuna a za početak i o minimalnim sredstvima, rekao je zastupnik.

U Hrvatskoj postoje idealni uvjeti za proizvodnju vrbove šibe od koje proizvodi imaju siguran plasman i naplatu na inozemnom tržištu što toj djelatnosti osigurava opstojnost i budućnost.

Podržao je zahtjeve za potporu proizvodnji sjemenskog krumpira i protivljenju smanjenja poticaja za autohtone vrste domaćih životinja. Naglasio je i da treba razmisliti kako riješiti sustav obrane od tuče, a čuje se da upravo tu ima problema i da se čak odustaje od protugradne zaštite. No alternativu moramo ponuditi jer trenutno naši poljoprivrednici nisu sami u stanju rješavati te probleme, zaključio je.

Josip Golubić (HSS) kaže da ovim zakonom, premda je nešto izmijenjen nakon prvog čitanja iz širokih rasprava u seljačkim zadrugama, neće biti jednako zadovoljni svi poljoprivrednici (posebno manja i starija gospodarstva) ali daje priliku svima da povećaju i ojačaju svoje obiteljsko gospodarstvo, rekao je, među ostalim, podržavajući ovaj zakonski prijedlog uz primjedbe i amandmane Kluba zastupnika HSS-a.

Mr.sc. **Zorko Vidiček (SDP)** smatra da je ovaj Konačni prijedlog zakona pokušaj da se u poljoprivrednu proizvodnju uvede znatno više tržišnih kriterija ali i da ima vrlo jake socijalne elemente. Njegova osnovna primjedba je što je iz modela poticanja proizvodnje, iz stočarske proizvodnje, ispuštena peradarska proizvodnja. Pri tom misli, kaže, na uzgoj i tov peradi na tradicionalan način i to prije svega za izvoz. Hrvatska ima vrlo malo kvalitetnih izvoznih proizvoda, uglavnom izvozimo rad a komercijalno je interesantan izvozni proizvod kojeg

nitko nema. Zato se u Krapinsko-zagorskoj županiji krenulo u projekt "zagorski puran", jer je riječ o proizvodu kojeg praktički nitko nema i koji je i prije sto godina bio najvažniji i jedini izvozni zagorski proizvod, čijim su se specijalitetom u izuzetnim prilikama gostili europski kraljevi i carevi. Taj smo proizvod, nažalost, doveli na sam rub umiranja i ugrozili smo jednu izuzetnu gospodarsku, biološku i etnološku vrijednost Hrvatskog zagorja i Hrvatske. I sada u ovoj situaciji egzistencijalne nesigurnosti, kada je gotovo svaki drugi Zagorac bez posla, mnogi su posegnuli za novim programima i idejama (neki su uspjeli, neki propali) možda bi i ovaj problem nezaposlenosti trebali riješiti puricom, s kojom je Zagorec, koji je navek živjel teško, iz svega izašao van (porezi, grof, fiškal, učitelj). Sada bi vjerojatno i obično europsko pučanstvo moglo s guštom oglabati puricu. Ta se ideja o proizvodnji purana, komercijalnom korištenju poznate vrijednosti počela realizirati prije godinu dana pa je čak proširena i na druge županije (patka i guska, autohtona kokoš) i došlo se do zaključka da je to projekt za čitavi hrvatski prostor. Testiranje tržišta Francuske, Švicarske i Njemačke dalo je neočekivano dobre rezultate i u toj bi proizvodnji velik broj ljudi mogao naći egzistenciju no kako je tradicionalni način te proizvodnje skuplji od kaveznog uzgoja taj program mora naći svoje mjesto u sustavu poticaja, rekao je, među ostalim.

Poticati kulture kojih nemamo dovoljno

Ante Grabovac (HSL) naglašava da poljoprivreda ima veliko gospodarsko značenje ali i velik utjecaj na zadržavanje seoskog stanovništva na područjima gdje je veliko iseljavanje i otežani uvjeti gospodarenja. Iako je Hrvatska u proteklih pet, šest godina izdvojila oko milijun dolara za poticanje poljoprivredne proizvodnje nisu ostvareni očekivani rezultati. Hrvatska je poljoprivreda postala sve nerazvijenija a samo u 2001. godine uvezeno je poljoprivrednih proizvoda u vrijednosti od oko 840 milijuna dolara, a učinci tih poticaja su se prije svega očitovali u kupovanju socijalnog mira.

Stoga je normalno da se ide s reformom postojećeg modela poticaja no zastupnik sumnja da će ovo što se predlaže doista imati utjecaja na brži rast poljoprivrede i povećanje njene konkurentnosti.

Trebali bi što je moguće više poticati one kulture kojih nemamo dovoljno a ne kojih imamo previše (slučaj s

Važna je informiranost poljoprivrednih gospodarstava kako bi znali da jednom, kad se odluče za model potpore dohotku, nema više premissljanja.

pšenicom). Poticaje ribarstvu trebalo bi isključiti iz predviđenog maksimuma za obiteljsko gospodarstvo, rekao je zastupnik posebno misleći pri tome na srednjodalmatinske otoke, Brač i Vis.

Dobro je da je Vlada krenula u reforme jer njihov je smisao da hrvatska poljoprivreda postane konkurentna no ovo (model potpore dohotku) to sigurno neće omogućiti jer će i dalje biti u funkciji kupovanja socijalnog mira a ne bržeg razvoja i povećanja konkurentnosti. Zato zastupnik predlaže, kao i njegov Klub zastupnika, treće čitanje za ovaj zakon.

Željko Malević (SDP) smatra da donošenje ovog zakona mora imati dalekosežnije namjere nego što su to trenutačne ili paliativne mjere kojima se od žetve do žetve, od godine do godine, pokušavaju amortizirati različite dubioze, neraspoložena ili nezadovoljstva. Imamo određene obveze s obzirom na to da idemo prema europskim integracijama i ovo prijelazno razdoblje je za poduzimanje strukturnih, dubinskih reformi funkcioniranja poljoprivredne proizvodnje. Ovaj zakon mora biti instrument putem kojeg ćemo početi rješavati problem okrupnjavanja zemljišnog posjeda u Hrvatskoj, koji je vrlo sitan, s neuređeno zemljišnoknjižnim odnosima a samo sređivanje zemljišnih knjiga stajat će milijarde.

Što se pak tiče poticaja zastupnik je rekao da ga je strah da i ovaj put propuštamo priliku da suvislom politikom poticaja onoga u čemu smo konkurentni učinimo važan korak prema specijalizaciji ili drugačijem načinu funkcioniranja naših poljoprivrednih proizvođača, i da ona stoljetna logika pšenica - kukuruz -

pšenica - bude nadomještena orijentacijom na dohodovno profitabilnije kulture. To je golema promjena koja će izazvati brojne potrese na selu ali koju moramo napraviti ako hoćemo stići kamo smo se svi zaputili, u Europu, rekao je, među ostalim. Zadnji je čas, kako se čini zastupniku, za strategijski važna pitanja, okrupnjavanje posjeda i selektivno poticanje.

Podržat će predloženi zakon uz podržavanje zahtjeva za poticaje proizvodnji krumpira (imamo izvanredne sorte), sjemenarstva, bućinog ulja.

Naći rješenja za stara domaćinstva

Miroslav Furdek (HSS) smatra da je predlagatelj prihvatio nekoliko bitnih prijedloga iz prvog čitanja (poticaji za mlijeko, mliječne masti itd.) pa je u ime proizvođača mlijeka Karlovačke županije ali i iz ostalih područja izrazio na tome zahvalnost. Predložio je da se odredi viši iznos potpore za područja s otežanim uvjetima gospodarjenja (šteta što u ta područja nije Zakonom uvrštena i treća skupina područja od posebne državne skrbi). Naglašava da je važna informiranost poljoprivrednih gospodarstava kako bi znali da jednom, kad se odluče za model potpore dohotku, nema više premišljanja. Otvoreno i bolno pitanje ostaje, smatra, pitanje starih seoskih gospodarstava, baka i djedova koji su radili cijeli život a sada onemoćali ostali i bez primanja. Obveza je hrvatske države da nađe rješenja i za njih a to je, predlaže zastupnik, nacionalna mirovina. Ujedno je predložio da Sabor donese zaključak (dogovor klubova zastupnika) kojim bi se obvezalo Vladu da za jesenje zasjedanje razmotri ovaj problem i ponudi rješenje.

Predloženi zakon je prihvatljiv i korak naprijed u reformi poljoprivrede u Hrvatskoj no kako se za njegovu primjenu mora još donijeti čitav niz propisa zastupnik podržava, kaže, prijedlog da primjena ovog zakona ide od 1. siječnja 2003. godine.

Završnu riječ dobio je ministar poljoprivrede i šumarstva mr.sc. **Božidar Pankrećić**. Zahvalio je svima na konstruktivnim prijedlozima i raspravi te naglasio da se možda sada još ne vide dalekosežni učinci ovog zakona no to je u svakom slučaju reformski zakon koji prvi put definira

podjelu poljoprivrednih proizvođača, na one koji su okrenuti tržištu i one koji su okrenuti vlastitoj proizvodnji, s odgovarajućim potporama iz državnog proračuna. Na taj će se način sigurno ubrzati ukupna poljoprivredna proizvodnja u Hrvatskoj, rekao je, među ostalim ministar, navodeći da će predlagatelj uvažiti veći dio podnesenih amandmana.

Time je rasprava o predloženom zakonu bila završena.

U nastavku zastupnici su najprije glasovali o prijedlogu Kluba zastupnika HSLŠ-a da se o ovom predloženom zakonu, zbog iznesenih primjedbi ovog Kluba i drugih klubova zastupnika kojima se mijenja sama bit zakona, provede treće čitanje. No ovaj prijedlog nije dobio dovoljno glasova.

Izjašnjavanje o amandmanima - potpora za merkantilni krumpir i rogač

Zatim se prešlo na izjašnjavanje o amandmanima. Kao što je već spomenuto, Vlada RH, predlagatelj, podnijela je 23 amandmana u tijeku izjašnjavanja pa su zastupnici u skladu s Poslovníkom glasovali o tome hoće li raspravljati o njima i većinom su glasova to prihvatili, a nakon kraće rasprave i obrazloženja ministra poljoprivrede i šumarstva mr.sc. **Božidara Pankrećića** i prihvatili sve amandmane Vlade. Naime, ti su amandmani podneseni, kako je objasnio ministar, na osnovi predloženih amandmana zastupnika i potrebe nomotehničkog uređivanja teksta. Prihvaćanju tih amandmana prethodila je rasprava odnosno suprotstavljanje pojedinih zastupnika.

Prvim amandmanom (članak 4.) pojašnjavaju se odredbe u vezi s upisom poljoprivrednih gospodarstava odnosno da se zahtjev za ostvarenje državne potpore podnosi Ministarstvu poljoprivrede i šumarstva čime se, kako je rekao ministar, proširuje mogućnost upisa (objedinjeno nekoliko amandmana zastupnika). Tom je rješenju prigovorio **Drago Krpina** rekavši da Klub zastupnika HDZ-a smatra nepraktičnim takvo rješenje za seljake i da je logično da se ti zahtjevi podnose pri uredima državne uprave u jedinicama lokalne samouprave i to je i bio amandman ovog Kluba zastupnika, rekao je. Ministar mr.sc. **Božidar**

Pankrećić objasnio je da će taj posao raditi i ti uredi no da cjelokupni posao mora objedinjavati Ministarstvo.

Jednim od svojih amandmana (na članak 14.) predlagatelj je odlučio da se u sustav potpore uvrsti i merkantilni krumpir, jer, kako je rekao amandman mr.sc. **Božidar Pankrećić**, bilo bi nepravедno da ga se izostavi, zatim rogač i ždrebad (time obuhvaćen i amandman zastupnika Tončija Žuvele za rogač - zastupnik ga povukao). **Tonči Tadić (HSP)** je pak rekao da bi bilo bolje da je predlagatelj uvažio amandman Kluba zastupnika HSP-HKDU-a i da je u subencionirano voće prve skupine uvrstio maslinu, smokvu, rogač i badem. Ministar mr.sc. **Božidar Pankrećić** odgovorio je da je predlagatelj prihvatio rogač, čija je proizvodnja provjerena. Ustanovilo se da je ona znatna u Hrvatskoj i na neki način u određenom razvoju a spomenuti zahtjev predlagatelj će biti spreman razmotriti uz podatke o barem započetoj proizvodnji.

Ukupni godišnji poticaj jednom korisniku dva milijuna kuna

U vezi s amandmanom Vlade RH (članak 17. stavak 1.) kojim je promijenjen najviši ukupni godišnji iznos poticaja koji jedan korisnik poticaja može ostvariti sa 1,5 milijuna kuna na dva milijuna kuna **Tonči Tadić** je naveo da tim povećanjem nisu riješeni zahtjevi Kluba zastupnika

Primjena agrotehničkih mjera znači i ne preveliko korištenje herbicida, pesticida, da to znači umjereno korištenje mineralnih gnojiva, i ne treba se bojati jer ni Vlada niti Ministarstvo to neće iskoristiti da onemoguće bilo kojeg poljoprivrednog proizvođača u dobivanju potpore.

HSP-HKDU-a odnosno amandman da se iz tog maksimalnog iznosa izuzme ribarstvo. U četiri mjeseca ove godine naši ribari ostvarili su veliko povećanje izvoza ribarskih proizvoda, suficit od 19,7 milijuna kuna i ti su iznosi vrijedni odustajanja od limitiranja maksimalnog iznosa, rekao je. Ministar mr.sc. **Božidar**

Pankrećić odgovorio je da izvoz nije najbolji razlog da se povećava potpora. No uvažavajući ribarsku industriju i kompletno ribarstvo u najvećem dijelu njihovi problemi mogli bi se rješavati kroz kapitalna ulaganja a u tom smislu se i obavljaju razgovori.

Protiv tog amandmana Vlade bio je i Klub zastupnika HDZ-a jer, kako je rekao **Drago Krpina**, u dosadašnjoj praksi potpore poljoprivredi, golem dio proračunskih sredstava odlazio je na račun poljoprivrednih kombinata i njihovih sljednika kojima se otpisuje četiri milijarde kuna, a usput rečeno, mnogi od njih ne plaćaju državi naknadu za zemljište koje koriste i ovdje je riječ o tome hoće li se glavnina tog proračunskog novca usmjeriti obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima ili će se nastaviti dosadašnja praksa. U protekle 2,5 godine ta su gospodarstva u mnogim slučajevima bila žrtve sitnih političkih trgovina pojedinih koalicijskih i političkih stranaka a u ovom slučaju, kaže zastupnik, dodajući da možda nije u pravu, SDP -a i HSS-a. Predsjednik Hrvatskog sabora i predsjedatelj **Zlatko Tomčić** upozorio je zastupnika da ne vrijeđa ni jednu političku stranku u Saboru i da nikakve političke trgovine nema - a nakon objašnjenja **Drage Krpine** (tri javljanja) da može imati svoje mišljenje no da mu predsjedatelj to ne dopušta izraziti - izrekao je zastupniku opomenu.

U vezi s amandmanom Vlade (članak 18.) prema kojem se ovlašćuje ministar da za krupna žita, pivarski ječam, uljarice, soju i šećernu repu posebnim propisom utvrdi minimalni prinos po hektaru za proizvodnju ispod koje korisnik ne može ostvariti pravo na poticaj te primjerene agrotehničke mjere u proizvodnji ministar mr.sc. **Božidar Pankrećić** je objasnio da se time želi na neki način izvršiti kontrola određene proizvodnje budući da to nije moguće prema propisima WTO-a i prema našim propisima u vezi s približavanjem EU. U ime Kluba zastupnika HDZ-a **Drago Krpina** naglašava pak da je dovoljno da ostane prvi dio amandmana bez drugog dijela o primjerenim agrotehničkim mjerama u proizvodnji jer tko će ih primjenjivati a i dovoljne su odredbe Zakona o poljoprivredi i poljoprivrednom zemljištu. Taj drugi dio amandmana potpuno je neprihvatljiv i može poslužiti kao manipulacija da se nekome oduzme

pravo na poticaj, rekao je. Ministar mr.sc. **Božidar Pankrećić** je odgovorio da primjena agrotehničkih mjera znači i ne preveliko korištenje herbicida, pesticida, da to znači umjereno korištenje mineralnih gnojiva, i ne treba se bojati jer ni Vlada niti Ministarstvo to neće iskoristiti da onemogući bilo kojeg poljoprivrednog proizvođača u dobivanju potpore.

Jasnije je utvrđena potpora proizvodnji hmelja, a jednim od amandmana Vlade (članak 24.) definira se da se ekološkom proizvodnjom podrazumijeva perad - patke, guske, kokoši i purani (tehničkom greškom u Konačnom prijedlogu ispušteni kokoši i purani) pa je u ime Kluba zastupnika HDZ-a **Drago Krpina** pitao spadaju li tu i purice, pijetlovi. To se odnosi i na njih i naši će seljaci moći ostvariti potporu i za purice i purane i kokoši i pijetlove, razjasnio je ministar.

U vezi s amandmanom (članak 70.) da se na poticaje za jesensku sjetvu 2002. godine primjenjuju odredbe postojećeg Zakona o novčanim poticajima i naknadama u poljoprivredi i ribarstvu dok će se plaćanje vršiti jednokratno nakon okončane proizvodnje (žetve) po odredbama ovog Zakona **Drago Krpina** je upozorio da je ovaj amandman proturječan i čak neprovediv i da ga ne treba prihvatiti jer nije ista struktura poticanih kultura u postojećem Zakonu i ovome sada predloženom. Ministar mr.sc. **Božidar Pankrećić** objasnio je da će se visina plaćanja primjenjivati po novom zakonu a plaćanje će biti nakon žetve dok je dosad bilo 50 posto unaprijed.

Primjena Zakona od 1. siječnja 2003.

Na amandmanu (članak 72.) kojim predlagatelj traži primjenu ovog zakona od 1. siječnja 2003. godine jer se ne može primjenjivati bez ustroja Upravnika koji je u postupku izrade, zahvalio je **Tonči Tadić** jer je time prihvaćen i amandman Kluba zastupnika HSP-HKDU-a.

Amandman Vlade (Dodatak III.) kojim se u okviru minimalne poticane količine utvrđuje minimalna poticana količina po pojedinoj kulturi u skupinama kultura stočna žita, krušna žita (1 ha) i uljarice (0,5 ha) potvrđuje tezu da ovaj zakon nema koncepciju, kazao je **Drago Krpina** u ime Kluba zastupnika HDZ-a. Jedan

od temeljnih argumenata kojim je ministar branio ovaj zakonski prijedlog je njegov reformski karakter s prijedlogom povećanih minimalnih površina na kojima će se moći ostvariti potpora. Bilo je predloženo, primjerice, za krupna žita 3 ha a sada se od toga odustaje a prepоловиле su se i površine za uljarice. Načelno nismo protiv smanjivanja ovih površina jer znamo da hrvatski seljaci nisu krivi što neće moći imati propisane površine ali ćemo iz navedenih razloga biti suzdržani kod glasovanja o ovom amandmanu, rekao je zastupnik. Ministar mr.sc. **Božidar Pankrećić** opovrgnuo je navod predgovornika da ovaj zakon nema koncepciju. Ovdje se samo jasno definira da je za svaku od ovih kultura potreban minimum od jednog hektara a ostavlja se mogućnost da naši poljoprivrednici to iskoriste pa da kod stočnih žita ne trebaju imati tri ha za svaku pojedinu kulturu već mogu kombinirati, ovisno o stoci koju imaju i mislimo da je to bolje, naglasio je ministar.

No **Drago Krpina** je rekao da je to u suprotnosti s amandmanom (Dodatak IV.) kojim se izričaj "biljna proizvodnja" zamjenjuje izričajem "ratarske kulture" radi usklađivanja s tablicom Dodatka IV. Naime, ministar je rekao da se prethodni amandman odnosi na sve vrste proizvodnje a sada se reducira na ratarsku proizvodnju i stoga je Klub zastupnika HDZ-a protiv ovog amandmana smatrajući da ne treba reducirati poticanu biljnu proizvodnju. Ministar mr.sc. **Božidar Pankrećić** nije imao što dodati ovom amandmanu jer da je "biljna proizvodnja" preširok pojam i nitko neće biti zaklinut u ovom dijelu, rekao je.

Amandmani klubova zastupnika i zastupnika - za potporu solanama

Zatim se prešlo na glasovanje o amandmanima klubova zastupnika i zastupnika uz prethodno izjašnjavanje ministra mr.sc. **Božidara Pankrećića** u ime predlagatelja zakona. Zastupnici **Ivo Fabijanić (SDP)**, **Romano Meštrović (SDP)**, **Zoran Šimatović (SDP)** i **Tonči Žuvela (SDP)** podnijeli su amandman (članak 1.) kojim se traži da se zakonskom odredbom navede da se ovim zakonom propisuju modeli državne potpore i u proizvodnji soli iz morske vode. No

predlagatelj ga nije prihvatio, a ni zastupnici glasovanjem, jer, kako je objasnio ministar, morska sol se ne može ni po jednoj klasifikaciji uvrstiti u poljoprivredni proizvod već spada u industriju. No probleme naših solana pokušat će se riješiti putem izravnih ulaganja, rekao je. **Ivo Fabijanić** u ime predlagatelja amandmana konstatirao je da se ovaj amandman odbija zapravo zbog administrativnih definicija i paradoksalno je da su hrvatske solane postale nebriga u vlastitoj državi no prihvatit će, kaže, izjašnjenje ministra i povući sve ostale amandmane (šest) koji se odnose na uključivanje u poticaje zaštite proizvodnje salamure i domaće morske soli. U godinu dana 180 zaposlenih u solanama ostat će bez posla, upozorio je. S tim u vezi predlaže da Sabor donese zaključak kojim će se obvezati Vladu RH a prije donošenja državnog proračuna RH za 2003. godinu utvrdi način potpore proizvođačima salamure i morske soli za solane Ston, Nin i Pag (zaključak prihvaćen).

Nije prihvaćen ni amandman Kluba zastupnika HSP-HKDU-a da se u odredbama navede da su (članak 3.) korisnici državne potpore prema ovom zakonu zadruga. Ministar mr.sc. **Božidar Pankreć** objasnio je da nije potrebno posebno navoditi zadruga jer su one jedan od oblika poslovnog organiziranja u poljoprivredi što je jasno definirano Zakonom o poljoprivredi. No u ime ovog Kluba zastupnika **Tonči Tadić** je istaknuo kako to treba izričito navesti kako bi zadrugari putem svojih zadruga mogli sudjelovati u poticajima kad imaju manju površinu od minimalno propisane. Amandman glasovanjem nije prihvaćen.

Amandman Kluba zastupnika HDZ-a (članak 4.- Upisnik) djelomično je prihvaćen amandmanom Vlade, rekao je ministar no **Drago Krpina** je u ime Kluba zastupnika ipak zatražio glasovanje. Amandman nije prošao. Nije prihvaćen ni amandman Kluba zastupnika HSP-HKDU-a kojim se traži da i zadruga podnosi zahtjev za upis u Upisnik odnosno da u ime svojih članova nastupa sa zahtjevom za potporu i zajedničkim upisom u Upisnik. Jer, kako je obrazložio ministar, zadruga vrši upis samo onih površina za koje ima valjan temelj posjedovanja. Vlasništvo i posjed fizičkih osoba koji su članovi zadruga nisu dati na raspolaganje zadrugi i nisu predmet upisa, rekao je no te je argumente **Tonči Tadić** ocijenio

neprihvatljivim. Zadrugari su vlasnici zadruga a i razlog osnivanja zadruga je i da se kroz zadrugu upišu u Upisnik za dobivanje poticaja čak ako i sami imaju premali posjed. Dakle, kroz ovaj amandman potičemo duh zadrugarstva, rekao je zastupnik među ostalim.

Ne pogrešno pozicionirati zadruga

Slično obrazloženje ministar mr.sc. **Božidar Pankreć** dao je uz neprihvaćanje amandmana Kluba zastupnika HDZ-a (članak 5.) kojim se traži da se iz definicije nositelja (seljačkog) poljoprivrednog gospodarstva brišu zadruga. **Drago Krpina** založio se za prihvaćanje tog amandmana rekavši da Klub zastupnika HDZ-a smatra da zadruga trebaju imati značajno mjesto u razvitku hrvatske poljoprivrede ali da ih ne treba na pogrešan način pozicionirati u ovom zakonu te da nositelji trebaju biti prije svega obiteljska poljoprivredna gospodarstva.

Predlagatelj, a ni zastupnici nisu prihvatili ni amandman ovog Kluba (članak 8.) kojim se traži da korisnici državne potpore na područjima s težim uvjetima gospodarenja mogu ostvariti viši iznos potpore za sve kulture.

U protivnom ćemo motivirati zadržavanje profila zadruga kakve su postojale do 1990, rekao je zastupnik. Ministar je objasnio da se u ovoj odredbi određuje samo nositelj za određena djela jer će u budućnosti biti mala obiteljska gospodarstva koja neće moći samostalno funkcionirati i ovo im omogućuje da ostvare potporu. Nije prihvaćen ni amandman Kluba zastupnika HDZ-a (članak 7. -sredstva za poticaj) kojim se traži da odluku o maksimalno poticanim količinama za svaku godinu na prijedlog Vlade donosi Hrvatski sabor te da ukupni iznos ovih državnih potpora ne može biti manji od dva posto bruto društvenog proizvoda u RH, iako je **Drago Krpina** upozorio da bez ovakvog rješenja cijeli zakon ne vrijedi ništa i da to potvrđuje da zakon nema koncepcije te da je Hrvatska na samom dnu ljestvice po

udjelu poljoprivrednog proračuna u bruto društvenom proizvodu.

U vezi s tim Klub zastupnika HDZ-a podnio je još jedan amandman na taj isti članak tražeći da se briše rješenje prema kojem pripadajuće raspoložive iznose za pojedine modele i programe državne potpore utvrđuje Vlada RH. No ni taj amandman nije prihvaćen uz obrazloženje ministra (ne slaže se da zakon nema koncepcije) da bi izdvajanja za poljoprivredu u Hrvatskoj bila veća kad bi državni proračun bio primjeren.

Predlagatelj a ni zastupnici nisu prihvatili ni amandman ovog Kluba (članak 8.) kojim se traži da korisnici državne potpore na područjima s težim uvjetima gospodarenja mogu ostvariti viši iznos potpore za sve kulture (brisati "u određenim stavkama pojedinih modela") jer, kako je objasnio ministar, to prelazi zakonski proračunski okvir. **Drago Krpina** je pak u vezi s tim pitao koja je uopće svrha postojanja odredbe "područja s otežanim uvjetima gospodarenja" ako ona nema stvarnog izraza u novčanoj potpori.

Amandman **Ivana Kolara (HSS)** koji se odnosi na minimalnu poticanu količinu proizvodnje je povučen jer je prihvaćen kroz amandman Vlade. Proračunski okvir prelazio je i zahtjev iz amandmana **Dragice Zgrebec (SDP)**, **Ive Fabijanića (SDP)**, **Zorka Vidičeka (SDP)** i **Željka Malevića (SDP)** da se potporom u okviru poticanja stočarstva obuhvati i peradarska proizvodnja ("kljun peradi"). Stoga amandman nije prihvaćen odnosno djelomično je prihvaćen kroz ekološku proizvodnju, objasnio je ministar nakon što je **Zorko Vidiček** dodatno naglasio da se radi o peradarskoj proizvodnji na tradicionalni način (u početku s puranima) koju bi trebalo poticati (povučeni drugi amandmani ove skupine zastupnika u vezi s tim).

Marijana Petir (HSS) odustala je od svog amandmana (članak 13.) kojim je tražila da se naglasi da pravo na poticaj ostvaruju ratarske i povrtlarske kulture "genetski nemodificirane" nakon što je ministar objasnio da se to jasno definira Zakonom o zabrani upotrebe genetski modificiranih organizama koji je u pripremi. Zastupnica je zatražila od ministra da kao član Vlade apelira da se taj zakonski prijedlog što prije uputi u saborsku proceduru dok je **Tonči Tadić** upozorio da ministar ne može sa sigurnošću reći da u

Hrvatskoj nema takve proizvodnje sve dok se ne napravi odgovarajući kontrolni mehanizam.

Vlada - predlagatelj - nije prihvatila ni amandman zastupnika **Željka Pavlica (HSL)** da se poticajem obuhvati i vrbova šiba. Trebaju podaci o određenim površinama zasade, najmanje hektar i onda smo to spremni pratiti, rekao je ministar. **Željko Pavlic** podsjetio je da je cjelokupna proizvodnja od vrbove šibe izvozna a da se većina osnovnog materijala uvozi te da svakako vrbova šiba zaslužuje poticaj. Mi u Medimurju ćemo se što prije organizirati da dodemo do nekakvog poticaja, rekao je zastupnik i povukao svoj amandman (kao i ostale u vezi s tim).

Zahtjevi prelaze proračunski okvir

Miroslav Korenika (SDP) tražio je da se definira (članak 14.) da je u smislu ovog zakona i bundeva uljarica za proizvodnju ulja no i taj je amandman odbijen. Jer, kako je rekao ministar, prijedlog prelazi proračunski okvir no radi se o ekološkoj proizvodnji za koju se po hektaru mogu ostvariti veći iznosi. Zastupnik je objasnio da se radi o proizvodnji ulja na tradicionalan način ali "držeci ministra za riječ" amandman je povukao.

Nije prihvaćen ni amandman Kluba zastupnika HSP-HKDU-a da se u voćnu vrstu I. skupine uvrsti i maslina, smokva, rogač i badem (iz II. skupine brisati orah i smokvu) jer, kako je rekao ministar, to je već objašnjeno uz amandmane Vlade. **Tonči Tadić** naglasio je kako ovaj Klub zastupnika drži da bi voćarstvo prve skupine trebalo biti bolje poticano i dopunjeno ovim kulturama i da je krajnje vrijeme da se te kulture (maslina kao autohtona) u Dalmaciji spase poticajem. No ministar je ponovio da je uvažen prijedlog u vezi s rogačem a da je u maslinarstvu već napravljen iskorak s postojećim poticajima.

Slično objašnjenje ministar je dao i za neprihvaćanje amandmana Kluba zastupnika HDZ-a kojim se tražilo da se iz voćne vrste I. skupine kupina, malina, kivi, limun premjesti u drugu skupinu a u prvu uvrste breskva, nektarina, marelica, tresnja, višnja, šljiva, orah, badem, smokve, odnosno hrvatske prirodne prednosti. **Drago Krpina** je i ovo odbijanje ocijenio kao

dokazom da ovaj zakon nema nikakve koncepcije jer, kaže, među ostalim, Hrvatska s limunima i narančama ne može nikome konkurirati. No Hrvatska nema konkurencije s višnjom maraskom. Ministar mr.sc. **Božidar Pankreć** naglasio je da nitko nije rekao što je u ovome važnije za Hrvatsku nego da se ovdje vodilo računa o troškovima proizvodnje i podizanja nasada a o tome što Hrvatskoj treba možemo se u potpunosti složiti, rekao je. No **Drago Krpina** smatra da se po većim iznosima namijenjenim limunima i narančama nego šljivama iščitava što je važnije. Amandman nije prihvaćen ni glasovanjem.

Amandman Kluba zastupnika HSP-HKDU-a koji se odnosi na troškove sustava osiguranja (članak 15. - "kod osiguravajućih društava s iznosom od 20 posto troškova") nije prihvaćen - iako se **Tonči Tadić** zauzeo za njegovo prihvaćanje - jer će sustav osiguranja biti razrađen posebnim propisom ministra, objasnio je mr.sc. **Božidar Pankreć**. A za predloženo rješenje kojim je zastupnik **Tonči Žuvela**, kako je rekao, želio na neki način omogućiti poljoprivrednicima, pogotovo na područjima sa specifičnim uvjetima za vinogradarstvo (članak 16. - deklarirani sjemenski i sadni materijal) da ostvare poticaj i uz korištenje nedeklariranog sadnog materijala ministar mr.sc. **Božidar Pankreć** je rekao da se ne može prihvatiti jer je u suprotnosti s legislativom. No to će se omogućiti posebnim propisom za takve slučajeve, posebno u vinogradarstvu za autohtone sorte, dodao je ministar na čemu se zastupnik zahvalio rekavši da je siguran da će to uroditi plodom, pogotovo za dingač, te povukao amandman.

Isto obrazloženje ministar je dao i neprihvaćajući amandman Kluba zastupnika HSP-HKDU-a (isti članak 16.) kojim se traži da se u slučaju da nema deklariranog sadnog materijala poticaj ostvari za određene sorte uz dokaz da te sorte ne proizvode proizvođači upisani u Upisnik proizvođača sadnog materijala, iako se **Tonči Tadić** založio za njegovo prihvaćanje. Amandman ni glasovanjem nije prihvaćen.

Dragica Zgrebec dodatno je obrazložila amandman koji je podnijela zajedno sa **Ivom Fabijanićem**, **Zorkom Vidičekom** i **Željkom Malevićem** da se briše (članak 17.) rješenje kojim se propisuje maksimalni ukupni godišnji iznos poticaja. Mi smatramo,

rekla je, da je s obzirom na ustavnu odredbu država dužna osigurati svim poduzetnicima jednak položaj na tržištu a ovakvim načinom, ograničenjem u svoti, narušava se ta ustavna odredba. S obzirom na to da se predviđa u tome dvogodišnje prijelazno razdoblje (djelomično ostvarivanje godišnjeg iznosa na poticaj) predlažemo da Vlada analizira što će se dogoditi u prvoj godini primjene i ako će se to drastičnije odražavati na strukturu proizvodnje onda neka promijeni i rješenje ovog članka, navela je zastupnica kao uvjet za povlačenje amandmana (zastupnica je povukla i amandmane koji su obuhvaćeni amandmanima Vlade). Ministar mr.sc. **Božidar Pankreć** je odgovorio da se podrazumijeva da će Vlada pratiti primjenu zakona pa i ovaj članak pa ako će biti posebnih poremećaja o tome će se raspravljati.

Vesna Škare-Ožbolt (DC) povukla je svoj amandman kojim je tražila da se iz maksimalnog godišnjeg poticaja izuzme ribarstvo jer je ministar objasnio da je to na neki način uključeno u amandman Vlade. No takav isti amandman Klub zastupnika HSP-HKDU nije povukao, jer, kako je objasnio **Tonči Tadić**, ovaj Klub traži da se ostavi mogućnost da za ribarstvo poticaji budu i veći poglavito za riblje prerađivače dok se to ne riješi nekim drugim načinom.

Destimuliranje podizanja vinograda

Za amandman Kluba zastupnika HDZ-a kojim se tražilo brisanje dijela odredbi o godišnjem poticaju (članak 17.- izuzeci u prijelaznom razdoblju) ministar je rekao da je djelomično sadržan u amandmanu Vlade pa da se stoga ne prihvaća. Međutim, **Drago Krpina** je to opovrgnuo i založio se za taj amandman jer bi njegovim prihvaćanjem, kaže, među ostalim, značilo da Vlada ne samo na deklaratornoj već i na stvarnoj razini želi graditi budućnost poljoprivrede na obiteljskim gospodarstvima. A u vezi sa sljedećim neprihvaćenim amandmanom (članak 26.) ovog Kluba zastupnika - da se poticaji za vinograde isplaćuju godišnje bez ograničenja ulaska nasada u rod rekao je da je vlasniku vinograda najteže u razdoblju dok vinograd ne stupi u rod i tada su mu najpotrebnije državne potpore a ova će ograničenja

biti snažan destimulirajući čimbenik za podizanje vinograda. A predloženo rješenje Vlade ocijenio je ekonomski potpuno neopravdanim. Ministar mr.sc. **Božidar Pankreć** upozorio je da je ovo prvi put da se uvode godišnji poticaji i da će se vidjeti koje će rezultate dati no, kaže, trebaju biti na ovako predloženi način. Isto očitovanje dao je uz neprihvatanje amandmana Kluba zastupnika HDZ-a da se isplata poticaja za voćne vrste I. i II. skupine ne ograničava ulaskom nasada u rod odnosno za hmelj i za lavandu. No prihvaćen je amandman ovog Kluba zastupnika da se pravo na poticaj za podizanje nasada lavande ne ograničavaju samo na korisnike koji proizvodnju obavljaju na otocima.

Odbijen je također i amandman Kluba zastupnika HDZ-a kojim se tražilo da maksimalna površina za podizanje vinograda za koju se ostvaruje poticaj bude 10 hektara (članak 27. -umjesto pet) jer, kako je rekao ministar, ovim ograničenjem na pet hektara želi se izbjeći da jedan veliki korisnik iskoristi sva sredstva. No **Drago Krpina** je taj zahtjev argumentirao podatkom da je obiteljski posjed u EU prosječne veličine 18 hektara te da je 10 hektara primjereno hrvatskim prilikama. Ministar je odgovorio da je prosječna veličina vinograda u EU tri hektara a da bi on bio vrlo zadovoljan kad bi u Hrvatskoj dobili gospodarstva s pet hektara. Isto obrazloženje dao je uz amandman ovog Kluba zastupnika da se ograničena površina voćnjaka koja se potiče sa pet hektara poveća na 10.

Nije prihvaćen poticaj po obrađenom stablu masline

Klub zastupnika HSP-HKDU-a zatražio je (članak 30.) da se poticaji za masline isplaćuju po obrađenom stablu a ne po stablu jer, kako je objasnio **Tonči Tadić** zna se kolika je razlika između obrađenog i neobrađenog stabla maslina i zato obrađeno stablo mora biti u poticajima kako se poticajima ne bi koristili i oni koji ne obrađuju masline. Složio se s obrazloženjem ministra dato uz neprihvatanje ovog amandmana, da su tu potrebne inspekcije, no upravo radi toga, kaže, treba raditi na izradi katastra maslinika a za početak poticati one koji ih obrađuju.

Nije prihvaćen ni amandman Kluba zastupnika HDZ-a da se ukine ograničenje (članak 30.) poticanih

maslina po stablu ako su u rodu starosti 5 i više godine a niti da se smanje poticane površine novih maslinika s 0,5 do 5,0 ha na "veću od 0,1 ha". **Drago Krpina** tvrdi da je tim prijedlogom predlagatelj ograničio ostvarivanje prava na potpore u maslinarstvu i omogućio tu potporu samo onima koji imaju najmanje pola hektara maslina dok je puno više maslinara u Dalmaciji koji imaju manje površine. Naše maslinarstvo je u toliko lošem stanju a gospodarske su mu mogućnosti inače velike pa bi bilo opravdano da država potiče svako stablo masline odnosno barem s minimalnom površinom od 0,1 hektara (ako je spuštena minimalna površina za pšenicu može i ova), rekao je zastupnik zatraživši prihvaćanje ovog amandmana.

Zastupnici nisu glasovanjem prihvatili ni amandman Kluba zastupnika HSP-HKDU-a, a nakon objašnjenja ministra da se ne radi o komercijalnoj proizvodnji, da se poticajima obuhvati i buhač, biljka koja je, kako je objasnio **Tonči Tadić** u ime Kluba, nekada bila jedini izvor za proizvodnju insekticida a i sada bi se od buhača, čije velike nasade postoje na Hvaru i susjednim otocima, mogao proizvoditi ekološki insekticid.

Zastupnici **Dragica Zgrebec**, **Ivo Fabijanić**, **Zorko Vidiček** i **Željko Malević** podnijeli su amandman kojim traže da se navede (članak 37.) da korisnici poticaja ne mogu ostvariti poticaje dok ne podmire dospjele obveze za poreze, doprinose i naknade za koncesiju ili zakup poljoprivrednog zemljišta. No nakon obrazloženja ministra da je to propisano u Zakonu o izvršenju državnog proračuna **Dragica Zgrebec** povukla je amandman uz napomenu da se ovim amandmanom proširuju obveze koje bi trebale biti namirene prije dobivanja poticaja pa da će se paziti da upravo ova formulacija uđe u zakon za izvršenje proračuna za sljedeću godinu. Zastupnica je povukla i sljedeći amandman iste grupe zastupnika, a nakon obrazloženja ministra, kojim se tražilo, među ostalim, da se pravo na dohodovnu potporu (članak 48. - model potpore) stječe s najmanje 55 (žene - umjesto 50) i 60 godina života (muškarci - umjesto 55) s obzirom na to, kako je rekla zastupnica, da se povećavaju i potrebne godine starosti za odlazak u mirovinu. Naime, ministar je objasnio da je pravo na dohodovnu potporu predviđeno u

suglasju s propisima o mirovinskom osiguranju te da se utvrđivanje maksimalnog posjeda za to od tri hektara stimulira davanje u zakup ili prodaja viška zemljišta komercijalnim poljoprivrednim gospodarstvima. Založit ćemo se, rekla je zastupnica, da ovaj zahtjev uđe u poseban zakon koji će regulirati socijalne programe Ministarstva rada i socijalne skrbi.

Nedostaje tržišna infrastruktura

Nadalje, nije prihvaćen amandman Kluba zastupnika HDZ-a (članak 50.) kojim se predlaže da model kapitalnih ulaganja obuhvati i ulaganje u tržišnu infrastrukturu jer, kako je rekao ministar, taj model općenito predviđa ulaganje u poljoprivredu, ribarstvo i šumarstvo i ne isključuje pojedinačne namjene pa i ulaganje u tržišnu infrastrukturu. **Drago Krpina** je u zalaganju za prihvaćanje tog amandmana naglasio da je problem nesrednog tržišta poljoprivrednim proizvodima i nepostojanje tržišne infrastrukture jedan od najtežih i najozbiljnijih problema hrvatske poljoprivrede. Pri tome se misli, objasnio je, prije svega na stvarnu uspostavu nacionalnog sustava veletržnica koja bi suzila prostor nakupcima, prekupcima i švercerima zbog čije djelatnosti trpe hrvatski seljaci. Ovim predloženim rješenjem zakon bi bio prihvatljiviji hrvatskim seljacima, rekao je. Na ovaj članak amandman je podnio i Klub zastupnika HSP-HKDU-a tražeći da model kapitalnih ulaganja obuhvaća potporu i osnivanju novih poljoprivrednih zadruga, no nije prihvaćen, jer, kako je rekao ministar, to ne treba posebno navoditi budući da se podrazumijeva pod "ukupnim ulaganjima u poljoprivredu". **Tonči Tadić** je odgovorio da se ništa ne podrazumijeva jer da to u zakonu treba pisati ili ne a ako smo se u raspravi o zadrugama zaklinjali kako su one dobar model razvoja poljoprivrede onda se mora jasno zakonskim odredbama obuhvatiti potpora zadružnim modelima poduzetništva.

Nije prihvaćen ni amandman Kluba zastupnika HDZ-a (članak 51. - nepovratna sredstva u sklopu kapitalnih ulaganja) kojim se traži da se briše odredba o investiciji "za koju je komercijalna banka odobrila kredit korisniku" iako je **Drago Krpina** zamolio njegovo prihvaćanje jer će inače, kaže, biti stimuliran onaj koji

će uzeti kredit a onaj koji uštedi svoj novac i podigne voćnjak svojim novcem neće dobiti ništa od države.

Prihvaćen je amandman **Dine Debeljuha (IDS)** kojim je tražio da se (članak 51.) navede da se program očuvanja izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja odnosi na "očuvanje hrvatskih izvornih pasmina" ali ne i onaj (predlagatelj ga ocijenio nepotrebnim pa ga je zastupnik povukao uz naglasak da se krivo rabi izraz istarski podolac a da se radi o istarskom govedu) da se navede da se "za hrvatske izvorne pasmine koje su po kriterijima Svjetske organizacije za hranu (FAO) ugrožene, novčani poticaj uveća za 135 posto". Zastupnik je nakon obrazloženja ministra (obuhvaćeno amandmanom Vlade) povukao i svoje amandmane (na članak 54.) kojim je tražio povećanje poticaja (sa 50 na 100 posto) za pasmine domaćih životinja, izvorne i zaštićene odnosno propisivanje kriterija po kojima pojedina pasmina postaje "hrvatska izvorna pasmina" te utvrđivanje spiska hrvatskih izvornih pasmina. No nije odustao od amandmana - glasanjem su ga zastupnici prihvatili iako predlagatelj nije - da se (pet puta) povećaju iznosi novčanih kazni (članak 66.) za određene prekršaje.

Povučeni su istovjetni amandmani zastupnice Dragice Zgrebec, Kluba zastupnika HSP-HKDU-a, Ivana Kolara, Kluba zastupnika HDZ-a i Dina Debeljuha kojima se tražila primjena ovog zakona od 1. siječnja 2003., što je Vlada već riješila svojim amandmanom.

Neodgovarajuća struktura

Uz obrazloženje da se prelazi proračunski okvir ministar je odbio amandman Kluba zastupnika HDZ-a za povećanje poticaja ratarskih kultura na područjima s težim uvjetima gospodarenja (Dodatak II.) iako je **Drago Krpina** zbog toga pitao još jednom koja je uopće svrha postojanja instituta područja s otežanim uvjetima gospodarenja. Ako se ne prihvaća ovaj amandman onda treba ukinuti taj pravni institut, rekao je. Amandman nije prihvaćen ni glasanjem. S istim obrazloženjem nije prihvaćen amandman zastupnika **Ivice Buconjića (HDZ)** koji je tražio povećanje poticaja za šećernu repu (Dodatak II) radi, kako je objasnio zastupnik, unapređenja ove kulture jer je poznato da je naš šećer

nekonkurentan uvoznom a i da je zaštita pri uvozu znatno niža nego u drugim zemljama. Amandman Ivana Kolara za poticanje povrća za industrijsku preradu je povučen dok amandman Kluba zastupnika HDZ-a o poticanju sadnog materijala, višegodišnjih nasada za vinograde i voćarstvo i hmelj (Dodatak III.) nije prihvaćen. **Drago Krpina** je tome prigovorio u ime podnositelja amandmana naglasivši da je jedan od problema hrvatske poljoprivrede neadekvatna struktura poljoprivredne proizvodnje. Neke se kulture proizvode u većim količinama od potrebnih u Hrvatskoj a i ne mogu konkurirati na inozemnom tržištu, primjerice, pšenica, za koju se izdvaja 33 posto potpore a za jabuke svega 1,3 posto i gdje je tu logika, pitao je.

Jedan od problema hrvatske poljoprivrede neadekvatna je struktura poljoprivredne proizvodnje. Neke se kulture proizvode u većim količinama od potrebnih u Hrvatskoj a i ne mogu konkurirati na inozemnom tržištu, primjerice, pšenica, za koju se izdvaja 33 posto potpore a za jabuke svega 1,3 posto i gdje je tu logika.

Uz isto obrazloženje odbijen je amandman Kluba zastupnika HSP-HKDU-a, kojim se tražilo povećanje sredstava za poticanje vinograda, voćarstva i hmelja, podizanje godišnjih nasada maslina, maslinovog ulja (Dodatak II.). **Tonči Tadić** je rekao da se ovim amandmanom traži manje povećanje od onog Kluba zastupnika HDZ-a a da predlagatelj ni to ne želi prihvatiti te dodao da nisu definirani poticaji regionalno, jer svaki dio Hrvatske ima različite klimatske karakteristike i karakteristike tla i bez takvih poticaja ovakvi su Dodaci (u zakonu) potpuno bespredmetni, kazao je zastupnik zatraživši prihvaćanje barem predloženog zaključka ovog Kluba zastupnika. Nije prihvaćen amandman Kluba zastupnika HDZ-a za povećanje poticaja sadnog materijala višegodišnjih nasada maslinovog ulja na područjima s težim uvjetima gospodarenja za čije se prihvaćanje založio

Drago Krpina pitajući ponovno o svrhovitosti ovog instituta. Ista "sudbina" bila je i sljedećeg amandmana ovog Kluba zastupnika - povećanje poticaja za stočarstvo i stočarskih proizvoda na ovim područjima - kao i amandmana Dine Debeljuha kojim se tražilo, kako je objasnio zastupnik, da u sklopu poticaja (Dodatak II.) budu i koze.

Zastupnici Dragica Zgrebec, Ivo Fabijanić, Zorko Vidiček i Željko Malević povukli su svoje amandmane koji se odnose na Dodatke (poticanje stočarstva i stočarskih proizvoda, program očuvanja izvornih pasmina itd.), jer, kako je rekla **Dragica Zgrebec**, nisu prihvaćeni u tekstualnom dijelu zakona. Marijana Petir također je povukla svoj amandman jer ga je predlagatelj djelomično prihvatio - poticaj za žensku ždrebad od 1500 kuna (povukla i amandman djelomično usvojen u vezi s minimalnim poticanim površinama za povrće), a svoj je amandman povukao i Ivan Kolar (Dodatak III.- da se u Modelu poticanja proizvodnje kod ratarskih kultura brišu riječi "za pojedinu kulturu") jer je obuhvaćen amandmanom Vlade.

Nije prihvaćen ni amandman Kluba zastupnika HDZ-a za povećanjem poticaja za piliće, autohtone pernate divljači za područja s težim uvjetima gospodarenja kao ni amandman **Nikice Valentića (HDZ)** koji se odnosi na minimalno poticane količine i površine (Dodatak III. - traži manje površine, primjerice, za krušna žita umjesto tri hektara dva) ratarskih kultura, stočarstva i stočarskih proizvoda. Zastupnik je ujedno naglasio, među ostalim, da uistinu postoje područja s otežanim uvjetima gospodarenja - područje Like, Ličko-senjske županije i da ako se ne prihvate spomenuti prijedlozi Kluba zastupnika HDZ-a taj termin nema smisla.

Nije prihvaćen ni amandman **Ivice Buconjića** čiji je cilj, kako je naveo zastupnik, spriječiti velike oscilacije u proizvodnji šećerne repe (minimalna poticana količina jedan hektar). Povučeni su amandman Ivana Kolara (HSS) i Josipa Golubića (HSS) - Dodatak III. - poticanje stočarske proizvodnje - umjesto 5 grla predlaže se tri - jer je prihvaćen amandmanom Vlade, dok amandman Kluba zastupnika HDZ-a kojim se traži poticanje ribarstva na područjima s težim uvjetima gospodarenja nije

prihvaćen jer, kako je rekao ministar, prelazi proračunski okvir (isto s amandmanom ovog Kluba za poticanje programa očuvanja izvornih i zaštićenih pasmina na ovim područjima).

Nije prihvaćen amandman Kluba zastupnika HSP-HKDU-a (Dodatak III., poticanje ribarstva), kojim se tražilo, kako je objasnio **Tonči Tadić**, povećanje minimalne poticane količine za uzgoj autohtonih vrsta bijele morske ribe u marikulturi sa tri

na pet tona a da se smanji broj lokacija na kojima se uzgaja riba u marikulturi, te da se smanji minimalna poticana količina za ulov plave ribe sa 50 tona na 5 tona. U protivnom to znači propast svih malih ribara (jer srdele nestaje), upozorio je.

Zatim je rasprava o amandmanima bila zaključena i prešlo se na glasovanje o samom zakonskom prijedlogu.

Većinom glasova (66 za, 23 protiv, tri suzdržana) Hrvatski je sabor donio

Zakon o državnoj potpore u poljoprivredi, ribarstvu i šumarstvu u tekstu kako ga je predložio predlagatelj zajedno s prihvaćenim amandmanima.

Uz ovaj Zakon Hrvatski je sabor donio i zaključak (prijedlog zastupnika **Ive Fabijanića**) da se obvezuje Vladu RH da prije donošenja državnoga proračuna za 2003. godinu utvrdi način potpore proizvođačima salamure i morske soli za solane Ston, Nin i Pag.

A.Š; Đ.K.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENI ZAKONA O POLJOPRIVREDNOM ZEMLJIŠTU

Zaštićeni interesi Republike Hrvatske

Zastupnici su većinom glasova donijeli Zakon o izmjeni Zakona o poljoprivrednom zemljištu, u tekstu kako ga je predložio predlagatelj, Klub zastupnika HSS-a, s prihvaćenim amandmanom, koji je podnio predlagatelj zakona.

U Zakonu o poljoprivrednom zemljištu članak 67. se mijenja na način da će Vlada RH pravnim sljednicima prijašnjih društvenopravnih osoba na njihov zahtjev dati poljoprivredno zemljište u prioritarnu koncesiju neposrednom pogodbom u površini za koju dostave dokaz da su stekli kupnjom od fizičkih osoba, u skladu s Programom raspolaganja poljoprivrednim zemljištem. Predložena izmjena je provediva, ne nanosi štete RH oduzimajući joj vlasništvo bez naknade tržišne vrijednosti, pravni sljednici prijašnjih društveno-pravnih osoba mogu steći koncesiju neposrednom pogodbom, a poljoprivredne reforme se nastavljaju.

O PRIJEDLOGU

Hrvatski sabor u srpnju 2001. godine donio je Zakon o poljoprivrednom zemljištu kojim su uređena slijedeća pitanja: status poljoprivrednog zemljišta u odnosu na interese RH, zaštita, korištenje, promjena namjene poljoprivrednog zemljišta, raspolaganje poljopriv-

rednim zemljištem u vlasništvu države, te kaznene odredbe.

Donesenim Zakonom uređuju se mjere zemljišne politike iz članka 28. Zakona o poljoprivredi. Značajno mjesto zauzima raspolaganje poljoprivrednim zemljištem u vlasništvu države, a koje bi trebalo biti u funkciji okrupnjavanja obiteljskog gospodarstva, koje je člankom 32. Zakona o poljoprivredi definirano kao osnovni organizacijski oblik u poljoprivrednoj proizvodnji. Strategija razvoja poljoprivrede također počiva na obiteljskom gospodarstvu.

Poljoprivredno zemljište - dobro od interesa za RH

Odredbom članka 52. Ustava RH, između ostalog, određeno je da je zemljište dobro od interesa za RH, te

Ako se vlasništvo RH na poljoprivrednom zemljištu unosi u kapital društva temeljem članka 67. Zakona, posljedica je da RH gubi to vlasništvo, što je suprotno jamčenju prava vlasništva iz članka 48. stavak 1. Ustava RH.

da način na koji se to dobro može koristiti mora biti određen zakonom.

Zakon o poljoprivrednom zemljištu je upravo takav poseban propis koji je uređio pravni status poljoprivrednog zemljišta, njegovu zaštitu, korištenje, promjenu njegove namjene i naknadu, te raspolaganje s tim zemljištem. Dakle, sukladno ustavnim odredbama Zakon o poljoprivrednom zemljištu u svojim općim odredbama utvrdio je kako je poljoprivredno zemljište dobro od interesa za RH, te da ima njenu osobitu zaštitu.

Člankom 3. stavkom 1. istog Zakona propisano je da na tom zemljištu u društvenom vlasništvu na teritoriju RH postaje nositelj vlasničkih prava RH. Hrvatski sabor, koristeći svoje ustavno pravo iz članka 52. Ustava, Republiku Hrvatsku odredio je vlasničkim titularom poljoprivrednog zemljišta na kojem je nekad postojalo društveno vlasništvo.

Prema članku 67. Zakona o poljoprivrednom zemljištu: "Poljoprivredno zemljište koje su prijašnje društveno-pravne osobe stekle kupnjom od fizičkih osoba ili drugim naplatnim pravnim poslom, rješavanjem mirovina ili darovanjem, na zahtjev tih pravnih osoba i uz suglasnost državnog odvjetništva to će zemljište ući u njihov kapital".

Člankom 78. Zakona o poljoprivrednom zemljištu, zanemarujući pretvorbu vlasništva poljoprivrednog zemljišta u društvenom vlasništvu iz 1991. godine omogućava stjecanje prava vlasništva na poljoprivrednom zemljištu trgovačkim društvima,

pravnim sljednicima društvenih poduzeća.

Ako se vlasništvo RH na poljoprivrednom zemljištu unosi u kapital društva temeljem članka 67. Zakona, posljedica je da RH gubi isto vlasništvo što je suprotno jamčenju prava vlasništva iz članka 48. stavak 1. Ustava RH, stečenog pretvorbom po Zakonu iz 1991. godine.

Stoga je odredba članka 67. Zakona o poljoprivrednom zemljištu suprotna članku 50. Ustava RH, prema kojem: "Zakonom je moguće u interesu RH ograničiti ili oduzeti vlasništvo uz naknadu tržišne vrijednosti".

Zakon o poljoprivrednom zemljištu niti bilo koji drugi zakon ne propisuje da je unošenje poljoprivrednog zemljišta u kapital društva u interesu RH. Čak štoviše, slijedom Strategije razvoja poljoprivrede i Zakona o poljoprivredi članak 67. Zakona o poljoprivrednom zemljištu protivan je interesu RH.

Pored navedenog u praksi je navedeni članak neprovediv, jer nigdje nije propisano kome pravne osobe u smislu članka 67. podnose zahtjev, niti u kom se postupku taj zahtjev rješava. Nasuprot ovim nepoznanicama, sasvim je poznata posljedica primjene navedenog članka, a to je: RH gubi vlasništvo poljoprivrednog zemljišta, bez posebno utvrđenog interesa i bez isplate joj tržišne naknade.

Kako bi provedba članka 67. Zakona o poljoprivrednom zemljištu nanijela nesagledive štete RH predlaže se izmjena navedenog Zakona na način da se isti članak prvotno briše, a zatim amandmanom predlagatelja samog zakona, Kluba zastupnika HSS-a i mijenja.

Provedba ovog Zakona ne zahtijeva osiguranje dodatnih financijskih sredstava u Državnom proračunu.

Predložene izmjene zahtijevaju hitnost postupka zbog težine posljedica koje RH može pretrpjeti zbog primjene članka 67. Zakona o poljoprivrednom zemljištu, te stoga što navedeni članak zaustavlja zemljišnu reformu i provedbu mjera zemljišne politike iz Zakona o poljoprivredi i Zakona o poljoprivrednom zemljištu.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo ne protivi se donošenju ovoga Zakona, ali

predlaže Hrvatskom saboru da izmijeni svoj zaključak o provođenju hitnog postupka s prijedlogom da se o ovom Zakonu provede samo prvo čitanje.

Odbor za poljoprivredu i šumarstvo predmetni Prijedlog zakona razmotrio je kao matično radno tijelo.

Nakon uvodnog obrazloženja predstavnika predlagatelja Odbor je proveo raspravu o Prijedlogu zakona o izmjeni Zakona o poljoprivrednom zemljištu, s Konačnim prijedlogom zakona, iako Vlada RH nije dostavila svoje mišljenje o istom.

Odbor u raspravi nije, zbog mogućih otvorenih pitanja, podržao hitnost kod donošenja navedenog Zakona, iako je u dnevni red 23. sjednice Hrvatskog sabora ovaj Zakon uvršten po hitnom postupku.

U iscrpnoj i cjelovitoj raspravi iznijeta su različita mišljenja i stavovi glede određivanja daljnjeg statusa poljoprivrednog zemljišta, kojeg su prijašnje društveno-pravne osobe stekle kupnjom od fizičkih osoba ili drugim naplatnim pravnim poslom, odnosno rješavanjem mirovina ili darovanjem. Tako su neki članovi Odbora ukazali da odredbu članka 67. Zakona o poljoprivrednom zemljištu ne treba brisati budući da bi to moglo biti dvojbeno s ustavno-pravnog stajališta.

Naime, upozoravaju da se ovdje radi o stjecanju vlasništva nad poljoprivrednim zemljištem regularnim pravnim poslom, te da se radi o vrlo malom postotku državne zemlje. Također je izneseno i to da je ovaj problem nužno sagledati i u kontekstu cjelovitosti gospodarenja poljoprivrednim zemljištem kroz okrupnjavanje posjeda.

Međutim, u daljnjoj raspravi prevladala su mišljenja da je navedena odredba Zakona protivna interesu RH, budući da bi temeljem iste poljoprivredno zemljište u vlasništvu države bez ikakvog oštećenja prešlo u kapital navedenih pravnih osoba. Također je ukazano da je ova odredba i neprovediva, jer nije razrađen postupak za njenu primjenu. Izneseno je i mišljenje da su bivši kombinati stvarali dobit temeljem poljoprivrednog zemljišta koje nije bilo njihovo.

U raspravi je nadalje i sam predlagatelj navedenog Zakona ukazao na to kako bi, u interesu učinkovitijeg raspolaganja poljoprivrednim zemljištem u vlasništvu države, bilo dobro zajedno s Vladom

RH iznaći zadovoljavajući način rješenja ovoga problema.

Iako su u raspravi iznesene ocjene i stavovi da predloženi Zakon ne treba prihvatiti, većina članova Odbora drži da isti predstavlja vrijedan pokušaj da se na djelotvorniji način gospodari poljoprivrednim zemljištem u vlasništvu države. Stoga je ocijenjeno da o Prijedlogu zakona o izmjeni Zakona o poljoprivrednom zemljištu, s Konačnim prijedlogom zakona ipak treba provesti raspravu ali, zbog mnogih mogućih otvorenih pitanja, u prvom čitanju.

Na temelju provedene rasprave, Odbor je većinom glasova, sa 5 glasova "za" i 4 glasa "protiv", odlučio predložiti Hrvatskom saboru da donese slijedeće zaključke:

1. O Prijedlogu zakona o izmjeni Zakona o poljoprivrednom zemljištu, s Konačnim prijedlogom zakona, kojeg je predsjedniku Hrvatskog sabora podnio Klub zastupnika HSS-a, provest će se prvo čitanje.

2. Prihvaća se Prijedlog zakona o izmjeni Zakona o poljoprivrednom zemljištu

3. Sve primjedbe i prijedlozi izneseni u raspravi upućuju se predlagatelju, radi izrade Konačnog prijedloga zakona.

Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav na sjednici održanoj 12. lipnja 2002. godine na prijedlog predsjednika Hrvatskog sabora raspravio je pitanje uvrštavanja u dnevni red Prijedloga zakona o izmjeni Zakona o poljoprivrednom zemljištu, s Konačnim prijedlogom zakona koji je podnio Klub zastupnika HSS-a.

Nakon rasprave, Odbor je većinom glasova, dao slijedeće mišljenje.

Člankom 149. stavcima 3. i 4. Poslovnika Hrvatskoga sabora propisano je da ako zastupnici ocijene da nije potrebno donijeti zakon, Prijedlog zakona odbit će se zaključkom koji mora biti obrazložen i dostavljen predlagatelju, a prijedlog zakona koji je odbijen na sjednici ne može biti ponovno uvršten na dnevni red sjednice prije isteka roka od 3 mjeseca od dana kad ga je odbio Sabor.

Odbor s tim u svezi smatra da Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o poljoprivrednom zemljištu, s Konačnim prijedlogom zakona, koji je podnio zastupnik Drago Krpina, a koji je Sabor odbio na 22. sjednici, nije identičan Prijedlogu zakona koji je podnio Klub zastupnika

HSS-a, jer uz izmjenu odredbe važećeg Zakona koju predlaže i Klub zastupnika HSS-a predlaže izmjene i drugih odredaba.

Zbog toga Odbor smatra da se Prijedlog zakona koji je podnio Klub zastupnika HSS-a može uvrstiti u dnevni red sjednice Sabora i prije isteka roka od 3 mjeseca iz članka 149. Poslovnika Hrvatskoga sabora.

Predsjednik Odbora Mato Arlović, te članovi Zdravko Tomac i Nenad Stazić izdvojili su mišljenje, jer smatraju da se Prijedlog zakona koji podnosi Klub zastupnika HSS-a sadržajno bitno ne razlikuje od Prijedloga zakona koji je podnio zastupnik Drago Krpina, a koji je Sabor odbio nakon rasprave, koji je sadržavao i odredbu čija izmjena se predlaže u Prijedlogu zakona koji podnosi Klub zastupnika HSS-a.

S tim u svezi drže uvrštavanje rečene točke u dnevni red formalno neustavnim, zbog povrede članka 149. stavaka 3. i 4. Poslovnika Hrvatskoga sabora.

RASPRAVA

Predstavnica predlagatelja, zastupnica **Ljubica Lalić (HSS)**, dodatno je obrazložila prijedlog. Rekla je da Klub zastupnika HSS-a predlaže izmjenu Zakona o poljoprivrednom zemljištu i to na način da se briše članak 67. koji glasi: "Poljoprivredno zemljište koje su prijašnje društvenopravne osobe stekle kupnjom od fizičkih osoba ili drugim naplatnim pravnim poslom,

Prije pretvorbe poljoprivredno zemljište koje nije bilo u vlasništvu fizičkih osoba bilo je u tzv. društvenom vlasništvu, a pravne osobe bile su samo nositelji prava korištenja.

rješavanjem mirovina ili darovanjem na zahtjev tih pravnih osoba i uz suglasnost Državnog odvjetništva, to će zemljište ući u njihov temeljni kapital".

Rekla je da je opravdanost prijedloga moguće sagledati detaljnom analizom statusa poljoprivrednog zemljišta prije pretvorbe, te ciljeva Zakona o poljoprivredi u funkciji realizacije strategije, a posebice ciljeva Zakona o poljoprivrednom zemljištu,

kojim se razrađuju zemljišne mjere u funkciji realizacije ciljeva agrarne politike, utvrđenih i definiranih Zakonom o poljoprivredi.

Dakle, prije pretvorbe poljo-privredno zemljište koje nije bilo u vlasništvu fizičkih osoba bilo je u tzv. društvenom vlasništvu, a pravne osobe bili su nositelji samo prava korištenja. Društveno vlasništvo najvećim dijelom nastalo je na razne načine, od oduzimanja seljacima površina iznad maksimuma, eksproprijacijom, a manjim dijelom kupnjom od fizičkih osoba i ustupanjem vlasništva radi ostvarivanja prava na mirovinu, naglasila je zastupnica.

Kako je 24. srpnja 1991. godine stupio na snagu Zakon o poljoprivrednom zemljištu, kojim se vrši pretvorba, sve poljoprivredno zemljište u društvenom vlasništvu postaje državnim vlasništvom. Dakle, temeljem Zakona RH je stekla vlasništvo i imala je pravo raspolaganja i raspolagala je poljoprivrednim zemljištem, a pravne osobe temeljem ugovora sa RH mogle su zemljište koristiti i zato platiti naknadu, istaknula je zastupnica Lalić.

Tim Zakonom iz 1991. godine usklađeno je stanje vlasništva s vlasništvom kako ga uređuje Ustav RH. Članak 48. stavka 1. jamči pravo vlasništva svakom vlasniku, pa i onda kada je vlasnik država. Prema članku 50. Ustava RH zakonom je moguće u interesu RH ograničiti ili oduzeti vlasništvo uz naknadu tržišne vrijednosti.

"Slijedom navedenog članka Ustava RH, da bi članak 67. pozitivnog Zakona o poljoprivrednom zemljištu bio održiv, istim Zakonom trebalo je definirati da je interes RH da pravne osobe steknu vlasništvo nad poljoprivrednim zemljištem u vlasništvu RH, a te pravne osobe bile bi dužne vlasniku, tj. RH, naknaditi tržišnu vrijednost".

Postojeći Zakon niti jednim jedinim člankom ne govori da je to interes RH, a vlasništvo RH prenosi na pravne osobe i to bez naknade i bez propisanog postupka. Naime, sporni članak 67. jasno kaže da će poljoprivredno zemljište na zahtjev pravnih osoba i uz suglasnost državnog odvjetnika ući u njihov kapital. Međutim, nigdje se ne kaže kome se taj zahtjev podnosi, koje tijelo ili organ ili institucija i u kojem i kakvom postupku utvrđuje da je prijašnja društvenopravna osoba poljoprivredno zemljište uistinu

stekla kupnjom od fizičkih osoba ili drugim naplatnim pravnim poslom, rješavanjem mirovina ili darovanjem, istaknula je zastupnica.

Sporni članak je neprovediv

Nepoznato je kojom i kakvom dokumentacijom se stjecanje dokazuje. "Dakle, evidentno je da je sporni članak neprovediv, ali svojim postojanjem zaustavlja provedbu zemljišne politike utvrđene Zakonom o poljoprivrednom zemljištu, a time i samu Strategiju poljoprivrede".

Naglasila je da dokle god u Zakonu postoji ovakav članak 67, pa makar bio i neprovediv, nije moguće raspolagati poljoprivrednim zemljištem u državnom vlasništvu u skladu sa zakonom, te kriterijima i mjerilima za raspolaganje.

"Obiteljska gospodarstva sa svojim prosjekom zemljišta od 2,9 hektara nisu u mogućnosti udovoljiti postavljenim im obvezama. Za konkretnu proizvodnju temeljni je preduvjet posjedovanje odgovarajućih zemljišnih površina".

Isto tako, nije moguće provesti okrupnjavanje obiteljskih gospodarstava koja su zakonom o poljoprivredi definirana kao osnovni organizacijski oblik u poljoprivrednoj proizvodnji i kojima je temeljem toga dodijeljena obveza i odgovornost za ostvarivanje ciljeva agrarne politike kao što su proizvodnja dovoljno hrane za prehranu domaćeg stanovništva i proizvodnja hrane za izvoz po konkurentnim cijenama.

"Obiteljska gospodarstva sa svojim prosjekom zemljišta od 2,9 hektara nisu u mogućnosti udovoljiti postavljenim im obvezama. Za konkretnu proizvodnju temeljni je preduvjet posjedovanje odgovarajućih zemljišnih površina".

Jedinice lokalne samouprave dovršavaju programe raspolaganja zemljištem, ali se suočavaju s problemima koji proizlaze iz članka 67, jer raznorazne pravne osobe prisvajaju si pravo vlasništva temeljem navedenog članka.

Naime, članak govori o prijašnjim društveno pravnim osobama i daje pravo zahtjeva njima, ali nigdje ne

govori koje su to sadašnje pravne osobe. "Prijašnje društveno pravne osobe, kroz zadnjih 11 godina, nestajale su u stečajevima i likvidacijama, dijelile su se na više pravnih osoba, osnivale su se nove pravne osobe tako da u tim novim okolnostima nije jasno koje to pravne osobe mogu koristiti prava iz članka 67", naglasila je zastupnica Lalić.

Iz tih razloga najveći dio općina i gradova programe ne može završiti, a zainteresirani seljaci ne mogu planirati razvitak, pa čak ni smjer razvitka.

Rekla je da je Klub zastupnika HSS-a mišljenja da je interes RH provedba politike zacrtane u Zakonu o poljoprivredi, kojeg je na prijedlog Vlade RH donio Hrvatski sabor. Provedba zemljišne politike zacrtana je u Zakonu o poljoprivrednom zemljištu i kriterijima i mjerilima za raspolaganje zemljištem koje je također na prijedlog Vlade RH donio Hrvatski sabor.

"U zemljišnoj politici i Zakon i Mjerila daju prioritet obiteljskom gospodarstvu, čije formiranje i razvoj zaustavlja jedan neprovedivi članak. Razmišljajući o tom članku razmišljamo o onim društveno pravnim osobama čiji je pravni sljednik u međuvremenu privatiziran", rekla je zastupnica Lalić.

Naime, novi vlasnik je isplatio prodajnu cijenu koja se između ostalog temeljila i na temeljnom kapitalu u koji tada nije bila uključena vrijednost poljoprivrednog zemljišta.

Primjenom spornog članka i ta pravna osoba ima pravo vlasništva na poljoprivrednom zemljištu i to bez naknade, što sasvim sigurno nije interes RH, istaknula je Ljubica Lalić.

Dodala je da se tu radi o onim društveno pravnim osobama koje su se u međuvremenu podijelile na nekoliko pravnih osoba uz odgovarajuću raspodjelu radnika zaposlenih u bivšoj društveno - pravnoj osobi. Ako se prihvati tumačenje da pravo zahtjeva ima samo pravni sljednik bivše društveno - pravne osobe, tada je to jedna pravna osoba, a sve ostale sa svojim radnicima koje su također sudjelovali u kupnji zemljišta isključene su iz toga prava iz nepoznatih razloga.

RH gubi vlasništvo bez naknade

"Jedini je zaključak da eventualna primjena spornog članka pojedine

osobe neosnovano ili neopravdano privilegira. S druge strane šteti Republici Hrvatskoj, jer njeno vlasništvo joj se oduzima bez naknade tržišne vrijednosti, bez utvrđenog interesa zbog kojeg se vlasništvo vlasniku oduzima".

Zaključila je da s obzirom na to da je članak 67. Zakona o poljoprivrednom zemljištu neprovediv, što bi njegova eventualna provedba nanijela štetu Republici Hrvatskoj, oduzimajući joj vlasništvo bez naknade i privilegirajući pojedine pravne osobe i njihove vlasnike, te s obzirom na to da sporni članak zaustavlja poljoprivredne reforme koje su u interesu RH i bez kojih poljoprivreda u RH ne može na adekvatan način odgovoriti izazovima WTO-a i EU, Klub zastupnika HSS-a predlaže izmjenu Zakona o poljoprivrednom zemljištu tako da se članak 67. zakona briše.

Bitan pravni način stjecanja

U ime Kluba zastupnika SDP-a govorio je zastupnik **Željko Malević (SDP)**. Rekao je da Klub zastupnika SDP-a ne može prihvatiti ovaj prijedlog zakona, u ovakvoj formi, iz nekoliko razloga. "Mi smo sasvim svjesni važnosti korigiranja, važnosti primjene drugačije zemljišne politike, svjesni smo važnosti primjene ovog Zakona o poljoprivrednom zemljištu kojeg smo donijeli, ali se ne slažemo sa stajalištem predlagatelja da je taj zakon neprovediv".

Rekao je da su u Klubu zastupnika SDP-a svjesni da je jedan od najkrupnijih zadataka koje hrvatske vlasti trebaju izvršiti okrupnjavanje poljoprivrednog zemljišta, da bi se hrvatska poljoprivreda mogla nositi s modernim europskim agrarima koji su nam već sada konkurencija.

Smatra da do okrupnjavanja neće moći doći na način koji je zapravo intencija predlagatelja. Naime, od milijun i 500 tisuća hektara poljoprivrednog zemljišta u Hrvatskoj, oko milijun i 200 tisuća su obrađene poljoprivredne površine, a oko 300 tisuća je šikara, močvara i slično. Od milijun i 200 tisuća obrađenih površina oko 4 stotine tisuća hektara je u vlasništvu trgovačkih društava, a 8 stotina tisuća hektara je u vlasništvu poljoprivrednih obiteljskih gospodarstava.

"Od tih 400. 000 hektara površine koje su predmet interesa predla-

gateljevog, dakle one koje bi po članku 67. zapravo bile predmetom upisa u temeljni kapital trgovačkih društava su zapravo samo oko 100 000 hektara, znači 1/12 poljoprivrednog zemljišta u Hrvatskoj. Teško da se može bitno okrupnjavanje individualnih poljoprivrednih, znači obiteljskih gospodarstava učiniti sa 1/12 onoga što je ukupna površina poljoprivrednog zemljišta u Hrvatskoj".

Problem je što su to doista najbolje površine, što su te površine arondirane, što su one drenirane, što su one u tehnološkom i agrotehničkom smislu najbolje tretirane, što su to velike parcele. Ne može biti ekonomičnog ratarstva u klasičnom smislu te riječi bez velike, cjelovite parcele, to je najkraći i najbolji put da se produktivnost u ratarstvu podigne na europsku razinu.

Naglasio je da nije jednoznačna situacija niti oko tih 100.000 hektara, tu su površine koje su bile stjecane na način da se radilo aranžmane sa seljacima, s pojedincima, negdje su se davale mirovine da bi se preuzela zemlja, bilo je i darovanja i sl. i tamo gdje postoje valjani dokumenti o tim transakcijama teško da se može zaniijekati pravna valjanost takvih aranžmana, naglasio je zastupnik.

Ima i drugačijih situacija, gdje se radi o državnom zemljištu, da je to državno zemljište u vlasništvu trgovačkih društava, odnosno da je to kompletno zemljište zapravo uvijek pripadalo tom trgovačkom društvu, kao npr. slučaj "Belja" koje nikada nije bilo privatno, nego je to uvijek bilo državno poljoprivredno dobro, a na to dobro su se naseljavali seljaci.

Zastupnik smatra da RH ne bi bila oštećena ako bi došlo do upisivanja u temeljni kapital trgovačkih društava onoga zemljišta za koje postoji dokaz, dakle postoji valjani pravni način stjecanja, postoje dokumenti, naplatni pravni poslovi preko kojih se steklo vlasništvo.

Naglasio je da bi otvaranje juriša na te cjelovite velike površine značilo dalje usitnjavanje. "Malo je seljaka u RH koji mogu preuzeti parcelu od 1.000, 2.000 hektara, to kupiti i onda još tehnološki i agrotehnički servisirati kako treba, a da ne govorim što se može dogoditi sa nasljeđivanjem takvih parcela, daljnjom diobom itd".

Smatra da prijeti opasnost i da se vratimo 100 godina unatrag u smislu okrupnjavanja poljoprivrednog zemljišta. Zbog toga SDP može prihvatiti

intervenciju u članak 67., da se poljoprivredno zemljište za koje trgovačka društva mogu dokazati da imaju valjani pravni osnov stjecanja, putem naplate pravnim poslom ili besplatnim pravnim poslom, dakle u situacijama gdje se radi o darovanju, da se dakle takvim trgovačkim društvima daje pravo na dugogodišnju koncesiju i to beneficiranu, i da se ide neposredno pogodbom, a ne preko natječaja.

SDP može prihvatiti intervenciju u članak 67, da poljoprivredno zemljište za koje trgovačka društva mogu dokazati da imaju valjanu pravnu osnovu stjecanja ide na dugogodišnju koncesiju neposrednom pogodbom.

Također trebao bi se utvrditi primjereni rok u kojemu bi trgovačko društvo trebalo dokazati nadležnom organu državne uprave da posjeduje dokumente i valjani pravni osnov stjecanja vlasništva nad tim zemljišnim površinama.

Dakle, to bi bio modalitet kojega bi SDP smatrao prihvatljivim, u smislu promjene članka 67. Malević je ponovio da se radi o stotinjak tisuća hektara, što je tek četvrtina zemlje danas koja je u posjedu trgovačkih društava, koja je državna, ali se radi o doista najboljoj zemlji.

Zbog toga Klub zastupnika SDP-a prihvaća intervenciju na članak 67. na ovaj način.

Uvid u dokumente

U ime **Kluba zastupnika HSLŠ-a** govorio je zastupnik **Marko Baričević (HSLŠ)**.

Rekao je da za HSLŠ važi uzrečica "oteto prokletu".

"Pa te tvrtke su imale otetog zemljišta nacionaliziranog, a kako se pokazalo poslije, bilo je prokletu, ostali su bez njega, postalo je državno, što je ispravno i država je to državno zemljište trebala vratiti onima kojima je oteto. Ali oni su kupovali zemljište (to članak 67. i kaže,) da su kupovali, davali mirovine, i to je postalo njihovo vlasništvo".

Rekao je da se kod ovog prijedloga osjeća određena totalna nedosljednost predlagatelja.

Temeljni prijedlog Zakona o poljoprivrednom zemljištu nije sadržavao članak 67, i onda su klubovi zastupnika SDP-a i HSS-a dali amandman u vidu članka 67. "Pa meni je možda bilo i krivo što i Klub zastupnika HSLŠ-a nije u tom sudjelovao, jer je amandman pošteno razmišljao o zemljištu koje je kupljeno, o zemljištu koje je vlasništvo", rekao je zastupnik.

No, nakon toga je predlagatelj podnio zahtjev da Ustavni sud odredi ustavnost tog članka, nakon čega je pak zastupnik Krpina u svom prijedlogu izmjena i dopuna Zakona o poljoprivrednom zemljištu predložio ukidanje tog članka, da bi isti današnji predlagatelj jednoglasno odbio ukidanje tog članka. A da bi danas tražio to ukidanje.

"Isto ne razumijem ni današnji prijedlog, ako je nečije nešto, onda to nije koncesija".

Smatra da se neće s ovim ni povećati obiteljska gospodarstva, niti će se unaprijediti poljoprivredna proizvodnja, niti će se razriješiti pitanja Zakona o poljoprivrednom zemljištu.

Rekao je da ni građevinsko zemljište nije bilo privatno, sve je bilo društveno, pa se privatiziralo.

"Znači, nema razloga, nema u mentalnom sklopu nekakve prepreke, da ono što je bilo društveno zemljište, pa postalo državno, a kupovano ili onako steknuto kako kaže članak 67. da i dalje ne bude od tih ljudi".

Bojazan pak, da će ta državna poduzeća kupiti stranac smatra da nije osnovana, jer ista bojazan može postojati i kad privatnik svoje privatno obiteljsko gospodarstvo sutra proda nekom strancu.

Smatra da nema logike da državne tvrtke nisu vlasnici zemljišta.

Rekao je da će HSLŠ biti na strani svakog radnika i svakog poljoprivrednika koji ima dokument kojim može dokazati da je to kupljeno. "S tim dokumentom i s takvim priznavanjem svega toga ova država dokazuje da je pravna".

Zbog svega gore iznijetog, Klub zastupnika HSLŠ-a ne može podržati ovaj Prijedlog.

Kombinati nisu prikladni u ratarstvu

U ime **Kluba zastupnika HDZ-a** govorio je zastupnik **Drago Krpina (HDZ)**. Istaknuo je da je neobična sudbina članka 67. Zakona o

poljoprivrednom zemljištu kao i nastanak toga članka, njegov ulazak u Zakon o poljoprivrednom zemljištu, kao što su neobični i pokušaji da ga se izgura iz Zakona o poljoprivrednom zemljištu.

U članku 48. Ustava RH, koji je donijet u prosincu 1990. godine piše da se jamči pravo vlasništva.

Mišljenja je da vlasništvo nad poljoprivrednim zemljištem koje je dato na korištenje kombinatima, u smislu ustavne definicije vlasništva nad tim zemljištem nikada nije postojalo.

I stoga pozivati se na pravo vlasništva iz Ustava, u smislu priznavanja vlasništva bivšim kombinatima nad poljoprivrednim zemljištem je potpuno netočno, jer ti kombinati u smislu vlasništva definirano Ustavom RH nikada nisu

Vlasništvo nad poljoprivrednim zemljištem koje je dato na korištenje kombinatima, u smislu ustavne definicije vlasništva nad tim zemljištem nikada nije postojalo.

bili vlasnici tog zemljišta, bez obzira jesu li došli u njegov posjed nacionalizacijom, otimanjem, oduzimanjem, kupovanjem, ili na bilo koji drugi način, stav je zastupnika. Naime, sve to zemljište imalo je prema socijalističkom pravnom ustrojstvu status tzv. društvenog vlasništva, a novi, sadašnji Ustav, demokratske, hrvatske države ne poznaje kategoriju društvenog vlasništva. "I stoga pozivanje na prava iz Ustava i dokazivanje vlasničkih prava nad zemljištem koje je imalo status društvenog vlasništva je potpuno i apsolutno neutemeljeno".

Smatra da odredba članka 48. Ustava kojom se kaže da se jamči pravo vlasništva ide u prilog potrebi brisanja članka 67, jer je pravo vlasništva u smislu Ustava RH i na temelju zakona nad tim zemljištem stekla RH.

Naime, od 1991. godine zakoniti i ustavni vlasnik nad tim zemljištem je RH. Ako bi se primjenjivao članak 67. onda bi upravo bio prekršen članak 48. Ustava jer bi se dovelo u pitanje vlasništvo RH nad tim zemljištem. Ustav RH ne kategorizira u kvalitativnom smislu vlasništvo, bez

obzira je li vlasništvo države ili vlasništvo fizičke ili pravne osobe. U ovom slučaju vlasnik tog poljoprivrednog zemljišta 1991. godine postala je RH.

"Dakle, ako bi se primjenjivao članak 67. onda bi vlasništvo RH, Ustavom zajamčeno, bilo dovedeno u pitanje".

Rekao je da je to stajalište koje su zauzeli svi relevantni pravni i ustavnopravni stručnjaci u RH. I stoga Ustav apsolutno govori u prilog ukidanju članka 67.

"Kad ne bi bilo tako onda bi u proteklih 11 godina svi oni koji misle da nije ovako kako ja govorim, onda bi se barem netko bio pojavio, koji bi pred Ustavnim sudom osporio način na koji je RH postala vlasnik tog zemljišta, ali način na koji je postala vlasnik tog zemljišta, na temelju zakona nikada nitko nije osporio", rekao je Krpina.

Naglasio je da je čudna sudbina ovog članka. Naime, ovaj je članak u Zakon o poljoprivrednom zemljištu ušao kao amandman Kluba zastupnika HSS-a i SDP-a.

Zatim je uslijedio zahtjev Kluba zastupnika HSS-a uz potporu dobrog dijela i zastupnika HDZ-a Ustavnom sudu da ocijeni neustavnim ovaj članak 67.

"Dakle, predlagatelj koji ga je predložio u ovaj zakon je i predlagatelj Ustavnom sudu da ga ukinu".

Rekao je da su pogreške moguće, ali da ne razumije daljnje postupanje predlagatelja ovog zakona, što se tiče članka 67.

Naime, osvrnuo se na raspravu o svom prijedlogu zakona o izmjeni i dopuni Zakona o poljoprivrednom zemljištu, prije dva mjeseca kada je u tom prijedlogu također, između ostalog, predlagao brisanje članka 67. Tada su zastupnici HSS-a glasovali protiv tog prijedloga, iako su prethodno od Ustavnog suda zatražili da se ukinu taj članak 67.

Konačno, Klub zastupnika HSS-a predlaže zakon kojim se predlaže brisanje članka 67. "I sad recite, zar nije ovo neobičan put i sudbina tog članka?", upitao je Krpina.

Također, pita zašto je uopće HSS pristao predložiti ovaj članak u Zakon o poljoprivrednom zemljištu, odnosno zašto je nakon toga tražio od Ustavnog suda da ukinu taj članak?

"I na kraju postavlja se najvažnije pitanje, želi li stvarno HSS da se briše taj članak 67. iz Zakona o poljoprivrednom zemljištu?"

Rekao je da kroz odnos prema članku 67. Zakona o poljoprivrednom zemljištu zapravo se očitava profil agrarne politike svake od pojedinih političkih stranaka.

Tako, zagovornici članka 67, a to je da se kombinatima naknadno priznaje vlasništvo nad poljoprivrednim zemljištem koje je već postalo vlasništvo RH, smatraju da je budućnost hrvatske poljoprivrede i dalje na kombinatima, stav je Krpina.

"Kako izgleda agrarna politika koja se gradi na kombinatima, vidjeli smo prije dva tjedna kada smo na različite načine oprostili tim kombinatima 4 milijarde kuna. Tko želi graditi hrvatsku poljoprivredu na taj način, na takvim kombinatima, znači da će svakih nekoliko godina morati tim kombinatima, kao što je bilo do sada slučaj, i u vrijeme vlasti HDZ-a i poslije toga, opraštati tim kombinatima teške milijarde kuna".

Rekao je da takve poljoprivrede u Europi nema, da se primarna poljoprivredna proizvodnja u zemljama EU temelji na obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima, a velike tvrtke se bave prerađivačkom, prehrambenom industrijom.

Smatra da se radnicima u kombinatima može pomoći ako se ti

Radnicima u kombinatima može pomoći ako se ti kombinati stvarno usmjere na prerađivačku, prehrambenu industriju, da se transformiraju i restrukturiraju u tvrtke kakve postoje u zemljama EU, koje će u skladu s tržištem artikulirati svoju poslovnu politiku.

kombinati stvarno usmjere na prerađivačku, prehrambenu industriju, da se transformiraju i restrukturiraju u tvrtke kakve postoje u zemljama EU, koje će u skladu s tržištem artikulirati svoju poslovnu politiku.

"U ratarstvu kombinati nemaju što tražiti. To treba prepustiti obiteljskim gospodarstvima".

Rekao je da u HDZ-u okrupnjavanje shvaćaju na način da veličinu obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva treba podići na 18 do 20

hektara, kako je to u zemljama EU, "a ne da se zadrže ti mastodonti koji će obrađivati 10 tisuća hektara zemlje i na svakom hektaru godišnje proizvoditi 10.000 kuna gubitaka, što nije nikakvo okrupnjavanje".

Koliko su izgubili hrvatski seljaci koji 45 godina nisu mogli obrađivati svoje zemljište, već ga je obrađivao netko drugi bez ikakve naknade njima?"

Zaključio je da će Klub zastupnika HDZ-a podržati ovaj prijedlog zakona.

Željko Malević (SDP) javio se za ispravak netočnog navoda. Reкао je da je Krpina netočno rekao da se Klub zastupnika SDP-a zalaže za mastodonte i da se istovremeno ne zalaže za okrupnjavanje obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva.

"Razlika je jedino u tome što mi na različite načine očigledno promišljamo taj problem".

Pristupilo se pojedinačnoj raspravi.

Ustanoviti pravne sljednike

Miroslav Korenika (SDP) mišljenja je da se polazi od krive pretpostavke, jer poljoprivrednu proizvodnju u RH treba graditi i na kombinatima, a ne samo na obiteljskim gospodarstvima. Treba postojati kombinacija kombinata i u većem dijelu obiteljskih gospodarstava.

Da je u krivu gospodin Krpina govori i primjer Agrokora u Vukovarsko-srijemskoj županiji, koji pokazuje da se može ratarska proizvodnja profitabilno i vrlo kvalitetno obaviti.

No, rekao je da se ne slaže s predlagateljem da se članak 67. ne može provesti u praksi.

"Može se provesti i jasno nam je da se zakonom ili određenim člankom zakona ne definiraju svi načini i svi modaliteti kako se nešto radi, zato postoje podzakonski akti koji očito nisu dovoljno brzo ili dovoljno kvalitetno napravljeni".

Smatra da za ono zemljište koje je plaćeno, odnosno gdje su se radnici za kupovinu takvih zemljišta odricali i manjim plaćama, davali su novce da se izvrši melioracija, drenaža, i da se dobije kvalitetnije zemljište, nema dvojbe, i tu se slaže s kolegom Baričevićem, a druga stvar je tamo

gdje je bila konfiskacija, nacionalizacija, tu treba dati mogućnost da do njih dođu obiteljska gospodarstva, prema planovima općina i gradova.

Isto tako ne slaže se da se ne može dokazati i nakon svih transformacija i negativnosti koje su bile u hrvatskom društvu, pa i stečajeva određenih kombinata, postoje uvijek pravni sljednici, bilo da je to nastalo nekakvom kupovinom, bilo da je kupljeno u stečaju.

"Prema tome može se vidjeti tko je ta pravna osoba, i ukoliko postoje valjani dokazi može se provesti članak 67". Slaže se s onima koji kažu da se zemljište unosi u kapital ako je plaćeno preko pretvorbe i privatizacije.

Apelirao je da se brisanjem ovog članka ne naprave nove nepravde prema radnicima koji su ipak nešto radili u tim kombinatima. "Nisu svi kombinati bili loši i nemojmo sve kombinata gledati kao zlo u ovom državi".

Drago Krpina (HDZ) javio se za repliku, rekavši da ga impresionira etički argument kojega koriste zastupnici SDP-a da iz etičkih, pravdoljubivih razloga treba kombinatima priznati naknadno pravo vlasništva nad poljoprivrednim zemljištem, jer su se po riječima zastupnika Korenika, radnici odricali dijela plaća itd.

"Kako to, gospodine Korenika, da se i vi i vaše kolege nikada ne zapitate tko će oštetiti sve one hrvatske seljake kojima je 1945, 1946, 1948. i 1950. oduzeto njihovo zemljište, dato tim kombinatima, a ti su ga kombinati bez ikakve naknade obrađivali pedesetak godina? Koliko su izgubili hrvatski seljaci koji 45 godina nisu mogli obrađivati svoje zemljište, već ga je obrađivao netko drugi bez ikakve naknade njima?"

Rekao je da što se tiče prava radnika on je apsolutno za to da se radnicima zaposlenim u kombinatima, ali i njima kao fizičkim osobama, besplatno daruje po 10 hektara zemljišta i da zasnuju svoja obiteljska gospodarstva, što bi bilo jamstvo njihove egzistencije, a ne rad u kombinatima koje treba svake 2,3 godine sanirati sa 3,4 milijarde kuna.

Gospodin **Korenika (SDP)** odgovorio je na repliku. Rekao je da je činjenica da ono što nam je vremenski bliže lakše možemo ispraviti nepravdu ili da je ne napravimo, nego ono što je bilo prije 40, 50 godina.

"Ja sam apelirao da se ne stvaraju nove nepravde. Osim toga, kada govorimo o moralnome pravu, radi se o onim trgovačkim društvima kojima je u njihov temeljni kapital ušla zemlja, a ne o svima kojim bi se naknadno dala besplatno".

Vlasništvo je nedodirljivo

U ime **Kluba zastupnika HSLŠ-a** govorio je zastupnik **Marko Baričević (HSLŠ)** zaključnih 5 minuta.

Osvrnuo se na raspravu kolege Krpine, koja ga je "jako uplašila", kada je "Krpina otprilike rekao - gospodo seljaci, kada mi dodemo na vlast, sve će biti vaše".

"Vlasništvo nekretnina ne stječe se ni deklaracijom, ni proklamacijom, niti zakonom, nego se stječe uknjižbom nekretnina. Može se vrlo lako utvrditi da RH nije uknjižena nigdje na površine koje su predmet predlagateljeva članka 67. Dakle, nema pravne osnove kojom se može dokazati vlasništvo RH na nekretninama koje su predmetom članka 67".

Baričević je upitao je li ova država imalo pravna ako se može tako govoriti, i naglasio da je stanje s kombinatima takvo kakvo je upravo zbog kriminalnih pretvorbi i privatizacija.

"Dozvoljavali su da čovjek koji nema ništa postane vlasnik tvrtke sa 2 tisuće zaposlenih, da bi on isisavao iz te tvrtke, pravio nekakve druge tvrtke i na kraju je sve propalo. I mi danas kažemo sve će biti vaše. Ma bit će ono za što imate papire, jer ne može biti vaše nešto što nije vaše".

Rekao je da Klub zastupnika HSLŠ-a ostaje pri svome, da neće glasovati za ovaj zakon, jer je vlasništvo nedodirljivo.

U ime **Kluba zastupnika HDZ-a** govorio je **Drago Krpina (HDZ)** zaključnih 5 minuta. Rekao je da je gospodin Baričević insinuirao da je on rekao seljacima "kada mi dodemo, sve će biti vaše".

Rekao je da on ništa od toga nije rekao, čije će što biti, već je rekao da će poslije izbora HDZ predložiti ovo

što sada predlaže HSS, naravno ukoliko ovaj prijedlog sada ne prođe.

Rekao je da nitko u proteklih 11 godina nije osporio vlasništvo RH na tom zemljištu.

Vlasništvo mora biti zajamčeno, a ovdje je riječ o tome da je pravo vlasništva na strani RH, njoj Ustav jamči pravo vlasništva i u tome su suglasni svi kompetentni ustavnopravni stručnjaci, naglasio je Krpina.

Na kraju je rekao da će Klub zastupnika HDZ-a bez zadržke podržati ovaj Prijedlog zakona, dakle, ukidanje članka 67, "jer je i s etičkog, moralnog, pravnog, ustavnog, sa svakog stanovišta ukidanje tog članka apsolutno opravdano".

U ime **Kluba zastupnika SDP-a** govorio je gospodin **Željko Malević (SDP)**. Rekao je da nije točno da je interes RH na bilo koji način ugrožen. Drugo, nije točno da je RH stekla vlasništvo podržavljenjem 91. godine.

"Vlasništvo nekretnina ne stječe se ni deklaracijom, ni proklamacijom, niti zakonom, nego se stječe uknjižbom nekretnina. To je pravni osnov kojim se dokazuje vlasništvo nekretnine. Može se vrlo lako utvrditi da RH nije uknjižena nigdje na površine koje su predmet predlagateljevoga članka 67. Dakle, nema pravnog osnova kojim se može dokazati vlasništvo RH na nekretninama koje su predmetom članka 67".

Rekao je da Klub zastupnika SDP-a ostaje pri onome što je rečeno u raspravi ispred Kluba. Radi se o puno ljudi, o socijalnom i etičkom problemu, ljudima koji žive od svoga rada prijeli opasnost da neka prava iz njihovoga rada budu ugrožena i da budu zakinuti za njih. "Mi kao socijaldemokrati ne možemo ići ispod određene granice u zaštiti tih prava i ne želimo odstupati ni centimetar".

Drago Krpina (HDZ) javio se za ispravak netočnog navoda. "Kolega Malević je rekao zapravo jednu šokantnu neistinu, netočnost. On je ustvrdio da ne postoji vlasništvo RH nad poljoprivrednim zemljištem. Kada bi to bilo istina, gospodine Maleviću, onda cijelo ovo poglavlje iz Zakona o poljoprivrednom zemljištu, poglavlje 5. koje nosi naslov "Raspodaganje poljoprivrednim zemljištem u vlasništvu države", onda bi cijeli taj dio zakona bio neustavan. Nikada nitko, gospodine Maleviću, nije osporio vlasništvo RH nad svim onim zemljištem, koje je do 91. godine imalo status društvenoga vlasništva. Dakle, rekli ste jednu notornu i

začudujuću neistinu i čudim se da vas gospodin Leko nije ispravio", rekao je zastupnik Krpina.

Tada je predstavnik predlagatelja, gospođa Ljubica Lalić uzela završnu riječ. Zahvalila je na svim iznesenim primjedbama i sugestijama.

OVIME JE ZAKLJUČENA RASPRAVA O TEKSTU ZAKONA.

Zastupnici su glasovali o prijelogu Odbora za poljoprivredu i šumarstvo da je o Prijedlogu zakona provedeno prvo čitanje. Zaključak Odbora nije prihvaćen, sa 14 glasova "za", 17 "protiv" i 64 "suzdržana".

AMANDMANI

Amandman na zakon podnio je predlagatelj, i on postaje sastavni dio predloženog zakona. U njemu se kaže da se u Zakonu o poljoprivrednom zemljištu članak 67. mijenja i glasi: Vlada RH će pravnim sljednicima prijašnjih društvenopravnih osoba na njihov zahtjev dati poljoprivredno zemljište u prioritet u koncesiju neposrednom pogodbom u površini za koju dostave dokaz da su stekli kupnjom od fizičkih osoba, u skladu s Programom raspolaganja poljoprivrednim zemljištem.

Dokazom o kupnji smatra se kupoprodajni ugovor o isplati kupoprodajne cijene. Osobe iz stavka 1. dužne su zahtjev s potrebnom dokumentacijom dostaviti Ministarstvu poljoprivrede i šumarstva do 1. listopada 2002. godine. Istekom navedenog roka osobe iz stavka 1. gube pravo stjecanja koncesije neposrednom pogodbom.

Obrazloženje je da je predložena izmjena provediva, ne nanosi štete RH oduzimajući joj vlasništvo bez naknade tržišne vrijednosti, pravni sljednici prijašnjih društveno-pravnih osoba mogu steći koncesiju neposrednom pogodbom, a poljoprivredne reforme se nastavljaju.

U ime predlagatelja, gospođa **Ljubica Lalić (HSS)** rekla je da je nakon provedene rasprave u Saboru predlagatelj predložio amandman na način što "u stavku 2. ima mala izmjena. Dakle, dokazom o kupnji smatra se kupoprodajni ugovor i tu je točka. Preostali dio teksta se briše".

Amandman mijenja smisao predloženog zakona

Tada je **Drago Krpina (HDZ)** rekao da s obzirom na to amandman potpuno mijenja smisao predloženog

zakona on u ime Kluba zastupnika HDZ-a moli pauzu od pola sata da bi zauzeli stanovište o ovom amandmanu koji potpuno mijenja smisao zakona o kojem se raspravljalo.

U nastavku **Drago Krpina (HDZ)** u ime Kluba zastupnika HDZ-a rekao je da je prilikom rasprave o Prijedlogu zakona kojeg je predložio Klub zastupnika HSS-a podsjetio na "vrlo zanimljivu sudbinu tog famoznog članka 67".

Rekao je da je izrazio bojazan hoće li se možda predlagatelj, u ovom slučaju Klub zastupnika HSS-a još jednom predomisliti. "I upravo se to dogodilo. Mi smo u amandmanu istog Kluba HSS-a dobili nešto sasvim novo u odnosu na predloženi zakon kojim se predlaže brisanje članka 67".

U ovom amandmanu predlaže se da se sljednicima prijašnjih društveno-pravnih osoba na njihov zahtjev da poljoprivredno zemljište u prioritetnu koncesiju.

Krpina je naglasio da Zakon o poljoprivrednom zemljištu ne poznaje pravni institut, pravnu izreku koja bi glasila "prioritetna koncesija", pa je potpuno nejasno na što se to odnosi. "Institut koncesija u zakonu o poljoprivrednom zemljištu je definiran u 4,5 članaka, ali ni u jednoj od tih odredbi nema kategorije koja bi glasila prioritetna koncesija, i u tom smislu držimo da ova kategorija kao pravna kategorija ne postoji u zakonu i da onda ne može biti niti sastavni dio ovog amandmana, jer postaviti će se pitanje što će se pod tim uopće podrazumijevati", objasnio je Krpina.

Također, upozorio je da se u istom stavku 1. ovog amandmana na kraju kaže da će se to zemljište sljednicima bivših kombinata davati u tu prioritetnu koncesiju "u skladu s programom raspolaganja poljoprivrednim zemljištem".

"Pretpostavljam da se ovdje misli na programe raspolaganja poljoprivrednim zemljištem kojega su općine i gradovi trebali sačiniti do kraja travnja ove godine. Ako se misli, kraj travnja je davno prošao, sve općine i gradovi su pretpostavljam te programe napravili, ti programi već postoje, kako će se sada ako neki program uopće ne predviđa koncesiju, sljednicima bivših društveno-pravnih osoba u prioritetnoj koncesiji to zemljište davati, a što ako to nije u skladu s tim programom, da li će se onda primjenjivati ova odredba o prioritetnosti ili će se primjenjivati

odredba sukladnosti s programom. U tom smislu smatram ovaj stavak 1. ovog amandmana proturječnim, nelogičnim i neprovedivim", bio je kritičan Krpina.

Također, upozorio je da se u stavku 4. ovog amandmana gdje se kaže da bi se zahtjevi za te tzv. prioritetne koncesije mogli podnositi do 1. listopada, a istekom navedenog roka, osoba iz stavka 1. gubi pravo stjecanja koncesije neposrednom pogodbom.

Zakon o poljoprivrednom zemljištu ne poznaje pravni institut, pravnu izreku koja bi glasila "prioritetna koncesija", pa je potpuno nejasno na što se to odnosi.

"Ova pravna odredba koncesije neposrednom pogodbom je pravna nepoznanica, takvu pravnu kategoriju Zakon o poljoprivrednom zemljištu ne poznaje. Zakon o poljoprivrednom zemljištu poznaje čini mi se u članku 27. mogućnost da Vlada može neposrednom pogodbom prodavati poljoprivredno zemljište, ali neposredna pogodba ne postoji kao kategorija u Zakonu o poljoprivrednom zemljištu, kada su u pitanju koncesije. I u tom smislu ta neposredna pogodba ne bi mogla ući u Zakon o poljoprivrednom zemljištu", rekao je Krpina.

Isto tako, u vezi sa stavkom 4, kaže se istekom navedenog roka osobe iz stavka 1. gube pravo stjecanja koncesije. Zastupnik smatra da je nejasno na koje se osobe misli, u stavku 1. govori se o pravnim sljednicima prijašnjih društvenih i pravnih osoba i govori se o fizičkim osobama od kojih su oni sticali to vlasništvo.

"Sada je nejasno na koje se osobe misli, koje osobe gube pravo stjecanja koncesije neposrednom pogodbom i u tom smislu smatramo da je ovaj prijedlog pravno neprecizan, nejasan i da kao takav ne može biti prihvaćen".

Na kraju je rekao da Klub zastupnika HDZ-a daje punu i bezrezervnu potporu Prijedlogu zakona HSS-a kojim se predlaže brisanje članka 67, međutim, Klub zastupnika HDZ-a protivi se amandmanu Kluba HSS-a na prijedlog zakona HSS-a. I u skladu s tim Klub zastupnika HDZ-a glasovat će protiv amandmana HSS-a.

Program raspolaganja donose općine

U ime predlagatelja, gospoda **Ljubica Lalić (HSS)** osvrnula se na riječi gospodina Krpine.

"Uz pažljivo slušanje izlaganja kolege Krpine moramo zaključiti da je iznesen čitav niz netočnih podataka. Točno je da je kolega Krpina išao s Prijedlogom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o poljoprivrednom zemljištu, između kojih je samo jedan članak bio brisanje članka 67, s time što ni u obrazloženju zakona, a ni u usmenom obrazloženju zakona nije se niti jednom jedinom riječju opravdao prijedlog brisanja članka 67, i kada je Klub zastupnika HSS-a glasao protiv tog zakona, glasao je protiv svih onih 6,7 članaka, pa između ostalog i ovog".

Što se tiče nejasnoća na koji se to program misli, rekla je da postoji jedan jedini program, a to su mjerila i kriteriji raspolaganja poljoprivrednim zemljištem, gdje se točno utvrđuje i kaže da se raspolaganje poljoprivrednim zemljištem vrši sukladno programu raspolaganja kojeg donose općine.

Prema tome, naglasila je da nije nikakva nepoznanica da program raspolaganja donose općine, općine su te koje odlučuju o načinu raspolaganja, a Ministarstvo poljoprivrede na to daje suglasnost.

Također, rekla je da se iz stavka 4. vidi na koje se to osobe odnosi. Citirala je stavak 1. gdje stoji: "Vlada RH će pravnim sljednicima prijašnjih društveno - pravnih osoba na njihov zahtjev dati poljoprivredno zemljište u prioritetnu koncesiju neposrednom pogodbom, u površini za koju dostave dokaz da su stekli kupnjom od fizičkih osoba, a u skladu s programom raspolaganja poljoprivrednim zemljištem". Stavak 4. kaže: "Istekom navedenog roka osobe iz stavka 1. gube pravo stjecanja koncesije neposrednom pogodbom".

Rekla je da je u stavku 1. jasno tko stiče pravo neposredne koncesije, neposrednom pogodbom, a isto tako onda stavak 4. jasno daje do znanja i govori o tome koje su te osobe.

U ime **Kluba zastupnika IDS-a Damir Kajin (IDS)** zamolio je pauzu kako bi se zastupnici usuglasili oko glasanja o ovom prijedlogu zakona, nakon dodatnih obrazloženja potpredsjednice Kluba zastupnika HSS-a i nekih drugih informacija koje su

upravo izrečene za saborskom govornicom.

Prije pauze, **Vladimir Šeks (HDZ)** javio se za ispravak netočnog navoda. Rekao je da nisu točni navodi kolegice Lalić da je potpuno jasno i razvidno u stavku 4. amandmana o kojim se to osobama radi.

"U stavku 1. prijedloga amandmana je precizno navedeno da se radi o pravnim sljednicima društvenopravnih osoba i da se radi istovremeno u nastavku teksta o fizičkim osobama koje su bile prije raniji vlasnici putem koje su te prijašnje društvenopravne osobe stekle. Radi se o pravnoj korektnosti i jasnoći izričaja".

Naglasio je da nije točno da je to u skladu sa Zakonom o poljoprivrednom zemljištu, jer niti Zakon o koncesijama, kao opći zakon, niti ovaj zakon ne poznaje pravni institut iz amandmana prioritetna koncesija neposrednom pogodbom.

Drago Krpina (HDZ) javio se za ispravak navoda. Rekao je da je zastupnica Lalić netočno kazala da prilikom rasprave o njegovom Prijedlogu zakona o izmjenama Zakona o poljoprivrednom zemljištu nije dato nikakvo obrazloženje zašto bi trebalo brisati članak 67.

"Prema Poslovniku Hrvatskog sabora obrazloženje prijedloga zakona daje se u pisanoj i usmenoj formi, a ja sam dao iscrpna obrazloženja u usmenoj formi, a dao sam temeljno obrazloženje i u pisanoj formi. Dakle, to što ste vi rekli, nažalost, je potpuno netočno".

Tada je predlagateljica, gospođa **Lalić (HSS)** rekla kolegi Šeksu: "Postavlja se pitanje tko stiče pravo, sam je rekao, pravni sljednik bivše društvenopravne osobe. Tko gubi to pravo, onaj koji ga i stiče, a niti jednom riječju se ovdje ne govori da ga stiču fizičke osobe. Ne postoji dvojba o tome tko stiče to pravo, ne može postojati dvojba ni o tome tko gubi to pravo ako u ovom prekluzivnom roku ne izvrši, ne konzumira svoje pravo".

Tada je **predsjedavajući** odredio stanku od 5 minuta koju je zatražio Klub zastupnika IDS-a.

Čudi odustajanje predlagatelja

U nastavku sjednice **Damir Kajin (IDS)** pozvao je zastupnike, ispred Kluba zastupnika IDS-a, da usvoje Zakon o brisanju članka 67.

"Pa ovaj prijedlog zakona omogućit će preuzimanje nekretnina onih trgovačkih društava koji su upravo u fazi pretvorbe, a to na svaki način treba spriječiti".

Rekao je da je upravo u tijeku privatizacija Porečke Agrolagune. Negdje krajem kolovoza prošle godine trebalo je definitivno donijeti odluku tko će biti novi vlasnik jednog od najdohodovnijih i najvećih gospodarskih, u poljoprivrednom smislu, sustava u županiji Istarskoj.

"U pitanju je negdje oko tisuću hektara koje bi po članku 67. mogao preuzeti bez naknade novi vlasnik, a posredno možda još negdje oko 3 tisuće hektara kojega taj sustav ima u koncesiji".

Podsjetio je da je nedavno Tvornica duhana iz Rovinja, bez naknade, uknjižila na gotovo 2 hektara turističkog zemljišta, znači zemljišta neposredno uz obalu, kojega je ranije posjedovao Jadranturist iz Rovinja. Ista situacija dogodila se i sa zemljištem Istra turista iz Umaga.

Pitao je da li je posrijedi slična sudbina i glede ovih tisuću hektara poljoprivrednog zemljišta koje okružuje najdohodovnije turističku destinaciju, a to je grad Poreč, Vrsar, odnosno Novigrad.

"Želim reći da se negdje oko 80, 90% temeljnog kapitala Agrolagune iz Poreča prodaje po početnoj cijeni od 22 milijuna kuna. Možete zamisliti da netko indirektno može doći u jednu takvu povlaštenu situaciju, a upravo to je ono što treba spriječiti i stoga su zastupnici IDS-a čvrsto podržali Prijedlog zakona koje je nama saborskim zastupnicima podastao Klub zastupnika HSS-a".

Drži da je namjera Kluba zastupnika HSS-a bila korektna, "pa se čudimo da se odustaje od ovoga zakonskog prijedloga što indirektno može prouzročiti jednu od krajnje ozbiljnih gospodarskih, socijalnih, pa i razvojnih situacija u RH. I stoga molim da zastupnici usvoje, ali izvorni zakon o brisanju članka 67".

Željko Malević (SDP) javio se za ispravak navoda. Osvrnulo se na navod gospodina Kajina da postoji opasnost da 2,3 tisuće hektara Agrolagune dođe u vlasništvo eventualnog budućeg privatnog vlasnika koji bi kupio to poduzeće.

Rekao je da i po tekstu članka 67, a i po tekstu izmjene amandmana kojega je Klub zastupnika HSS-a uložio, takva mogućnost ne postoji. Radi se samo o onim poljoprivrednim

površinama za koje trgovačko društvo ima valjanu pravnu osnovu, dakle, ima dokaz, ima kupoprodajni ugovor i dokaze da je kupio i platio kao sljednik bivše pravne osobe koja se bavila poljoprivredom. "Dakle, ne postoji nikakva opasnost da državno poljoprivredno zemljište koje sada eventualno obrađuje trgovačko dru-

štvo o kojemu je riječ, postane vlasništvom bilo kakvog pojedinca".

Tada se glasovalo o Konačnom Prijedlogu zakona uz napomenu predsjedavajućeg da u članku 2. zakona piše, da ovaj zakon stupa na snagu danom donošenja, a zakon može stupiti na snagu danom objave u "Narodnim novinama". Pred-

sjedavajući je zamolio predlagatelja da to uzme u obzir.

Zastupnici su većinom glasova, sa 66 glasova "za", 2 glasa "protiv" i 12 "suzdržanih" donijeli Zakon o izmjeni Zakona o poljoprivrednom zemljištu u tekstu kako ga je predložio predlagatelj zajedno s prihvaćenim amandmanom.

S.F.

IZVJEŠĆE O RADU UPRAVNOG VIJEĆA HRT-A I POSLOVANJU HRT-A U 2001. GODINI I IZVJEŠĆE O RADU VIJEĆA HRT-A

Naglasak na razvoju

Sukladno Zakonu o HRT-u, Hrvatskom saboru dostavljeno je Izvješće o radu Upravnog vijeća HRT-a i poslovanju HRT-a u 2001. godini i Izvješće o radu Vijeća HRT-a.

O PRIJEDLOGU

U ovom predmetu su 3 predlagatelja, ravnatelj Hrvatske radiotelevizije, predsjednik Upravnog vijeća HRT-a i predsjednik Vijeća HRT-a. Njihovim izlaganjima poslužiti ćemo se radi prikaza Izvješća.

Prvi je govorio predsjednik Upravnog vijeća HRT-a, gospodin **Miljenko Jelača**. Rekao je da je pred zastupnicima prvo izvješće o radu Upravnog vijeća Hrvatske radiotelevizije, u skladu s odredbama Zakona o Hrvatskoj radioteleviziji, točno na godišnjicu imenovanja tog Upravnog vijeća.

"Naime, 11. srpnja je bio 92 dan nakon zakonskog roka kada je Upravno vijeće trebalo biti imenovano. Spominjem to da bih tu primjedbu nadovezao na, u novije vrijeme najčešće spominjane primjedbe u vezi s Hrvatskom radiotelevizijom, a to je da se ne poštuju zakonski rokovi".

Dakle, Upravno vijeće imenovano je 92 dana kasnije, no što je to po zakonu trebalo učiniti, a konstituirano je više od 4 mjeseca nakon roka koji je utvrđen u zakonu. Odmah se

pristupilo radu na utvrđivanju prijedloga statuta i Upravno vijeće je zaključilo da treba obavijestiti Sabor i Vladu kao predlagачe zakona da se rokovi koji su u zakonu utvrđeni neće stići ispoštivati, te da Upravno vijeće s početkom rada 4 mjeseca kasnije nego što je to trebalo ne može preuzeti odgovornost da će sve zadaće koje su mu dane vezane uz rokove biti u tim rokovima i učinjene.

Do sada je učinjeno razdvajanje Hrvatske radiotelevizije kao javne ustanove i trgovačkog društva Odašiljači i veze.

Rekao je da je do sada učinjeno razdvajanje Hrvatske radiotelevizije kao javne ustanove i trgovačkog društva Odašiljači i veze.

Ovo izvješće treba dopuniti još jednim podatkom, naime od trenutka kad je ono pisano i poslano Saboru, na 31. sjednici Upravno vijeće je nakon rasprave usvojilo dokument o investicijskim ulaganjima u srednjoročnom razdoblju od 2002 - 2006.

Rekao je da od prvog trenutka provodi sve aktivnosti koje su potrebne da bi se provele odredbe zakona kako bi došlo do odvajanja radija od televizije, odnosno stvaranja dvaju zasebnih subjekata Hrvatskog radija i Hrvatske televizije.

Podjela Hrvatskog radija i Hrvatske televizije mnogo je složeniji posao no što je to bilo odvajanje Odašiljača i veza, kao i njihovo pretvaranje u trgovačko društvo.

Poslovanje pozitivno

Rekao je da je poslovanje Hrvatske radiotelevizije, što se vidi iz izvješća, pozitivno, i sadašnji pokazatelji govore o nastavku trenda ostvarivanja dobiti u odnosu na neka ranija razdoblja kada tako nije bilo.

U ime Vijeća HRT-a govorio je akademik **Vlatko Silobrić**, predsjednik Vijeća HRT-a. Rekao je da je Vijeće formirano na posve nov način, po jednoga člana imenuje Predsjednik Republike, Hrvatski sabor i predsjednik Vlade, a ostale članove, dakle ostala 23 člana imenuju ustanove Hrvatska akademija, Rektorski zbor, Matica hrvatska, Matica hrvatskih iseljenika, Društvo hrvatskih književnika, i slične udruge.

Dakle, očita je intencija da se program odvija pod budnim nadzorom javnosti i da Vijeće u tom smislu doista predstavlja interese svih segmenata hrvatske javnosti.

Rekao je da je zakonska obveza Vijeća prvenstveno ta da predlaže, odobrava, prati, ocjenjuje, te nadzire programsko usmjerenje. Daju prethodna mišljenja na veliki broj akata koji se donose u vezi s funkcioniranjem kuće, od Poslovnika o radu od financijskog poslovanja, Statuta itd.

Programski savjeti

Rekao je da je Vijeće osnovalo programske savjete koji se sastoje od stručnih osoba za pojedine dijelove programa. Oni će Vijeću u redovitim razmacima, tromjesečno, podnositi pisane izvještaje, da bi Vijeće bolje pratilo ostvarivanje programa.

Formiranjem Vijeća u ovakvom sastavu napravljen je pravi korak ka pretvorbi televizije u javnu televiziju.

”Želim reći da nam se svima u Vijeću čini da je formiranjem Vijeća u ovakvom sastavu napravljen pravi korak ka pretvorbi televizije u javnu televiziju.

Riječ je potom uzeo ravnatelj Hrvatske radiotelevizije, gospodin **Mirko Galić**. Rekao je da dok je njegovo prvo izvješće prije dvije godine bilo u znaku sanacije poslovnog stanja koje je zatekao i koje je bilo obilježeno ozbiljnim gubicima iz prethodnih godina, prošlogodišnje izvješće bilo je u znaku stabilizacije prilika u kući, a ovogodišnje izvješće ima naglasak na razvoju.

Naglasio je da su u prethodne dvije godine stvorene neophodne poslovne i financijske pretpostavke da se Hrvatska radiotelevizija vrati razvoju koji je bio prekinut 1998. godine. Već u ovoj godini razvoj je planiran na znatnim ulaganjima i to u objekte koji su najneophodniji za što bolje funkcioniranje samoga programa. Te investicije su u tijeku, one bi trebale trajati četiri godine, i za to vrijeme bi se investiralo 540 milijuna kuna, rekao je Mirko Galić.

”Stvorili smo pretpostavke da možemo ući u takav intenzivni razvoj koji je neophodan našoj najjačoj medijskoj kući da bi ona mogla obavljati svoju funkciju javnog servisa u području informiranja. To je i najbitniji rezultat poslovanja u prošloj godini koji se matematički može izraziti kroz povećanje prihoda od 9%, dok su rashodi rasli za 7%, dakle razlika je dva značajna poena”.

Ostvarena je dobit od oko 30 milijuna kuna, smanjen je broj zaposlenih, plaće su rasle u okvirima kriterija koje je odredio vlasnik, odnosno u ime vlasnika hrvatska Vlada. Ukratko, smatra da je poslovanje u prošloj godini bilo stabilno, i na toj podlozi planirano je još uspješnije poslovanje u ovoj

godini, s dobiti više od 100 milijuna, i s ulaganjima otprilike iste veličine.

”U prvih 6 mjeseci ti se ciljevi ne samo ostvaruju nego i znatno premašuju, dakle, stabilizirali smo poslovanje i započeli razvoj”.

Drugo što je obilježilo proteklu godinu bilo je razvijanje vrijednosti javne televizije. Galić je naglasio da će oko javne televizije uvijek biti sporova, i u definiciji i pogotovo u razumijevanju bitnih vrijednosti i sadržaja javne televizije.

”Ono što mislim da se može konstatirati kao stanoviti rezultat u toj transformaciji od televizije koja je bila pretežito vezana uz državu ka televiziji koja treba biti pretežito vezana uz javnu sferu, uz civilno društvo, jest s jedne strane okrenutost prema institucijama civilnog društva, što se vidi i u sastavu Vijeća, zatim u pogledu sastava Upravnog vijeća, kao tijela koje suodlučuje ali i kontrolira upravljanje kućom, i u pogledu prekida nekih tradicionalnih klasičnih veza između radija i televizije i institucija vlasti odnosno države”.

Programska neovisnost

Smatra da je u pogledu političke emancipacije naših najmoćnijih medija došlo do pozitivnog pomaka, te da je utjecaj politike u najširem smislu i vlasti u najužem smislu na naše programe ispod one granice koja bi nas činila servisom vlasti odnosno države. Drugim riječima, postignuta je zadovoljavajuća razina programske neovisnosti.

Što se tiče provođenja obveza iz Zakona o HRT-u naglasio je da je ”linija upravljanja kućom slijediti obveze i logiku zakona”. U tom smislu se sa zakašnjenjem koje je objašnjeno uspjela napraviti prva faza, izdvojeni su Odašiljači i veze od ostatka HRT, koji je konstituiran kao javna ustanova. Sada treba ući u drugu fazu odvajanja radija i televizije.

”Za sada smo Radio i Televiziju ekonomski identificirali kao dvije podružnice. One još nisu pravni subjekti, ali prvi put nakon 10-tak godina centralizacije poslovanja u kući dvije podružnice uživaju ekonomsku samostalnost, imaju svoje izvore prihoda i svoje rashode. One su za sada više statističke, knjigovodstvene negoli što su stvarne. Ali postoji institucionalni okvir da sutra to budu i dvije potpuno odvojene ili javne ustanove, ili poduzeća, što će

ovisiti o tome kakva će biti volja vlasnika, odnosno zakonodavca”.

Također, raspisan je natječaj i određena je revizorska tvrtka koja će napraviti diobenu bilancu po istom modelu po kojem je napravljena diobena bilanca između Odašiljača i veza i ostatka Hrvatske radiotelevizije. Ovdje su odnosi isprepleteni, interesi povezani, identifikacija imovine i dobara složenija i sigurno će zahtijevati više vremena.

”Čini mi se da je kraj godine realno vrijeme kada će ta složena operacija moći biti do kraja dovršena, a dotle će se morati razriješiti moguće dileme koje postoje oko toga kakvi će biti budući odnosi Radija i Televizije”, rekao je Galić.

U posljednjih nekoliko mjeseci učinjeno je nekoliko koraka. Napravljen je novi prijedlog plana organizacije kuće, novi sustav sistematizacije. Također je raspisan međunarodni natječaj na koji se javilo 7 kandidata za konzalting usluge kako bi se dobio najbolji i najmoderniji model organizacije upravljanja i funkcioniranja kuće.

”Sve bi to trebala biti podloga na kojoj bi od iduće jeseni, ili od kraja ove godine, a s nastupom najkasnije s početkom slijedeće godine Hrvatska radiotelevizija u ovoj ili onoj formi povezanosti ili razdvojenosti nastupila kao jedna moderna, dobro organizirana kuća koja se nalazi u fazi tehnološke modernizacije”.

Ono što je u ovoj prvoj godini provođenja zakona ostalo kao stanovito pitanje o kojemu se može raspravljati i na koje treba tražiti što bolje odgovore su odnosi među tijelima Hrvatske radiotelevizije. Čini se da način na koji je zakon definirao te odnose između Vijeća, Upravnog vijeća i ravnatelja koji su tri glavne institucije u kući nije još uvijek do kraja i najbolje odredio prava, ovlasti i odgovornosti i da će tu trebati usklađivati odnose i u stvarnosti i na razini pravnog određenja, naglasio je Galić.

Također je mišljenja da je zakon napravio preveliku podjelu između programa i poslovanja, oni gotovo postaju dva dijela jedne iste kuće što može biti izvor stalnih napetosti, pa i sukoba ili blokada. To će trebati odrediti. Smatra da kuća takvog značaja bez obzira hoće li ostati ujedinjena, ili ne mora imati u određenom smislu svoju piramidu, a sva ta piramida mora imati svoj vrh.

Treće su odnosi između Radija i Televizije. Mirko Galić naglasio je da od etabliranih europskih demokratskih država, prije svega država EU, Radio i Televizija odijeljeni su samo u Francuskoj, ni u jednoj drugoj zemlji EU. "Postoji oblik zajedništva, tehnološkog, poslovnog ili drugog, ali potpuna podjela je samo u Francuskoj i u nekim baltičkim zemljama i zemljama bivšeg istočnog bloka".

Naglasio je da je HRT, što potvrđuje tezu o stabilizaciji poslovne situacije izbjegla zonu rizika u odnosima s Eurovizijom i nije više na listi zemalja dužnika, a do prije 2 ili 3 godine bila je na listi televizija koje su potencijalno mogle biti isključene iz te obitelji europskih televizija.

Zakon napravio preveliku podjelu između programa i poslovanja, oni gotovo postaju dva dijela jedne iste kuće što može biti izvor stalnih napetosti, pa i sukoba ili blokada.

Osvrnuo se i na odnos između vlasnika i Hrvatske radiotelevizije, te rekao da su u političkom smislu odnosi vrlo korektni. Hrvatski radio, Hrvatska televizija funkcioniraju programski samostalno, ali ostaje pitanje institucionalnih veza koje će osigurati interese vlasnika u kući koja je njegovo vlasništvo, u nekom materijalnom ili imovinskom smislu.

Nema prave konkurencije

Galić je rekao da Hrvatska nema još punu i pravu konkurenciju javnog i privatnog sektora. Privatne televizije postoje, ali one su još uvijek po svojoj moći nedovoljno razvijene da bi predstavljale punu ili pravu konkurenciju koja će se pojaviti jednoga dana, osobito ako se 3. program Hrvatske televizije privatizira ili dade u koncesiju.

"Ali potrebno je pri tome srediti i definirati ne samo javni sektor kojemu se posvećuje velika pažnja, nego i privatni sektor elektronskih medija. On je ostavljen sa strane i ni Vijeće, osim donekle Vijeća za telekomunikacije, nema ni nadzora, onog elementarnog nadzora nad tim sektorom", bio je kritičan Galić.

RADNA TIJELA

Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav raspravio je Izvješće o radu Vijeća HRT-a i Izvješće o radu Upravnog vijeća HRT-a i poslovanju HRT-a u 2001. godini koja je podnijela Hrvatska radiotelevizija.

Odbor je raspravio Izvješće o radu Vijeća HRT-a kao matično radno tijelo, a Izvješće o radu Upravnog vijeća HRT-a i poslovanju HRT-a u 2001. godini kao zainteresirano radno tijelo.

Odbor je istaknuo da je Upravno vijeće Hrvatske radiotelevizije moralo poštovati rokove iz Zakona, posebno one koji se odnose na 2002. godinu, a moglo je i pravovremeno izvijestiti Hrvatski sabor o poteškoćama u provedbi Zakona te rokovima u kojima će Zakon provesti.

U raspravi o Izvješću o radu Upravnog vijeća HRT-a i poslovanju HRT-a u 2001. godini Odbor je iznio slijedeće primjedbe:

Odbor drži da razlozi za neodržavanje rokova iz Zakona o Hrvatskoj radioteleviziji o podjeli na Javnu ustanovu Hrvatska radiotelevizija i trgovačko društvo Odašiljači i veze, te na Javnu ustanovu Hrvatska televizija i Javnu ustanovu Hrvatski radio nisu samo objektivne naravi. S tim u vezi Odbor je istaknuo da je Upravno vijeće Hrvatske radiotelevizije moralo poštovati rokove iz Zakona, posebno one koji se odnose na 2002. godinu, a moglo je i pravovremeno izvijestiti Hrvatski sabor o poteškoćama u provedbi Zakona te rokovima u kojima će Zakon provesti.

Odbor je ocijenio pozitivnim dobre rezultate poslovanja HRT-a u 2001. godini, s tim da smatra da Upravnom vijeću predstoje još mnoge aktivnosti u pretvaranju Hrvatske radiotelevizije u javnu ustanovu.

Odbor je sugerirao HRT-u da razmotri mogućnosti poboljšanja poslovnih rezultata i sukladno zaključku Vlade RH uz Godišnje izvješće o poslovanju trgovačkih društava u državnom i pretežno državnom vlasništvu kojim se predlaže preispitivanje mogućnosti odva-

janja sporednih djelatnosti u zasebne tvrtke i smanjivanje broja zaposlenika, pri čemu je izraženo stajalište da bi samostalno djelovati mogla glazbena proizvodnja.

U raspravi je Odbor izrazio stajalište da bi sukladno Zakonu Hrvatska radiotelevizija trebala s Vladom RH ugovorom urediti međusobna prava i obveze glede emisija namijenjenih informiranju pripadnika hrvatskog naroda izvan RH, a ne putem Matice iseljenika.

Odbor je također ukazao na nepreglednost financijskih pokazatelja u prilogima Izvješću.

Na Izvješća o radu HRT-a iznesene su slijedeće primjedbe:

Odbor ističe da je člankom 7. Zakona o Hrvatskoj radioteleviziji propisano da je Hrvatska radiotelevizija dužna poštivati i poticati pluralizam političkih, religijskih, svjetonazornih i drugih ideja te omogućiti javnosti da bude upoznata s tim idejama, te da ne smije u svojim programima zastupati stajališta ili interese pojedine političke stranke kao ni bilo koja druga pojedinačna politička stajališta ili interese. Također je propisano da je Hrvatska radiotelevizija dužna politička, gospodarska, socijalna, zdravstvena, kulturna, obrazovna, znanstvena, ekološka i druga pitanja tretirati nepristrano, omogućujući sučeljavanje stajališta različitih izvora.

S tim u vezi u raspravi je izneseno da u Izvješću nisu navedeni slučajevi kad su čak i članovi Vijeća HRT-a zastupali određena politička stajališta bez mogućnosti da drugi u ravnopravnoj raspravi pred javnošću iznesu protustajalište.

Uz to Odbor drži da događanja iz političkog života nisu na odgovarajući način zastupljena u emisijama Hrvatske radiotelevizije. S tim u vezi Odbor je istaknuo da nema saznanja da li Vijeće HRT-a vodi podatke o vremenskoj zastupljenosti pojedine političke stranke u emisijama Hrvatske radiotelevizije.

Odbor je istaknuo da sukladno Zakonu Vijeće HRT-a najmanje jedanput godišnje izvještava javnost o provedbi programskih usmjerenja radijskih i televizijskih programa. Odbor drži da javnost sjednica Vijeća HRT-a i obavijesti na internet stranici HRT-a nisu dovoljni za informiranje hrvatskih građana o djelovanju Vijeća HRT-a.

Nakon rasprave, Odbor je većinom glasova predložio Hrvatskom saboru da donese slijedeće zaključke:

Prima se na znanje Izvješće o radu Upravnog vijeća HRT-a i poslovanju HRT-a u 2001. godini. Prima se na znanje Izvješće o radu Vijeća HRT-a. Zadužuje se Upravno vijeće HRT-a i Vijeće HRT-a da u roku od 30 dana, a najkasnije do jesenskog zasjedanja Hrvatskog sabora podnesu dopunska Izvješća u kojima će se očitovati na primjedbe iznesene u raspravi.

Nastaviti proces restrukturiranja

Odbor za informiranje, informatizaciju i medije je podneseno Izvješće o radu Upravnog vijeća HRT-a i poslovanju HRT-a za 2001. godinu razmotrio u svojstvu zainteresiranog radnog tijela. Odbor je razmotrio Izvješće o radu Vijeća HRT-a, ali se nije o istome izjašnjavao zbog odsutnosti izvjestitelja.

Izvjestitelji Izvješća o radu Upravnog vijeća HRT-a i poslovanju HRT-a u 2001. godini osvrnuli su se na osnovne probleme u radu o kojima su u ranijim dopisima upoznali Sabor RH i Vladu RH. Zakonom o HRT-u propisane su potrebne radnje i rokovi za provedbu, koje Upravno vijeće nije bilo u mogućnosti poštovati iz razloga navedenih u izvješću.

Naglašeno je, da Izvješćem nisu obuhvaćene dvije sjednice na kojima je usvojen program ulaganja i razmotreno poslovanje HRT-a.

U raspravi su članovi Odbora istaknuli da su samim donošenjem Zakona o HRT-u bili svjesni poteškoća u provedbi, te da je rad Upravnog vijeća u takvim okolnostima objektivitivan.

U osvrtu na Izvješće o radu Vijeća HRT-a mišljenje je člana Odbora da postoji preveliki broj programskih savjeta u funkciji savjetodavnih tijela Vijeća HRT-a, koji rezultira povećanjem zaposlenosti.

Pojedinačno je mišljenje da je od 1. srpnja 2002. godine upitna zakonitost rada HRT-a, jer nije izvršen postupak razdvajanja na Hrvatsku televiziju i Hrvatski radio, te da treba hitno inicirati izmjene i dopune Zakona o HRT-u kojim bi se produžili rokovi.

U raspravi su članovi Odbora u osvrtu na financijsko izvješće istaknuli kako je za pozitivno poslovanje HRT-a najvažniji program i marketing.

Odbor podržava podnijeto izvješće, ali se ujedno zalaže za nastavak postupka restrukturiranja.

Nakon provedene rasprave, Odbor je jednoglasno odlučio predložiti Saboru donošenje zaključka kojim se prihvaća izvješće o radu Upravnog vijeća HRT-a i poslovanju HRT-a u 2001. godini.

RASPRAVA

Nakon uvodnog izlaganja predstavnika predlagatelja, stajalište Odbora za informiranje informatizaciju i medije iznio je njegov predsjednik Luka Roić. Potom je u ime **Kluba zastupnika HDZ-a** govorila je **Jadranka Kosor (HDZ)**. Rekla je da ova izvješća primaju na znanje, no da želi odmah na početku konstatirati da je i iz izvješća jasno i razvidno da Hrvatska radiotelevizija od 1. srpnja ove godine djeluje protuzakonito. Naime, od 1. srpnja ove godine, jasno je iz odredaba Zakona, trebalo je razdvojiti Hrvatski radio od Hrvatske televizije.

Hrvatska radiotelevizija od 1. srpnja ove godine djeluje protuzakonito. Naime, od 1. srpnja ove godine, jasno je iz odredaba Zakona, trebalo je razdvojiti Hrvatski radio od Hrvatske televizije.

Podsjetila je da je Zakon kasnio više od godinu dana, da je onda kasnilo ustrojavanje, odnosno imenovanje tijela Hrvatske radiotelevizije 4 mjeseca. Nadalje, kod imenovanja članova Upravnoga vijeća, zastupnici nisu dobili odgovor na pitanje po kojim kriterijima su imenovani članovi Upravnog vijeća, naglasila je zastupnica.

Rekla je da se Zakon ne poštuje u mnogim segmentima. "Ovdje je danas u izlaganju i gospodin Galić rekao nekoliko tvrdnji, s kojima se mi slažemo, da Zakon proizvodi određene disbalanse između pojedinih tijela, da ime nedorečenosti i na kraju iz tih nedorečenosti u zakonu, o kojima smo mi govorili kada se donosio, proizlaze i određene poteškoće u provođenju Zakona, odnosno bolje rečeno u funkcioniranju kuće".

Kada se donosio Zakon i kada se imenovalo Vijeće Hrvatske radio-

televizije temeljna ideja bila je depolitizirati vijeće, pa u njemu više nema zastupnika.

Potpuna depolitizacija Vijeća

"Po našem mišljenju, međutim, to nije omogućilo provođenje one temeljne ideje, s kojom se slažemo, a to je dakle definitivna depolitizacija Vijeća, jer u Vijeću se, barem prema onome što dolazi do javnosti, ipak dosta često raspravlja s političkih polazišta, i Vijeće, odnosno pojedini članovi Vijeća itekako iskazuju svoja politička stajališta, raspravljajući i o programu, ali i o pojedinim zapo-slenicima", naglasila je zastupnica.

Smatra da kao temeljni zaključak iz rasprave o ovim izvješćima mora proizaći zaključak da se hitno prione izmjeni zakona o Hrvatskoj radioteleviziji ili pisanju novog zakona.

No, postavlja se pitanje hoće li se donositi jedan zakon, odnosno izmjene i dopune Zakona o Hrvatskoj radioteleviziji ili će se donijeti dva zakona, jedan o radiju i jedan o televiziji, jer prema ovom zakonu, njih treba razdvojiti, istaknula je zastupnica.

Osvrnula se i na kašnjenje s rokovima o čemu govori i izvješće o radu Upravnog vijeća, gdje piše da je Upravno vijeće upozoravalo na kašnjenje u poštivanju rokova te da se obratilo predsjednicima Sabora, Vlade i hrvatske države. "Zato je tim čudnije da Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav u svom mišljenju nakon rasprave o izvješću Upravnog vijeća kaže da je Upravno vijeće Hrvatske radiotelevizije moralo poštivati rokove iz zakona, posebno one koji se odnose na 2002. godinu, a moglo je pravovremeno izvijestiti Hrvatski sabor o poteškoćama u provođenju zakona", iako je iz izvješća jasno da je Upravno vijeće to učinilo, međutim, da Sabor odnosno nadležni Odbor nije pravovremeno reagirao", rekla je zastupnica.

Zalaže se da se opet uspostavi sustav monitoringa.

Naglasila je da u vrijeme dok je na vlasti bio HDZ taj monitoring se radio i unutar kuće, a radio ga je i OESS.

"Zato čudi da danas OESS ne radi taj monitoring ili barem mi za njega ne znamo, pošto i neki stručnjaci te međunarodne organizacije upozoravaju da nisu zadovoljni načinom, odnosno dosegom pretvaranja Hrvatske radiotelevizije u javnu instituciju".

Rekla je da kada bi se radio monitoring onda bi se došlo do nekih zanimljivih podataka, primjerice, kako se i koliko u programima HRT prati Domovinski rat, odnosno ima li te teme i je li ona zastupljena, "a mi mislimo da ona mora biti zastupljena". Mišljenja je da ta tema nije dovoljno zastupljena.

Što se tiče zaključaka u Izvješću Vijeća HRT-a zastupnici Kluba HDZ-a ne slažu se s iznesenim stavom da je donošenjem Zakona o HRT-u u veljači 2001. učinjen povijesni iskorak u dotadašnjem sastavu Vijeća HRT-a.

"Ne vidimo da je to povijesni iskorak, pogotovo kada tu konstataciju stavimo u kontekst svega ovoga o čemu sam govorila, dakle da se Zakon o HRT-u, taj koji bi trebao biti povijesni iskorak uopće ne poštuje".

Na kraju je rekla da se u ime svojih kolega zauzima za vraćanje gospodina Joze Kapovića na mjesto komentatora saborskih sjednica, odnosno prijenosa iz Sabora.

Nenad Stazić (SDP) javio se za ispravak netočnog navoda. Rekao je da je zastupnica Kosor izjavila da se zastupnici moraju dogovoriti da li poštivati postojeći zakon, ili eventualno donositi novi. "Uvjeren sam da se radi o jednom posve nenamjernom lapsusu. Dogovoriti se o tome da se neki zakon ne poštuje u Saboru se može samo na dva načina, ili da se neki zakon ukine, pa onda nema nikakvog zakona koji regulira neko područje, ili da se on izmijeni ili dopuni, ili da se donese novi, ali ta percepcija da se negdje tajno, polutajno ili polujavno dogovara o tome da se ovaj zakon ne provodi, možda je i uzrok kašnjenju u odredbama ovog zakona".

Za ispravak netočnog navoda javio se i **Marin Jurjević (SDP)**. Rekao je da je zastupnica Kosor izjavila kako je za vrijeme HDZ-a uvedeno praćenje minutaže političkih stranaka na Hrvatskoj televiziji, te da bi bilo dobro da to bude i sada. "Ja bih kao član Vijeća u onom vremenu dok je bio HDZ na vlasti i u onom vremenu nakon 2000. godine zajedno s kolegicom Kosor, želio kazati da je nakon 10 godina vlasti HDZ-a u Hrvatskoj, u zadnja tri mjeseca zaista uvedeno to praćenje, dakle poslije 9 godina i 9 mjeseci, a kada je upravo kolega Škrabalo bio na čelu Vijeća Hrvatske radiotelevizije svaki mjesec su se dobivala izvješća o minutaži na Hrvatskoj televiziji i vidjelo se da je u nekim mjesecima najveća stranka u

vladajućoj koaliciji imala manju minutažu od najveće stranke u opoziciji".

Jadranka Kosor (HDZ) javila se za povredu Poslovnika. Rekla je da kolega Jurjević nije ispravio ništa, ni jedan njen netočan navod, nego da pokušava ispraviti njeno mišljenje. "Naime, kad sam govorila o monitoringu spomenula sam kolegu Jurjevića i OESS, a OESS je radio monitoring Hrvatske radiotelevizije, odnosno programa HRT-a puno duže od ova tri mjeseca koja vi spominjete".

Tada je predsjedavajući, **Zdravko Tomac (SDP)**, konstatirao da je Jurjević pod ispravkom netočnog navoda iznio svoje mišljenje, a da je kolegica Kosor također pod povredom poslovnika iznijela svoje mišljenje.

Tada se **Jurjević (SDP)** javio za povredu Poslovnika. Rekao je da je kolegica Kosor ispravljala njegovo mišljenje, a da je on ispravljao navod, "jer po ovome bi ispalo da je za vrijeme HDZ-a mjerena minutaža, a da poslije toga nije bilo, a upravo je obrnuto istina. A što se tiče OESS-a, to je stvar OESS-a i oni su imali razloga da su radili što su radili".

U ime **Kluba zastupnika HSP-HKDU-a** govorio je zastupnik dr.sc. **Anto Kovačević (HKDU)**. Rekao je da su upravo ovi dani prema novom Zakonu o HRT-u bili određeni kao krajnji rok za odvajanje radija od televizije, davanje 3. programa u koncesiju, ispunjenje obveza o pretvaranju HTV-a u javnu televiziju, o davanju 10% programa vanjskoj produkciji.

Nema dovoljno vanjske produkcije

"Naš Klub zastupnika se protivio prijedlozima vladajuće koalicije, ali sada vidim da smo uzalud gubili vrijeme i trošili riječi, jer kao i većina drugih i ovaj Zakon o HRT-u je napisan da se nikad ne provede, jer niti je radio odvojen od TV-a, niti je 3. program ponuden na koncesiju, nema dovoljne zastupljenosti vanjske produkcije".

Osvrnuo se na iznos od milijardu i 240 milijuna kuna, koliko košta godišnje Hrvatska radiotelevizija. "Kako kažu eksperti, to je najskuplja televizija na svijetu za 4,5 milijuna ljudi, i o njoj se ne može pričati komercijalnim brojkama ili kroz ostvarenu dobit. Zato ja nisam impresioniran što je u prošloj godini

HRT pozitivno poslovala za 30 milijuna kuna, ako taj novac nije uloženi u opravdanje njene temeljne svrhe, a to je informirati, educirati i zabaviti, a sve u interesu javnosti, a ne nekih monopolističkih grupa". Osvrnuo se i na, kako je rekao, danas permanentni sukob na liniji uredništvo - uprava, "gdje se ne zna tko što radi".

U nekim mjesecima najveća stranka u vladajućoj koaliciji imala je manju minutažu od najveće stranke u opoziciji".

Vijeće HRT-a konstatira da ništa ne treba mijenjati na radiju i da je programsko usmjerenje radija uglavnom konstantno iz godine u godinu.

"Dakle, radio je posve u redu, stoji u izvješću. Sada bih ja uvažena akademika Silobrića, koji je to potpisao, pitao, da mi objasni kako to da svaka mala radio postaja koja uloži milijun ili dva milijuna kuna za par odašiljača pobijedi u slušanosti veliki Hrvatski radio koji troši 200 milijuna kuna godišnje već desetljećima".

Rekao je da ustaje u obranu saborskog izvjestitelja Joze Kapovića iz principijelnih i načelnih razloga, u ime obrane etike i novinarske profesije.

"Nije mi jasno kako glavna Perjanica onoga što se naziva javna televizija može biti čovjek koji svoju emisiju stalno koristi za vlastiti populistički i financijski probitak, a istodobno krši pravila novinarske profesije što se nije događalo ni u komunizmu, pa ni u Staljinovo vrijeme nije zapamćeno da se nekoga demoniziralo, a potom preko medija pitalo, treba li ga dokrajčiti? To se dogodilo u Latinici pitanjem da li ja, Anto Kovačević, trebam ostati u Saboru ili ne, jer voditelj Latinice koga nitko nije izabrao, osjeća se važnijim od birača koji su mene birali u Hrvatski sabor", rekao je Kovačević.

Obratio se ravnatelju Galiću rekavši da mu osobno zamjera i da traži odgovor zašto nije bio pozvan u emisiju gdje je bio tema, gdje je postavljeno pitanje treba li ostati zastupnik u Saboru? "To je jedan primjer kojeg ne pamti ni jedna demokratska televizija u Europi i svijetu".

Nastavio je kritičkim tonom te rekao: "Bojim se da na našem TV ekranu, a i radio valovima, više ima

razumijevanja i mjesta za vize srpskih turista koji bi trebali doći u Dubrovnik, nego za hrvatske nesretnike iz Drvara, više dobronamjernosti i razumijevanja za one koji su organizirali gay-paradu u Zagrebu na čelu sa Šimom Lučinom, nego za hrvatske branitelje bez ruku i nogu, optužene hrvatske policajce koji su branili Hrvatsku, kad ju mnogi među nama nisu htjeli braniti. Ne mogu prihvatiti izvješće Vijeća HRT-a u kojem skoro jednaku minutažu i veću od Hrvata izvan naših granica imaju svi drugi", rekao je Kovačević.

Tada je predsjedavajući, gospodin **Zdravko Tomac (SDP)** rekao da ima obvezu ispraviti netočan navod kao predsjedavajući, naime "nije Šime Lučin bio nikakav organizator gay-parade. Nije bio ni na čelu, nego je dao podršku nečemu što je civilizirano u svijetu".

Tada se za povredu Poslovnika javio **Anto Đapić (HSP)**. "Prvo ste kao predsjedavajući komentirali govor predstavnika Kluba, što je poslovnički upitno, a sada mu oduzimate mogućnost da se ispravi". Zatražio je pauzu od 5 minuta u ime Kluba.

U nastavku, zastupnicima se u ime **Kluba zastupnika HSP-HKDU-a** obratio **Anto Kovačević (HKDU)**. Rekao je da je njegov Klub zastupnika tražio pauzu da bi mogao reagirati na navod predsjedavajućeg, prof. dr. Zdravka Tomca "koji po Poslovniku nema pravo komentirati kada član Kluba govori u ime Kluba".

Rekao je da želi ispraviti i netočan navod, naime, nije rekao da je Šime Lučin organizirao paradu homoseksualaca ili gay paradu nego je bio jedan od organizatora, jer je odobrio osiguranje koje plaćaju porezni obveznici, "a i sudjelovao je aktivno, govorio je i zaista je bio na čelu kolone, što je njegovo demokratsko pravo".

Tada je predsjedavajući, gospodin **Zdravko Tomac** rekao kolegi Kovačeviću da nije naveo u kojem je članku Poslovnika to zabranjeno predsjedavajućem.

Tada se **Josip Leko (SDP)** javio za ispravak netočnog navoda. Rekao je da zastupnik Kovačević zlonamjerno krivo iznosi i optužuje da je suorganizator gay parade ministar unutrašnjih poslova "što nije točno". "Svi koji su bili tamo bili su kao građani slobodne demokratske RH".

Marin Jurjević (SDP) također se javio za ispravak netočnog navoda, rekavši da je ministar unutarnjih

poslova Šime Lučin tamo bio kao privatna osoba, a da je policija odnosno Ministarstvo unutarnjih poslova osiguravalo taj skup.

I **Nenad Stazić (SDP)** javio se za ispravak netočnog navoda. Rekao je da je posve netočan navod da je ministar unutarnjih poslova bio suorganizator zbog toga što je organizirao osiguranje jednoga skupa. "Organizirati osiguranje jednog skupa je zakonska obveza ministra, a da je tu zakonsku obvezu ispunio kvalitetno i da je takvo osiguranje bilo potrebno dokazuju svi desničarski ispadi koji su se tamo dogodili i koji su osramotili ovu zemlju".

Za povredu Poslovnika javio se **Rožić (HSP)**. Rekao je predsjedavajućem da je kolega Jurjević, nakon što je ispravio netočan navod, izgovorio još desetak rečenica koje nemaju veze s ispravkom netočnog navoda. Zamolio je predsjedavajućeg da to ne dopušta.

Zdravko Tomac (SDP) kao predsjedavajući zamolio je još jedanput zastupnike da kad podignu pločicu za ispravak netočnog navoda, da to bude samo ispravak netočnog navoda, a ne i dodatak diskusiji.

Tada se **Jurjević (SDP)** javio za povredu Poslovnika. "Ovo što je uradio gospodin Rožić je povreda Poslovnika, jer ja sam zaista ispravio navod mog kolege Kovačevića, jer Šime Lučin nije organizator onoga što se dešavalo na Zrinjvcu, ali je bio tamo nazočan, ispravio sam krivi navod gospodina Kovačevića, a kolega Rožić je iskoristio ovu tablicu da kaže nešto što nema veze s povredom Poslovnika".

Upitna suspenzija saborskog izvjestitelja

U ime **Kluba zastupnika IDS-a** govorio je zastupnik **Damir Kajin (IDS)**. Postavio je pitanje kako je moguće da uredništvo Hrvatske radiotelevizije suspendira svoje izvjestitelje iz Sabora samo zato što su se usudili prokomentirati riječi jednog vladinog dužnosnika? "To je praksa 60-tih godina i samo zbog tog čina ovo izvješće ne bi trebalo prihvatiti".

Rekao je da ima dojam da bi djelatnici Televizije najradije ponovo u Vijeću Hrvatske radiotelevizije vidjeli političare. "No, ono što politika mora odraditi, a zasigurno neće, jer za to ne postoji političke spremnosti, tiče se privatizacije 3. kanala".

Rekao je da se apsolutno slaže s predsjednikom Vijeća HRT-a da je novim zakonom "učinjen povijesni iskorak u dotadašnjem sustavu vijeća HRT-a".

"Ali nitko me neće uvjeriti da zaobilaznim putem u Vijeću HRT-a i dalje ima, ako ne i više politike, no što ju je bilo dok je Sabor imenovao članove Vijeća".

Rekao je da prošlogodišnja ostvarena dobit od 29,9 milijuna kuna je zasigurno jedan hvale vrijedan rezultat. "Druga je stvar što država prilazi na način da otpisuje obveze plaćanja PDV-a HRT-u. Ja znam samo dva subjekata RH koji nisu obvezni plaćati PDV, to je koncesionar koji upravlja tunelom Učka, i to je HRT".

Rekao je da mu je osobito drago da je radio postaja Rijeka sama ostvarila negdje oko 40% marketinškog prihoda Hrvatskog radija, no bilo bi isto tako interesantno vidjeti da li s druge strane matična kuća i valorizira takav njihov angažman, odnosno da li kroz konkretna ulaganja to zna i cijeliti. Rekao je da bi volio da od 100 milijuna kuna koliko će se uložiti u HRT u 2002. godini barem dio novca bude namijenjen opremanju studija u Puli, gdje snimatelji rade s vrlo lošom opremom.

Osvrnuo se i na pretplatu koja od 2000. godine permanentno raste. Naime, 2000. godine iznosila je 45 kuna, a od toga iznosa 22% je išlo državi, "iako televizija taj novac nije stvarno doznacavala državnom proračunu", 2001. godine pretplata je već povećana na 50 kn, a 2002. godine ona iznosi 53 kn, ali sada bez PDV-a.

"Vjerojatno je u tome i ključ pozitivnog poslovanja HRT-a, jer televizijska pretplata prošle godine iznosila je negdje 654 milijuna kuna, i ako ste oslobođeni PDV-a, to je 150 milijuna kuna koji direktno možete usmjeriti za druge svrhe i namjere. Da me ne bi netko krivo shvatio da se zalažem za izmjenu postojećeg zakona, ali držim da je to onaj detalj kojega zbog objektivnosti samoga izvješća treba naglasiti". No, želio je naglasiti da se usprkos svega radi o jednom korektnom izvješću, na kojega ne bi trebalo imati previše primjedbi, jer 2001. godina je barem financijski daleko bolja nego 2000. godina, što govori u prilog tome da se uposlenici trude, a to valja cijeliti. "Oni su po svim onim komercijalnim osnovama povećali svoje prihode i to je nešto što nitko u ovom domu ne bi trebao negirati".

Na kraju se osvrnuo na razdvajanje Odašiljača i veza od ostatka Hrvatske radiotelevizije, i možebitnu privatizaciju. Drži da to dobro koje je od vitalnog nacionalnog interesa ne bi trebalo ni na koji način privatizirati.

Postavio je na kraju pitanje kada bi saborski zastupnici stvarno mogli početi vrednovati ova izvješća? Po njegovom sudu to bi bilo moguće tek uz pravu konkurenciju još jednog studija, ili još jedne konkurentne televizije.

Zaključio je da ovo izvješće treba prihvatiti. Rekao je da treba suspendirati pojedine suspenzije ukoliko su one iole političkog karaktera, a saborski zastupnici ni u kom slučaju ne bi se trebali upuštati u uređivanje pojedinih emisija Hrvatske radiotelevizije, već to treba prepustiti uređništvu.

Za ispravak netočnog navoda javila se **Mirjana Didović (SDP)**. Željela je ispraviti navod gospodina Kajina da politika utječe na Hrvatsku televiziju. "Budući da nije jasno rekao da li misli na trenutno vladajuću garnituru, morala sam se javiti za ispravak netočnog navoda, jer ga želim podsjetiti da zadnjih godinu i pol dana ukupna stručna javnost, veliki dio novinara upravo ističe da je vladajuća garnitura nakon 2000. godine digla ruke sa medija i da novinari puno lakše pišu i rade, nego što je to bilo prije 2000. godine".

Izostalo tržišno poslovanje

U ime **Kluba zastupnika SDP-a** govorio je **Josip Leko (SDP)**. Istaknuo je da su ovo prva izvješća tijela Hrvatske radiotelevizije, dakle tijela koja nisu postavljena od službene politike i izravno ne odgovaraju službenoj politici.

Pravni status Hrvatske radiotelevizije kao javne ustanove nužno ne eliminira tržišno ponašanje i borbu za prihod iz vlastite proizvodnje, te ekonomično, tržišno i profitabilno poslovanje.

Naglasio je da je ovo izvješće o poslovanju ustanove, a ne trgovačkog društva ili dioničkog društva ili bilo kojeg oblika društva kapitala. No, takav pravni status Hrvatske radiotelevizije kao javne ustanove nužno ne eliminira tržišno ponašanje i borbu za

prihod iz vlastite proizvodnje, te ekonomično, tržišno i profitabilno poslovanje ove kuće, naglašava zastupnik.

Smatra da se HRT postavlja previše rutinski, "kao da se svuda oko nas ne događaju strelovite promjene, kao da tržište ne djeluje u ovoj branši".

Rekao je da su financijska moć od više od milijardu i 200 milijuna kuna relativno stabilnih prihoda Hrvatske radiotelevizije, tehnološka infrastruktura, kadrovski potencijal od gotovo 3 tisuće stalno zaposlenih, veliki broj vanjskih suradnika, te bogata arhiva, komparativne prednosti pred konkurencijom komercijalnih TV postaja u Hrvatskoj.

"Hrvatska televizija je po svim elementima osim po profitabilnosti među 10 vodećih nacionalnih TV kuća u Europi. Po našoj ocjeni ima puno veće poslovne mogućnosti".

Nepovoljna struktura prihoda

Ukupni poslovni prihod Hrvatske radiotelevizije u 2001. godini iznosi cca milijardu i 200 milijuna kuna. Međutim, struktura prihoda je nepovoljna, pa prihod od pristojbi iznosi 51,5% od ukupnog prihoda Hrvatske radiotelevizije, naglašava Leko.

"Drugim riječima, to građani plaćaju kao taksu za program koji gledaju, a u apsolutnoj brojci to iznosi 654 milijuna kuna. Prihod od promidžbenih poruka, dakle prihod od prodaje komercijalnog vremena emitiranja je cca 35% od ukupnog prihoda Hrvatske televizije ili u apsolutnom iznosu 442 milijuna".

Naglasio je da u Izvješću uopće nema stavke niti poglavlja o prihodu Hrvatske radiotelevizije od prodaje vlastite proizvodnje, vlastite produkcije i prodaje vlastitog programa u inozemstvu. Smatra da je takva programska i poslovna politika neodrživa, jer je konkurencija pred vratima. "Nadamo se da je privatizacija 3. mreže također neminovnost i nadamo se da će biti prodana domaćim kupcima".

Rekao je da nema nikakvih razloga da odnos kupovine stranog i prodaje našeg TV programa bude 100:1 u korist kupnje stranog programa.

"Uvjereni smo da HTV ima najgori odnos u kupovini i prodaji od svih javnih poduzeća u RH, pa i od službi, pa čak gori od MUP-a koji bolje surađuje s Interpolom što se tiče financijske situacije".

Rekao je da pogled u teme i točke dnevnog reda bilo Vijeća, bilo Upravnog vijeća HRT-a jasno pokazuje da nema orijentacije na tržište i prodaju proizvoda Hrvatske radiotelevizije. "Pa čak ni ravnatelj, ni glavni urednik, ni s ove govornice ne govori o problemu produkcije i o problemu prodaje vlastitog programa, a u cijelom izvješću ni jednog od tijela nema teme prodaje vlastite produkcije".

Naglasio je da nije dovoljno samo osigurati da službena politika nema utjecaja na izbor ravnatelja televizije, na izbor upravnog vijeća Hrvatske televizije, niti Vijeća, kao što je to danas slučaj sa Hrvatskom televizijom. Da bi televizija postala javna, profitabilna, da bi gledatelji bili zadovoljni potrebno je puno više, smatra Leko.

"Prvi put čak ni nositelji vlasničkih prava na imovinu HRT-a, Hrvatski sabor nema nikakvog izravnog utjecaja na izbor rukovodstva Hrvatske televizije, ni na njeno poslovanje, a ni na program".

Smatra da se proizvode dokumentarci koji zanimaju samo nas. "Nažalost, nismo iskoristili sve mogućnosti producirati dokumentarce npr. o Janici Kostelić, Ivaniševiću, koje bi mogle kupiti svjetske TV mreže".

HTV mora stvoriti takve inicijative kao prioritete, preusmjeriti sredstva za takve projekte, te statusno vrednovati kadrove na projektima na kojima rade, istaknuo je Leko.

Sadašnji princip rada je stvaranje programa u prvom redu za domaće tržište. "Tržišna orijentacija, tržišna logika, mora ući i postati prioritet Hrvatske televizije".

Rekao je da Klub zastupnika SDP-a Izvješće prima na znanje. Suglasni su sa izvješćem Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav Hrvatskog sabora, kao i sa prijedlogom zaključka Kluba zastupnika SDP-a. Na kraju je rekao da je smjer Hrvatske televizije dobar, ali da je tek na početku.

Klub zastupnika SDP-a predložio je Hrvatskom saboru da usvoji slijedeći Zaključak na Izvješće o radu Upravnog vijeća HRT-a u 2001. godini: Zadužuje se Upravno vijeće HRT-a da najkasnije do početka jesenskoga zasjedanja Hrvatskog sabora podnese dopunsko Izvješće o tome što je poduzelo u postupku podjele Hrvatske radiotelevizije na Javnu ustanovu Hrvatska televizija i

Javnu ustanovu Hrvatski radio, kako je to određeno člankom 47. stavkom 3. Zakona o HRT-u.

Za ispravak netočnog navoda javio se **Ante Beljo (HDZ)**. Osvrnuo se na izjavu gospodina Leke da je ovo prvo izvješće prvih upravnih tijela HRT-a koji nisu postavljeni od politike. Rekao je da je to krivi navod, jer je u Vijeću i prije bilo 23 člana, od toga je bilo 10 zastupnika proporcionalno jačini stranaka, a 13 je bilo iz udruga i organizacija.

U ime **Kluba zastupnika LS-a** govorio je **Zlatko Kramarić (LS)**. Rekao je da ih prvenstveno zanimaju napori koji se čine na transformaciji državne u javnu televiziju.

Treba stvoriti pretpostavke u društvu da se otvori mogućnost za još neke konkurentne televizije.

U ime **Kluba zastupnika HSS-a** govorio je **Luka Roić (HSS)**.

Rekao je da je Hrvatska radiotelevizijski sustav koji puno košta, koji zahtijeva velika financijska sredstva, a da ta financijska sredstva koja dolaze iz različitih izvora ne zadovoljavaju po svojoj strukturi.

"Voljeli bismo da je u prihodovnoj strani HRT-a više onoga o čemu je govorio gospodin Leko, jer najveći dio prihoda sačinjavaju prihodi od pristojbi, više od 50% ukupnih prihoda, a 35% ili nešto više je prihod od marketinga i reklama". Rekao je da se svakako može špekulirati da li je pozitivno poslovanje rezultat racionalizacije, ekonomskih restrikcija u poslovanju ili rezultat ukidanja PDV-a na pretplatu. "Da ne bi netko krivo razumio da je HTV oslobođen bilo kakvih obaveza oko PDV-a, jer za sve druge transakcije se vrše plaćanja PDV-a".

"Mi u HSS-u vidimo javnu televiziju kao nekomercijalnu, koja je u funkciji javnosti, orijentirana na program od općeg interesa, pridržavajući se načela pluralizma stajališta i izvora informacija."

Donošenjem Zakona o Hrvatskoj radioteleviziji stvorene su pretpostavke za stvaranje i djelovanje nove Hrvatske radiotelevizije, sa obilježjima javnog servisa, koja promiče javne interese, rekao je zastupnik.

"Mi u HSS-u vidimo javnu televiziju kao nekomercijalnu, koja je u funkciji

javnosti, orijentirana na program od općeg interesa, pridržavajući se načela pluralizma stajališta i izvora informacija, dakle kao televiziju koja će pružati informacije i obavijesti o temeljnim ljudskim potrebama".

Rekao je da televizija treba predstavljati kulturni identitet same nacije, emitirati programe na jezicima manjina, podizati razinu obrazovanosti i obrazovati sve uzraste, te informirati objektivno, nepristrano, razumljivo, pravovremeno i sveobuhvatno.

Uređivačka sloboda - pravo i obveza

Mišljenja je da je uređivačka sloboda i neovisnost pravo i obveza urednika i novinara da donosi odluke profesionalno, lišene bilo kakve pristranosti, na temelju profesionalnih mjerila koja moraju biti usklađena s međunarodnim standardima.

Smatra da je napravljen veliki pomak ka neovisnosti tijela koja upravljaju HRT-om, u Upravnom vijeću i Vijeću HRT-a nema državnih dužnosnika i predstavnika politike.

"No, nama se ipak čini da poneki članovi vijeća nisu baš sasvim lišeni politike".

Naglasio je da HRT još nema pravu konkurenciju, a jedan od razloga je i kašnjenje privatizacije 3. programa, za što nema pravog opravdanja. Također, HTV ne ispunjava zakonske obveze da do 10% ukupno emitiranog programa mora naručiti od neovisnih produkcijskih društava.

Iz izvješća o financijskom poslovanju vidljivo je da su povećani prihodi, ali istovremeno i rashodi u odnosu na prethodni period i na planirani iznos. Ipak, poslovnu godinu 2001. HRT je završila s dobitkom od 29,9 milijuna kuna.

HSS je zainteresiran za nastavak procesa preobrazbe Hrvatske radiotelevizije u javnu televiziju, jer javnost mora imati utjecaj na proizvodnju i emitiranje programa.

Depolitizirati informativni program

"Naročito smo zainteresirani da Hrvatska radiotelevizijska bude profesionalna, funkcionalna, konsolidirana, naročito depolitizirana televizija na kojoj ćemo čuti različita mišljenja. A informativni program

mora biti bez bilo čijeg političkog utjecaja, tj. želimo televiziju koja služi narodu, javnosti, a ne vlasti", rekao je zastupnik.

Zastupnici u Klubu nacionalnih manjina ipak bi htjeli utjecati na to da se informiranje nacionalnih manjina putem Hrvatske radiotelevizije znatnije popravi.

Na kraju je zaključio da Klub zastupnika HSS-a pozdravlja i prihvaća ponudena izvješća.

Tibor Santo (LS) govorio je u ime **Kluba nacionalnih manjina**. Rekao je da iako je nekolicina zastupnika apelirala na to da zastupnici u Hrvatskom saboru ne utječu na programe i da ne utječu na uređivanje programa Hrvatske radiotelevizije, zastupnici u Klubu nacionalnih manjina ipak bi htjeli utjecati na to da se informiranje nacionalnih manjina putem Hrvatske radiotelevizije znatnije popravi no što je sada.

Rekao je da se jednom jedinom rečenicom u izvješćima Vijeće HRT-a i Upravno vijeće osvrće na ovu problematiku.

No, nije problem što toga nema u izvješćima, "nego što toga jedva ima u programima Hrvatske radiotelevizije".

Osvrnuo se na prihode Hrvatske radiotelevizije koji su znatno poboljšani, uvažavajući činjenicu koja je išla na ruku poslovanju Hrvatske radiotelevizije, a to je da više nema PDV-a na pretplatu. Rekao je da se i povišenjem pretplate prikupljaju vrlo pristojni prihodi, ali da isto tako treba priznati da je i svojom poslovnom politikom i ponašanjem najvjerojatnije Hrvatska radio-televizijska malo smanjila svoje rashode i time pridonijela da ovaj put imamo pozitivan rezultat, da je ostvarena dobit.

"Nama je samo žao što ta dobit nije iskorištena da se proširi i popravi program za pripadnike nacionalnih manjina i na jezicima nacionalnih manjina, jer nerijetko smo kao izgovor čuli da jednostavno za poboljšanje i proširenje programa nema dovoljno novaca. Pa predlažemo da se ta dobit upotrijebi da se pokrene redakcija za manjine".

Zamjera što Vijeće HRT-a nije ustrojilo poseban programski savjet za informiranje pripadnika nacionalnih manjina.

Kakvo je zastupanje interesa pripadnika nacionalnih manjina u Vijeću HRT-a govori činjenica da jedini član koji je izabran iz redova pripadnika nacionalnih manjina u ovom trenutku je u ostavci. "A nitko se nije posebno zabrinuo što to područje nije odgovarajuće zastupljeno u Vijeću HRT-a".

Ustav obvezuje

Zamjerio je da u osječkom studiju još ne postoji samostalna redakcija na mađarskom jeziku, kadrovska situacija nije zadovoljavajuća, a tehnička opremljenost je loša. Prema tome, ne može se govoriti da je posebna pažnja posvećena programu na mađarskom jeziku, naglasio je zastupnik.

U Zakonu o HRT-u je izrazito propisana obveza da Hrvatska radiotelevizija putem regionalnih programa promiče, unapređuje i razvija programe nacionalnih manjina, a od donošenja Zakona pa do danas nikakav pomak se tu nije dogodio.

"Mislim da nije dovoljno dobar izgovor da za to u proračunu nisu predviđena sredstva, jer podsjećam Hrvatska televizija se financira automatizmom. Ona bi trebala naći interesa i za program koji nije u svojoj naravi komercijalan, jer se financira iz preplate, za razliku od komercijalnih televizija, i to bi trebala biti njena obaveza, neovisno o tome da li su za to ciljane i namjenska sredstva osigurana u proračunu RH".

Naglasio je da promjenom statusa lokalnih TV-postaja programi na jezicima nacionalnih manjina došli su u pitanje, jer lokalne radio postaje funkcioniraju po komercijalnom principu i njima nije interesantno emitirati takove programe.

"Mi u Klubu nacionalnih manjina smatramo da bi trebalo polazeći od ustavnih obaveza, od Ustavnog zakona, od potpisanih međunarodnih sporazuma, da bi Hrvatska radiotelevizija trebala u tome sudjelovati na

odgovarajući način, na koji je to u tim sporazumima i pozitivnim propisima određeno".

U Zakonu u HRT-u je izrazito propisana obveza da Hrvatska radiotelevizija putem regionalnih programa promiče, unapređuje i razvija programe nacionalnih manjina, a od donošenja Zakona pa do danas nikakav pomak se tu nije dogodio, naglašava zastupnik. "Smatramo da bi bilo vrijeme da se informiranje pripadnika manjina na Hrvatskoj radioteleviziji poboljša".

Na putu prema javnoj i profesionalnoj televiziji

Zatim se prešlo na pojedinačnu raspravu, a prvi je dobio riječ zastupnik **Branko Tušek (SDP)**. Uvodno se osvrnuo na Izvješće Vijeća HRT-a u kojemu su iznijeti stavovi povodom donošenja Zakona o Hrvatskoj radioteleviziji u veljači 2001. godine. Tom je prilikom istaknuto da je riječ o povijesnom iskoraku budući da u sastavu Vijeća nema predstavnika političkih stranaka, a članovi su izravno imenovani od strukovnih udruženja. Osobno smatra da je važno omogućiti pristup edukaciji ljudi jer bez toga nema profesionalne i javne televizije, započeli su i radovi na poboljšanju tehnološke razine programa, prelazak na nove tehnologije, odnosno digitalizacija televizije.

Treba poticati javnost rada HRT-a, jer je to najbolji "lijek" protiv privilegija i monopola.

Zapitao se zatim u kojoj se mjeri prihvaćaju prijedlozi i inicijative Vijeća HRT-a, kao i programske zadaće utvrđene zakonskim odredbama. Bilo bi dobro saznati i razinu odgovornosti koja se prihvaća od strane nadležnih urednika programa. Smatra da odgovornost Vijeća i direktora HRT-a, leži u razvoju globalnog usmjerenja hrvatske televizije i poticanju javnosti rada, što je najsnažniji "lijek" protiv privilegija, manipulacija i monopola. Jačanje pozicije kritičke javnosti predstavlja značajni segment rada HRT-a, a treba stalno poticati novinarski profesionalizam, etičnost, stručnost i znanje. Ove će vrijednosti, zaključio je

zastupnik Tušek, biti važne vrline koje će najbrže dovesti do transformacije HRT-a kao javnog medija.

Zastupnik **Nenad Stazić (SDP)** istaknuo je da je poslovni dio Izvješća korektno napravljen i donosi optimističke pokazatelje o poslovanju. Time se HRT od kroničnog gubitaka postupno transformira u ustanovu koja posluje sa dobiti, a povećavaju se i prihodi od marketinga. Upozorio je međutim, da su probijeni rokovi za imenovanje Upravnog vijeća. Zatim je prokomentirao dijelove zapisnika sa sjednice Vijeća od 18. siječnja 2002. godine. Založio se za provođenje i respektiranje postojećih zakonskih normi, te kritički govorio o najavljenj izradi novoga ustroja unutar kuće. Ova je inicijativa zakasnila, upozorio je zastupnik i podsjetio da se rade dva ustroja za budući rad HRT-a, odnosno razdvajanje radija i televizije. Smatra da je razdvajanje sa odašiljačima i vezama uspješno provedeno, jer je postignut dogovor oko podjele imovine, zaposlenih osoba, kao i poslova koji su uređeni poslovnim ugovorima. Ovaj koncept treba se provesti i na podjeli radijskog i televizijskog programa, napomenuo je zastupnik Stazić.

Neprimjerena politizacija u radu Vijeća

Govorio je zatim i o sastavu Vijeća, podsjećajući na proces izbora članova u prošlosti i danas, kada se to prepušta strukovnim udrugama, umjesto političkim tijelima. Ove dobre namjere poništene su stranačkim povezivanjem tri člana Vijeća, koji najavljuju političke inicijative razočarani učincima vladavine koalicije stranaka. U svojim političkim istupanjima ovi se članovi zalažu za političke ciljeve koje promiče Alijansa. Ove su inicijative legitimne, napomenuo je zastupnik, ali se za njih treba izboriti uobičajenim putem, odnosno parlamentarnim izborima. Time se ujedno narušava i intencija da se Vijeće oslobodi političara. Osvrnuo se zatim na propuste u programskim usmjerenjima, koje je pronašao s načinom prenošenja mise u Bleiburgu, odnosno praćenja komemorativnog skupa u Jasenovcu. Takvih je propusta bilo puno ocijenio je zastupnik, izdvajajući skromnu medijsku pokrivenost kada je

predsjednik Republike Hrvatske imao tijekom službenog posjeta Kini.

Nakon njegovog izlaganja, za repliku se javio zastupnik **Ivo Lončar (nezavisni)** i izrazio neslaganje s pojedinim ocjenama u izlaganju, a zamjerio mu je i raniju suradnju s HDZ-om. Drži da je postojeći zakon o HRT-u katastrofalan, te da je rezultirao potpuno štetnom trodiobom vlasti. Ova podjela između: Upravnog vijeća, Vijeća HRT-a te ravnatelja, donijela je loše rezultata, a postojeći propisi slabiji su od onih koje je HDZ donio pod pritiskom Vijeća Europe 1999. godine, zaključio je zastupnik.

Odgovor na repliku zatražio je i dobio zastupnik Nenad Stazić. U jednoj je rečenici konstatirao da će javnost znati prosuditi tko je svoje-dobno bliže surađivao sa HDZ-om.

Ispravak netočnog navoda zatražio je i zastupnik **Ante Beljo (HDZ)** koji je ocijenio da su pristaše Alijanse došli u Vijeće posredstvom preporuka predsjednika Republike Hrvatske, Stjepana Mesića. Smatra da su ove preporuke bile političke naravi, ocjenjujući istovremeno da ovi članovi učestalo izriču političke ocjene o našoj stvarnosti.

Pritisци na novinare od sadašnje vlasti

Zastupnica **Zdenka Babić-Petričević (HDZ)** ocijenila je da je Vijeće zapravo podnijelo izvješće o nebitnim stvarima, dok se zaobilaze važni programski problemi. Osvrnula se zatim na pojedina kadrovska rješenja na HRT-u, koja su u posljednje vrijeme bila metom interesa i šire javnosti. Govorila je o motivima koji

Zanemarene su emisije o Domovinskom ratu, a pomoć dijaspore u pojedinim se emisijama grubo iskrivljava.

su potaknuli nadležna tijela da odbiju kandidaturu dr. Željke Markić za glavnu urednicu informativnog programa, premda ima završeni medicinski fakultet. Ukazala je zatim na pojedinosti iz "Dnevnika" od 23. lipnja ove godine, gdje je neprimjereno apostrofirana u prilogu koji je govorio o prikupljanju pomoći tijekom Domovinskoga rata. Iako je dobila usmenu ispriku od glavne i odgovorne urednice, zatražila je i odgovarajući ispravak netočnih

navoda u slijedećoj informativnoj emisiji, pozivajući se na odredbe Zakona o priopćavanju i Zakona o zaštiti ljudskih prava. Iako je njezino ime izravno grubo oklevetano netočnostima, povrijeđena su i očekivanja brojnih volontera i donatora, koji su nesebično pomagali Republiku Hrvatsku tijekom rata.

Osvrnula se zatim i na programe koji su namijenjeni hrvatskom iseljeništvu, ocjenjujući da postojeće emisije nisu dovoljne za ovu značajnu temu. Dotaknula se na kraju još pojedinih tema iz programa HRT-a; napominjući da članovi i predsjednik Vijeća primaju dnevnicе za svoj rad, ukazujući na programske dvojbe oko prikazivanja "partizanskih filmova", te na problematičnu neovisnost i nedvojbenu pritisak na izvjestitelja HRT-a iz Sabora - Jozu Kapovića.

Rezimirajući ove podatke, na kraju izlaganja zaključila je, da nikada ništa nije otuđila, niti ostala dužna.

Kasni se s preoblikovanjem HRT-a u javnu televiziju

Zastupnica **Mirjana Didović (SDP)** zamjerila je da se u Vijeću HRT-a ne razaznaje interes javnosti, već dominiraju specifični interesi pojedinih članova. Ipak, ocijenila je da trebamo biti zadovoljni pojedinim pomacima. Dodala je da svakako treba ustrajati na promicanju javnosti rada medijskih djelatnika, a potrebno je i detaljnije razraditi kriterije za izbor članova i način rada Vijeća. Ocijenila je da će se prva prilika ukazati povodom donošenja zakonskih akata nakon razdvajanja Hrvatskog radija i televizije. Da Vijeće u postojećem sastavu nije ispunilo očekivanja, vidi se i po činjenici da su se na sjednicama bavili pitanjima koja se ne odnose na programsko usmjerenje HRT-a. Dominirale su teme o ustroju Vijeća, dok su izostale ocjene o permanentnom praćenju nadzora i ocjenjivanju samog programa. Potpuno je izostala i ocjena Vijeća o procesu preoblikovanja HRT-a u javnu televiziju, a bilo je i neprofesionalnih novinarskih priloga. Vijeće nije posebno razmatralo ni aspekte kulture i edukacijske uloge HRT-a, iako je to važan segment programa. Zaključila je konstatacijom da navedeno tijelo značajno kasni u obavljanju svojih temeljnih zadaća, bavilo se vlastitom ulogom i nije obavilo zakonom propisane zadaće.

Uzroci sporosti promjena su mnogobrojni, ocijenila je zastupnica i bez iskazane volje čelnih ljudi i novinara, neće doći do promjene stanja. Ocijenila je ujedno da bi HRT trebala slijediti i tržišne zakonitosti kako bi konkurencijom došla do kvalitetnijih programa.

Zastupnik mr.sc. **Miroslav Rožić (HSP)** zatražio je repliku i ocijenio da je iznijeta i netočna u dijelu gdje se izražava zadovoljstvo zbog postojanja medijskih sloboda. Smatra da nema razloga za ovakvo zadovoljstvo, navodeći ocjenu zamjenika glavnog urednika iz "Washington timesa", koji je ocijenio da je "sadašnji režim otpustio vodeće domoljubne novinare".

Zastupnica Didović odgovorila je na repliku ocjenjujući da nije tijekom izlaganja iznijela sličnu ocjenu, ali je podsjetila na brojne izjave novinara i urednika, da se sada ne osjećaju politički pritisci iz centara političke moći.

Zastupnik mr.sc. **Ivo Škrabalo (HSL)** pozdravio je najavljene ambicije da se moderniziraju tehnički uvjeti rada i emitiranja programa na HRT-u. Napomenuo je da je smanjen utjecaj "Foruma 21", ali je došlo do međusobnog sukobljavanja televizijskih stvaralaca. To sigurno ne stvara dobru situaciju i remeti zajednički cilj o stvaranju javne televizije. I on je ocijenio da pojedini izabrani predstavnici civilnog društva u Vijeću iznose političke ocjene. Da bi se izbjegle ovakve situacije, predložio je da udruge predlože svoje predstavnike, koje bi pak birao Hrvatski sabor. Na kraju izlaganja govorio je i o radijskom programu, ocjenjujući da je situacija ovdje puno bolja, ocjenjujući da je tomu pripomogla i velika konkurencija od čak 120 komercijalnih postaja. Zaključio je da bi konkurencija itekako pomogla raspletu svih problema i nedostataka na HRT-u, zalažući se za ostvarenje zakonske obveze o privatizaciji Trećeg programa.

Izostaju emisije o temeljnim problemima društva

Zastupnik **Drago Krpina (HDZ)** govorio je o pojedinim dvojbama koje pobuđuje izbor članova Vijeća HRT-a. Podsjetio je na prijašnji i sadašnji model izbora, ocjenjujući da sada televizija nije nimalo javnija ni

demokratičnija nego ranije. I on je govorio o pojedinim zamjerkama iz stranih medija koji upozoravaju da sadašnja vlast nastoji pridobiti medije, a i predsjednik HSLŠ-a, Dražen Budiša ocijenio je svojedobno da je "Slobodnoj Dalmaciji" namijenjena uloga "biltena SDP-a". Prokomentirao je zatim pojedinosti koje su dovele do pritiska na novinara

Nedostaje emisija o temeljnim problemima, a neuobičajeno velika pozornost poklanja se sekundarnim i rubnim problemima društva.

Jozu Kapovića, navodeći da je cijeli slučaj pokrenula zastupnica Milanka Opačić, vršeći pritisak na urednika Olivera Dražića. Podsjetio je da je u periodu dok je bio novinar i urednik na HRT-u, Ivo Lončar nesmetano 6-7 godina nesmetano kritizirao pogreške i promašaje HDZ-a u poljoprivrednoj domeni. Sadašnji odnos vlasti prema novinarima i medijskoj slobodi, najbolje ilustrira odnos prema novinaru Kapoviću, ocijenio je zastupnik Krpina.

Zamjerio je zatim što je u programu sve manje emisija o temeljnim demografskim i socijalnim problemima u Republici Hrvatskoj, Domovinskom ratu i braniteljima, a obilje programa ima o gay - paradama i njihovim nedavnim demonstracijama na Zrinjevcu. Zbog svih nabrojanih slabosti, zaključio je da HRT ne ide dobrim putem, a ne ostvaruju se ni optimističke najave sadašnje glavne urednice.

Demografska obnova

Josip Leko (SDP) ustvrdio je da neće ispravljati veći dio netočnih navoda zastupnika Krpine u odnosu na stanje na Hrvatskoj televiziji ali hoće netočne navode kojima se na izvjestan način implicira njegovoj stranci, odnosno potpredsjednici Kluba zastupnika SDP-a da je telefonirala i tražila bilo čiju smjenu na televiziji. "Na taj način zastupnik Krpina želi sugerirati jednako ponašanje SDP-a i HDZ-a bez obzira u koje vrijeme oni djelovali", zaključio je zastupnik Leko.

Za mr.sc. Marina Jurjevića (SDP) insinucija je da je SDP na bilo koji način utjecao na suspenziju novinara Jose Kapovića zbog toga što je

potpredsjednica Kluba zastupnika SDP-a zatražila snimku zadnjih pola sata prenošenja sjednice Hrvatskoga sabora. Tako se stvorila jedna atmosfera u kojoj bi se trebalo podrazumijevati da je SDP tražio smjenu gospodina Kapovića. Kada netko iz HDZ-a traži kazetu to je onda normalna stvar, ali ne i kada to učini SDP. Iako tvrdi da je ovdje riječ o unutarnjoj stvari Hrvatske televizije, volio bi, kaže, da se ista podrška davala ljudima koji su bili žrtve političkog nasilja ove vrste spomenuvši pritom Gordanu Grbić.

Kada se zastupnik javio za ispravak netočnog navoda mora navesti navod koji ispravlja, reagirao je Drago Krpina (HDZ) te naglašava kako niti jednom riječju nije spomenuo Klub zastupnika SDP-a i njegovu potpredsjednicu. Samo je citirao, kaže, dio teksta iz Slobodne Dalmacije ne pripisujući sebi to autorstvo. A to što se Klub zastupnika u tome prepoznao za ovoga je zastupnika vrlo simptomatično i zanimljivo.

Usljedile su dvije replike, a prva je to učinila Mirjana Didović (SDP). Poručila je zastupniku Krpini da je njegovo pravo da ovako i onako iznosi konstrukcije koje god želi, ali ne može iskonstruiranim optužbama oprati 10-godišnji utjecaj najvećeg dijela HDZ-a na novinare i medije niti može izjednačiti ovu i prošlu vlast u odnosu prema novinarima i medijima.

Odgovarajući joj zastupnik Krpina (HDZ) zaniijekao je da je izricao optužbe, a još manje da ih je konstruirao. Prije promjene vlasti u Hrvatskoj najčešće su kao argumenti protiv vlasti HDZ-a iznošeni citati raznih inozemnih novinara, promatrača itd., primijetio je ovaj zastupnik i dodao: "pa kada ste tako lijepo tada uvažavali te ocjene, kako to da ih sada ne uvažavate". Ustvrdio je zatim kako Hrvatska televizija u vrijeme vlasti HDZ-a nije bila savršena, ali isto tako smatra kako se ne može poreći da je, osobito u prvih pet godina vlasti HDZ-a sudjelovala u uvjetima obrane RH od agresije. Kada je u pitanju odnos prema medijima članovi partije za koje se zna kako su tretirali televiziju do 1990. posljednji su koji bi imali pravo to spočitavati HDZ-u s kojim je 1990. počela demokracija u Hrvatskoj, zaključio je zastupnik Krpina.

Replicirao mu je zastupnik dr.sc. Furio Radin (nezavisni) osvrnuvši se na onaj dio istupa HDZ-ovog zastupnika u kojem je govorio o

vrijednostima koje se poštuju, odnosno ne poštuju na televiziji. Tako je, kaže, zastupnik Krpina govorio o "pederima i lezbijkama" i o tome kako su se egzebicionistički ponašali na ulicama Zagreba u Gay Prideu. Zastupnik Radin mu odgovara da se sudionici te manifestacije nisu egzebicionistički ponašali nego su egzebicionisti bili među onima koji su pratili tu povorku koja je tražila samo poštivanje nekih najosnovnijih ljudskih prava koje im ovo društvo nije dalo.

Govoreći o vrijednostima koje se ne poštuju zastupnik Krpina je, nastavlja Radin, rekao da televizija ne potiče demografsku obnovu. Po zastupniku Krpini izgleda da se ta obnova treba poticati gledajući televiziju, a ovaj mu nezavisni zastupnik poručuje da se demografska obnova potiče kada se ugasi televizija.

Privatna je stvar pojedinca s kim će spavati, uzvratilo je zastupnik Krpina (HDZ) te podsjetio da je samo konstatirao kako je Hrvatska televizija u zadnjih mjesec ili dva mjeseca posvetila sate i sate programa nekima koji žele da cijela hrvatska javnost zna da spavaju s muškarcem odnosno ženom. Greška je što je televizija tome posvetila mnogo više pažnje nego npr. problemu nezaposlenih mladih ljudi, nastavio je ovaj zastupnik. Poručio je još da iz osobnog iskustva zna kako se provodi demografska obnova, te da bi više volio kada bi u jednoj nedjeljnoj emisiji u dva (u vrijeme ručka) vidio jednu sretnu obitelj u kojoj se podižu brojna djeca, negoli jednog momčića koji želi obavijestiti hrvatsku javnost da voli muškarce.

Demografska obnova se ne radi nedjeljom za ručak, poručio je kratko zastupnik Radin.

Dosta se govori o povijesnom iskoraku HRT-a s novim Vijećem i Upravom, istaknuo je Ante Beljo

Članovi Vijeća HRT-a nisu tu da uređuju pojedine emisije već da bi pazili da opće usmjerenje programa bude odraz interesa ukupne hrvatske javnosti.

(HDZ). Ovaj zastupnik tako ne misli, odnosno smatra da je to povijesni iskorak ali u negativnom smislu. Niti danas Vijeće HRT-a nije nepolitično

jer se u njegovom sastavu nalazi po jedan predstavnik Predsjednika Republike, predsjednika Hrvatskoga sabora i premijera, podsjetio je zastupnik Beljo. Prije su Vijeće činila 23 člana od kojih je njih 10 bilo iz politike, a ostali su bili predstavnici udruga i to je bilo dobro smatra ovaj HDZ-ov zastupnik. Ako je Sabor vlasnik Hrvatske televizije, a u vrhovnom zakonodavnom tijelu sjede zastupnici koji predstavljaju birače od kojih (birača) većina plaća TV pretplatu tada su predstavnici naroda trebali biti zastupljeni u Vijeću HRT-a, napose Upravnom vijeću HRT-a, naglašava zastupnik Beljo. Tako bi, vjeruje on, mnogi problemi u programu bili riješeni na Vijeću, i ne bi ih rješavali nadripolitičari koji nemaju mandat od naroda niti od bilo koga drugoga. S druge strane u sastav Vijeća ušli su predstavnici nekih udruga civilnog društva, ali se može postaviti pitanje njihove političnosti ili apolitičnosti jer nitko danas nije nepolitičan, tvrdi Beljo. Uostalom, po onome kako su neke udruge financirane i od koga su financirane može se pretpostaviti koga predstavljaju.

A kada je riječ o programu Hrvatske televizije misli kako tu često nisu pravilno postavljeni prioriteta. Nedavno je, prisjeća se, gledao emisiju o Europi u srednjem vijeku. Tvrdi da je dobro pokazati kako je tada bilo na našem kontinentu, ali pretenciozno drži za sve okrivljavati katoličku crkvu.

Zabrinjava ga, kaže, odvajanje Odašiljača i veza kao dioničkog društva od Televizije, kao i to da bi već sutra netko mogao kupiti to dioničko društvo i tako da odu u nepovrat baš kao što su otišle hrvatske banke, ili kombinati, turistički objekti, HEP i INA koji se prodaju. Samo za ovu godinu za usluge Odašiljača i veza treba platiti 136 milijuna kuna, a kada dobiju vlasnika, najvjerojatnije stranca, plaćat ćemo njemu. Ostatak će nam naši televizijski programi za koje ćemo plaćati pretplatu, a netko drugi će ubirati za to novce i određivati cijenu, podvukao je zastupnik Beljo. Odvajanje Radija od Televizije nije važno Međunarodnom monetarnom fondu jer to nikome ne donosi novac.

Poslovanje HRT-a

I ovaj se zastupnik osvrnuo na nedavnu Gay manifestaciju u Zagrebu te dodaje kako mu se čini da je ona

bila napravljena da se pokaže kako u Hrvatskoj postoje crnokošuljaši i oni koji pozdravljaju fašističkim pozdravom, pa radi toga hrvatska država nema razloga da postoji. Pridaje se važnosti homoseksualcima i njihovoj slobodi, kaže zastupnik Beljo i priznaje kako ne zna kada su ukinuti zakoni o zabrani homoseksualizma u Hrvatskoj, ako su uopće ikad i postojali. Zna, međutim, da u vrijeme vlasti HDZ-a takav zakon nije postojao, prema tome homoseksualci nisu bili diskriminirani.

Ispravak netočnog navoda mr.sc. **Marina Jurjevića (SDP)** odnosio se na kvalifikaciju televizijske emisije o srednjem vijeku u Europi. Jurjević kaže da se radi o nizu emisija autora Domagoja Burića, inače sina jednog istaknutog člana HDZ-a i bivšeg župana Dubrovačko-neretvanske županije, a napose izvrsnoj seriji čiju reprizu i sada s interesom prate građani. Emisija zaista nema nikakvu namjeru da optužuje katoličku crkvu za ono što se događalo u srednjem vijeku, zaključio je Jurjević.

U nastavku sjednice istupio je predsjednik Vijeća HRT-a, akademik **Vlatko Silobrić**. Glede primjedbe o povijesnom iskoraku koji je učinjen formiranje Vijeća na HRT-u akademik Silobrić podsjeća da se Vijeće HRT-a formira tako da se u njega imenuju predstavnici raznih udruga civilnog društva, a ako je naš konačni cilj depolitizacija tada je to pomak u odnosu na ono što smo imali ranije. Ne zna da li se u međuvremenu netko od imenovanih članova Vijeća politički angažirao ili je postao član neke političke stranke, ali za sebe tvrdi kako nikada nije pripadao i neće niti jednoj političkoj stranci. Tvrdi da je procedura formiranja Vijeća HRT-a provedena na temelju Zakona o HRT-u, a bitno je da Vijeće nadzire program. Podsjeća da su glavni urednici Hrvatskog radija i Hrvatske televizije imenovani tek u veljači ove godine i televizija je funkcionirala po programskim načelima bivših glavnih urednika. Tek je sada prihvaćeno programsko usmjerenje za ovu godinu, upozorava akademik Silobrić. Stoga Vijeće HRT-a nije bilo u poziciji da na temelju stručnih parametara i dugoročnog rada ocjenjuje dosadašnji program. No, na svakoj sjednici Vijeća bila je točka o ostvarenju programa između dviju sjednica, ali se često svodila na kritičke opservacije pojedinih članova Vijeća tj. na ono što se događalo u

programu. Bitno je, međutim, shvatiti da članovi Vijeća i samo Vijeće nisu tu da bi uređivali pojedine emisije već da bi pazili da opća usmjerenja programa budu odraz interesa ukupne hrvatske javnosti. Naglašava također da je izbor glavnih urednika radija i televizije obavljen javnim natječajem i demokratska procedura izbora glavne urednice televizije odnosno glavnog urednika Radija provedena besprijekorno. Na njihove prijedloge uslijedili su izbori drugih urednika televizije i radija.

Glede utjecaja javnosti na program akademik Silobrić upozorava da su članovi Vijeća zapravo kanal kroz koji onaj segment javnosti kojega zastupaju može dati svoje opservacije na program. Sve će te opservacije odlaziti u programski savjet a na temelju izvješća Savjeta pomaže se Vijeću da usmjerava, a ne uređuje program.

Radi ispravka netočnog navoda odmah se javio **Ante Beljo**. Pravo je akademika Silobrića da ne bude član niti jedne političke stranke, kaže ovaj HDZ-ov zastupnik. No, ovdje se govori da u Vijeću HRT-a ne bi trebalo biti stranačke politike. Pravo je ljudi da pripadaju političkim strankama, podvlači zastupnik Beljo i dodaje kako ne bi želio da se u Hrvatskoj politika proglašava nečim lošim. Ne treba bježati od politike ali ona bi trebala biti fer i poštena, zaključuje zastupnik Beljo. Televizija, pak, treba zastupati političke interese hrvatskoga naroda.

Riječ je zatim dobio ravnatelj HRT-a, **Mirko Galić**. U kraćem istupu gospodin Galić se zahvalio zastupnicima što su pokazali interes za ovu temu značajnu ne samo za HRT već i hrvatsko društvo i državu u cjelini. Primijetio je da su se sada na kraju

Lanjski rezultati poslovanja HRT-a bili su pozitivni i pokazuju trend stabilizacije u poslovanju te kuće.

rasprave zastupnička mjesta prorijedila (ispraznila) ili televizijskim jezikom rečeno opala je gledanost, i dok bi HRT za to trpio kritiku, on kao ravnatelj HRT-a zahvaljuje zastupnicima koji su ostali u svojim zastupničkim klupama do kraja ove rasprave.

Iz brojnih tema za ovu je priliku izdvojio samo neke za koje drži da su posebno važne i o kojim bi se Hrvatski sabor trebao očitovati sada ili kasnije.

To se, prije svega, odnosi na sadašnji status HRT-a i pitanje je li on zakonit, nezakonit ili čak protuzakonit. Ako se stanje na HRT-u promatra iz tog ugla onda je primjedba o protuzakonitom djelovanju mogla biti izrečena znatno ranije i u drugim prilikama kada se kasnilo s imenovanjem Upravnog vijeća i usvajanjem Statuta HRT-a. Istina, ti rokovi nisu bili navedeni u Zakonu, no jeste rok za izdvajanje Odašiljača i veza, ali nije ispoštovan kao niti rok o razdvajanju Radija od Televizije. Iako nema sankcija za nepoštivanja rokova (oni su instruktivni) naglašava kako bi bilo dobro da su ti rokovi poštivani. Govoreći o podijeljenoj odgovornosti glede poštivanja zadanih rokova primijetio je da je Hrvatskom saboru trebalo četiri mjeseca da sastavi Upravno vijeće od sedam članova te dodao: "pa dopustite nama da nam treba nešto više vremena da rastavimo dvije cjeline od kojih svaka ima 800 odnosno 1600 ljudi i veliku važnost u nacionalnom, političkom, kulturnom i svakom drugom smislu". Želi, kaže uvjeriti Hrvatski sabor da Ravnateljstvo HRT-a i ostale institucije HRT-a (Upravno vijeće HRT-a i Vijeće HRT-a) poštuju Zakon o HRT-u i ničim ga ne blokiraju.

Inače, opće je mišljenje da su lanjski rezultati poslovanja HRT-a bili pozitivni i pokazuju trend stabilizacije poslovanja u toj kući, a taj je podatak neopravdano ostao u sjeni ove rasprave. Dodaje kako je s dvije svoje odluke Hrvatski sabor bitno pomogao u stabilizaciji HRT-a. Jedna je odluka da u novom zakonu odredi pretplatu kao taksu na koju se plaća porez što će sigurno pridonijeti stabilizaciji prilika u toj kući, naročito poslovnih. Drugom se odlukom uvodi automatizam za podizanje visine pretplate (1,5 posto prosječne plaće iz prethodne godine). No, zahvaljujući

programu i svom djelovanju ova je kuća uspjela doći do rekordnog broja pretplatnika, u dvije su godine udvostručeni prihodi od marketinga, a nije stigla niti jedna jedina kuna dotacije iz državnog proračuna osim za potrebe satelitskog emitiranja televizijskog programa za sjevernu Ameriku. Drži neutemeljenim prozivke da HRT loše informira naše iseljeničtvo te dodaje da se tu čini više nego prije, iako je to još nedovoljno. Tako je sjeverna Amerika pokrivena s tri sata programa takoreći izravno, a naš je program došao i do Australije doduše s teškoćama, ali objašnjava da je to već stvar tamošnjih odnosa, a ne naše volje.

Tvrđi kako televizija nikada neće imati političku stabilnost i neovisnost ako ne bude financijski stabilna. Financijska stabilnost i neovisnost postignuti su i treba to održati, a vrlo je bitno da Hrvatski sabor koji je pokazao veliku volju da pomogne u stabiliziranju poslovanja HRT-a nastavi djelovati tako da se javni servisi (javni radio i javna televizija) zadrže u sadašnjem stanju tj. da mogu funkcionirati neovisno o političkim i financijskim grupama. Ponosno ističe kako je HRT jedan od rijetkih, ako ne i jedina javna televizija od svih zemalja u tranziciji koji nije zapao u težu krizu.

Glede tv komentatora saborskih sjednica Joze Kapovića izjavio je da nije do kraja upoznat s tim slučajem, te da nije riječ o suspenziji i stegovnim mjerama jer bi onda o tome on morao odlučivati. Kao ravnatelj HRT-a može, kaže, djelovati tek na osnovi ovlasti koje proizlaze iz Zakona o radu, jer je Zakon o HRT-u tu izričit - o programu odlučuju urednici koji za svoj rad odgovaraju Vijeću HRT-a.

Prihvatio je kritiku glede informiranja nacionalnih manjina te ustvrdio kako tu doista nije učinjeno

ništa da se podigne razina informiranja i programa za nacionalne manjine. To bi učinio, kaže, iz uvjerenja da je odnos prema manjinama (nacionalnoj, vjerskoj, političkoj i svakoj drugoj manjini) znak zrelosti jedne demokracije, te bi htio da HRT svjedoči o toj zrelosti.

Radi ispravka netočnog navoda javila se **Zdenka Babić-Petričević (HDZ)**. Zastupnica tvrdi kako nije rekla da se ništa nije učinilo glede informiranosti hrvatskoga iseljeničtva. Kaže kako je u vrijeme vlasti HDZ-a kudila prethodnika gospodina Galića te pita što je učinjeno glede obrazovnog programa za hrvatsku djecu druge, treće i četvrte generacije naših Hrvata u prekomorskim zemljama. Osobno smatra da nije učinjeno gotovo ništa po tom pitanju, i uopće malo s obzirom na značaj hrvatskoga iseljeničtva.

Time je rasprava okončana. **Većinom glasova (83 "za", i tri "suzdržana") zastupnici su primili na znanje Izvješće o radu Upravnog vijeća HRT-a i poslovanju HRT-a u 2001. godini i Izvješće o radu Vijeća HRT-a te zadužili Upravno vijeće HRT-a i Vijeće HRT-a da u roku od 30 dana, a najkasnije do jesenskog zasjedanja Hrvatskoga sabora podnesu dopunska Izvješća u kojima će se očitovati na primjedbe iznesene u raspravi.**

Na prijedlog Kluba zastupnika SDP-a većinom glasova (66 "za", 18 "protiv" i 2 "suzdržana") zastupnici su zadužili Upravno vijeće HRT-a da najkasnije do početka jesenskog zasjedanja Hrvatskoga sabora podnese dopunsko Izvješće o tome što je poduzelo u postupku podjele Hrvatske radiotelevizije na Javnu ustanovu Hrvatska televizija i Javnu ustanovu Hrvatski radio, kako je to određeno člankom 47. stavkom 3. Zakona o HRT-u.

S.F.; V.Ž.; J.Š.

PRIJEDLOG UGOVORA O MEĐUSOBNIM PRAVIMA I OBVEZAMA HRT-A I OIV-A D.O.O.

Ovaj je prijedlog Hrvatskom saboru podnijela Hrvatska radiotelevizija sukladno odredbama Zakona o HRT-u. Podnijetim ugovorom Hrvatska radiotelevizija i Odašiljači i veze uređuju međusobna prava i obveze u svezi s pružanjem 24 satne usluge OIV-a koje se odnose na servis

prijenosa i odašiljanja radijskih i televizijskih programa koje proizvodi i emitira HRT, te dodatnih servisa kako je to utvrđeno u točki 3. ovog ugovora.

Predviđeno je da Ugovor stupa na snagu danom potpisa po ugovornim stranama a primjenjuje se od 18.

travnja 2002. i trajat će cijelo razdoblje između tog datuma i datuma isteka.

U nastavku teksta, navode se tehnički podaci vezani uz konfiguraciju usluga, naknadu, te održavanje i otklanjanje kvarova.

Ugovoru je priložen i popis lokacija s kojih se odašilju programi HRT-a.

Odbor za informiranje, informatizaciju i medije Hrvatskoga sabora razmotrio je prijedlog ugovora u svojstvu zainteresiranog radnog tijela. Uvodno je predstavnik predlagatelja obrazložio Prijedlog ugovora o međusobnim pravima i obvezama HRT-a i OIV-a d.o.o., koji se podnosi na suglasnost Hrvatskome saboru, jer se radi o sklapanju pravnog posla veće vrijednosti od iznosa propisanog statutom. Odbor je većinom glasova predložio Saboru donošenje zaključka kojim se daje suglasnost na Ugovor o međusobnim pravima i obvezama HRT-a i OIV-a d.o.o.

U ime predlagatelja predloženi tekst dodatnim je riječima obrazložio ravnatelj HRT-a, **Mirko Galić**. Podsjetio je da je nakon izdvajanja Odašiljača i veza iz sustava HRT-a, trebalo urediti međusobne odnose. Nakon mjesec dana pregovaranja stručnih ekipa dogovoreno je da se prošlogodišnji iznos koji je HRT izdvajala na ime troškova odašiljanja i emitiranja programa prihvati kao osnova za plaćanje usluga u slijedeće 4 godine. Ravnateljstvo HRT-a procijenilo je da je ovo povoljan ugovor, jer omogućuje nesmetan rad i četverogodišnju stabilnost poslovanja i planiranja troškova, zaključio je predstavnik predlagatelja.

U ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a govorio je zastupnik mr.sc. **Miroslav Rožić**. Podsjetio je na razloge zbog kojih je Klub svojedobno bio protiv razdvajanja sustava, a upozoravajući da su razlozi obrazlagani mogućnostima pružanja usluga i drugim televizijskim postajama. Priloženi ugovor pokazuje da nema nikakvih dodatnih usluga jer su se lokalne televizije snašle na drugi način, postavljanjem vlastitih odašiljača ili emitiraju program posredstvom satelita. Osim toga, Klub je predlagao da HRT postane javno poduzeće koje će s državom regulirati svoje odnose preko ugovora s Vladom, a ne da postane javna ustanova. Takav je prijedlog bio odbijen, istaknuo je zastupnik, upozoravajući usput na povećanu cijenu usluga, koje HRT mora plaćati za emitiranje proizvedenog programa. Postavljajući retoričko pitanje o tome tko će namiriti dodatnu cijenu od 30 milijuna kuna, zastupnik je odgovorio da će kao i do sada, narasle troškove morati podmirivati građani.

Ocijenio je da ovo nije bio dobar izbor, pitajući ujedno što će se dogoditi ukoliko se OIV u međuvremenu privatiziraju. Ovako postavljeni odnosi ukazuju da je moguće obaviti i privatizaciju 3. programa HRT-a.

Na postavljena pitanja i dvojbe odgovorio je **Mirko Galić**. Ocijenio je da će OIV i nadalje pružati usluge prijenosa i emitiranja, dodajući da im HRT nije jedini poslovni partner. Naknada od 136 milijuna kuna rezultat je diobene bilance koju je radila posebna revizorska tvrtka. Budući da su u posljednje vrijeme OIV u dva navrata modernizirani, raspoložu s modernom opremom, iako se za 4 godine može pojaviti nova tehnologija. Zbog toga je i odabran četverogodišnji ugovor, jer predstavlja jedan realan tehnološki ciklus. Nakon toga mogu se pojaviti i novi tehnološki sustavi, koji su za sada u eksperimentalnoj fazi.

Zastupnik **Rožić** javio se ponovno za riječ, tražeći ispravak netočnog navoda. Napomenuo je da ga zapravo zanima odgovor zbog čega su usluge porasle za dodatnih 30 milijuna kuna. Predstavnik predlagatelja ocijenio je da se ne mogu mijenjati zakoni, a postojeće odredbe moraju se poštovati. Ovim je ujedno zaključena rasprava, a u nastavku rada pristupilo se glasovanju.

Zastupnici Hrvatskog sabora većinom su glasova (83 "za" i 4 "suzdržana"), donijeli odluku o davanju suglasnosti na Ugovor o međusobnim pravima i obvezama HRT-a i OIV-a d.o.o., koji je utvrdilo Vijeće Hrvatske radiotelevizije na sjednici 28. lipnja 2002. godine.

V.Ž.

STATUT HRVATSKE IZVJEŠTAJNE NOVINSKE AGENCIJE

Hrvatski sabor dao je suglasnost na Statut HINE sa 74 glasa "za" i 4 "suzdržano". Bez primjedbi prethodno je podržan u Odboru za Ustav, Poslovník i politički sustav te u Odboru za informiranje, informatizaciju i medije.

Ante Beljo (HDZ) upozorio je da nigdje u Statutu ne stoji tko čini

Upravni odbor te je li izabran ili imenovan i koliko ima članova, dok se precizno govori o zaduženjima i ovlastima Upravnog vijeća HINE i njegovu odnosu prema ravnatelju te drugim poslovima u HINI.

Mirko Bolfek, direktor HINE odgovorio je da je to pitanje riješeno zakonom te izvijestio zastupnika da je

Hrvatski sabor prije oko tri tjedna imenovao članove Upravnog vijeća među kojima su ekonomski, medijski, financijski i informatički stručnjaci te jedan predstavnik zaposlenih u HINI. Možda bi bilo korisno da je to u Statutu, ali Statut se poziva na zakon, napomenuo je.

J.R.

PRIJEDLOG ODLUKE O IZBORU PREDsjedNIKA, POTPREDsjedNIKA I ČLANOVA ODBORA ZA LOKALNU I PODRUČNU (REGIONALNU) SAMOUPRAVU HRVATSKOGA SABORA; PRIJEDLOG ODLUKE O IZBORU ČLANA ODBORA ZA RAD, SOCIJALNU POLITIKU I ZDRAVSTVO HRVATSKOGA SABORA; PRIJEDLOG ODLUKE O IZBORU ČLANA ODBORA ZA GOSPODARSTVO, RAZVOJ I OBNOVU HRVATSKOGA SABORA; PRIJEDLOG ODLUKE O IZBORU ČLANA ODBORA ZA POMORSTVO, PROMET I VEZE HRVATSKOGA SABORA; PRIJEDLOG ODLUKE O IZBORU DVA ČLANA ODBORA ZA EUROPSKE INTEGRACIJE HRVATSKOGA SABORA; PRIJEDLOG ODLUKE O RAZRJEŠENJU I IZBORU DVA ČLANA ODBORA ZA IZBOR, IMENOVANJA I UPRAVNE POSLOVE HRVATSKOGA SABORA; PRIJEDLOG ODLUKE O RAZRJEŠENJU ZAMJENIKA ČLANA I IZBORU ČLANA I ZAMJENIKA ČLANA IZASLANSTVA HRVATSKOGA SABORA U PARLAMENTARNOJ SKUPŠTINI VIJEĆA EUROPE ZA 2002. GODINU

Izbori - imenovanja - razrješenja

Prijedloge Odbora za izbor, imenovanja i upravne poslove predstavio je predsjednik Odbora dr.sc. **Vilim Herman**. Prvo je predložio da se odluči o izboru predsjednika, potpredsjednika i članova Odbora za lokalnu i područnu, odnosno regionalnu samoupravu Hrvatskoga sabora. Za predsjednika rečenog radnog tijela, predložen je zastupnik mr.sc. **Marin Jurjević (SDP)**, za potpredsjednika zastupnik **Marko Baričević (HSLŠ)**, a za članove: zastupnica **Gordana Sobol (SDP)**, zastupnik **Zoran Šimatović (SDP)**, zastupnik **Milan Đukić (SNS)**, zastupnik **Darijo Vasilčić (PGS)**, zastupnik **Stjepan Živković (HSS)**, zastupnica **Jadranka Katarinčić-Škrlić (HSLŠ)**, zastupnik **Ivan Šuker (HDZ)**, zastupnica **Dubravka Šuica (HDZ)** i zastupnik dr.sc. **Zlatko Kramarić (LS)**.

Budući da nije bilo prijavljenih za raspravu, predsjedavajući je pozvao zastupnike na glasovanje. Većinom glasova (86 "za", 2 "protiv" i 3 "suzdržana"), zastupnici su prihvatili Prijedlog odluke nadležnog odbora.

Zatim se prešlo na Prijedlog odluka o izboru članova Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo Hrvatskog sabora. Predsjednik Odbora za izbor, imenovanja i upravne poslove,

predložio je da se za člana rečenog odbora izabere zastupnik **Stanko Zrilić (HSLŠ)**, što je prihvaćeno većinom (89 "za" i 2 "suzdržana") glasova.

Za novoga člana Odbora za gospodarstvo, razvoj i obnovu, predložen je zastupnik **Goranko Fižulić (nezavisni liberali)**. Ovaj prijedlog prihvaćen je većinom od (89 "za" i 1 "suzdržanim") glasom zastupnika Sabora.

Za člana Odbora za pomorstvo, promet i veze, predložen je zastupnik **Ivan Ninić (SDP)**, što je prihvaćeno većinom (90 "za" i 1 "suzdržanim") glasom.

Za članove Odbora za europske integracije predloženi su zastupnici: **Vinko Špičko (HSLŠ)** i **Stanko Zrilić (HSLŠ)**. Zastupnici su i ovaj prijedlog prihvatili većinom (88 "za" i 3 "suzdržana") glasa.

Nakon toga prešlo se je na Odluku o razrješenju i izboru dva člana Odbora za izbor, imenovanja i upravne poslove. Predloženo je razrješenje zastupnice **Đurđe Adlešić (HSLŠ)** i zastupnika dr.sc. **Zlatka Kramarića (LS)**. Za članove navedenog Odbora predloženi su zastupnici **Mladen Godek (nezavisni liberali)** i **Mario Livaja (LS)**.

Ovaj prijedlog Odbora, zastupnici su prihvatili većinom od (86 "za" i 4 "suzdržana") glasa.

Predloženo je da se dužnosti zamjenika člana izaslanstva Hrvatskoga sabora u Parlamentarnoj skupštini Vijeća Europe razriješi zastupnik mr.sc. **Ivo Škrabalo (nezavisni liberali)**, a u izaslanstvo Hrvatskoga sabora u parlamentarnoj skupštini Vijeća Europe za člana izabere mr.sc. **Ivo Škrabalo**, dok je za zamjenicu člana izaslanstva, predložena zastupnica dr.sc. **Zrinjka Glovacki - Bernardi (nezavisni liberali)**. I ovaj prijedlog odluke prihvaćen je većinom glasova - (82 "za" i 7 "suzdržanih").

Na kraju je iznesen i prijedlog Odbora da se zastupnik mr.sc. **Marin Jurjević (SDP)** razriješi dužnosti potpredsjednika Odbora za europske integracije, a da se na navedenu poziciju izabere zastupnica **Branka Baletić (SDP)**. Odluka je prihvaćena velikom većinom glasova (86 "za" i 2 "suzdržana"), kao i u prethodnim slučajevima.

Miljenko Fičor i **Mladenka Glamuzina** imenovani su za članove Komisije za vrijednosne papire.

V.Ž., J.R.

PRIJEDLOG ODLUKE O IZBORU SUCA USTAVNOG SUDA REPUBLIKE HRVATSKE

Ovaj zakonski prijedlog podnio je Hrvatskom saboru **Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav** na temelju ovlasti propisanih zakonskim aktima. U obrazloženju predloženoga akta prvo se navodi da suca Ustavnog suda Republike Hrvatske, **Jurici Malčiću** istječe mandat 11. srpnja 2002. godine. Zbog ovih se razloga ukazala potreba za izborom jednog suca, te je Odbor uputio poziv pravosudnim institucijama, pravnim fakultetima, odvjetničkoj komori, pravnim udru-gama, političkim strankama te drugim pravnim osobama, da predlože kandidate za izbor jednog suca Ustavnog suda.

Na poziv su pristigle kandidature: **mr.sc. Anđelka Bušića, mr.sc. Miljenka Giunia, Tončija Majice, Jurice Malčića, Ane Sihtar, Nevenke Šernhorst i Marte Vidaković-Mukić.**

Odbor je obavio razgovor sa svim prijavljenim kandidatima, osima sa

mr.sc. **Anđelkom Bušićem** koji je nedolazak na prvi razgovor opravdao zdravstvenim razlozima. S obzirom na to da je Odbor utvrdio da svi kandidati imaju uvjete za izbor suca Ustavnog suda, pristupilo se tajnom glasovanju koje se primjenjuje sukladno članku 231. stavku 1. Poslovnika Hrvatskog sabora. Odbor je izabrao izborno povjerenstvo od članova Odbora iz reda vladajuće koalicije i opozicije, s tim da je predsjednik izbornog povjerenstva bio iz reda opozicije. Nakon brojanja glasova, konstatirano je da su svi glasački listići važeći. Za kandidata **Juricu Malčića**, glasovalo je pet članova, za kandidatkinju **Nevenku Šernhorst** pet članova, te za kandidatkinju **Martu Vidaković-Mukić** jedan član Odbora. U ponovljenom glasovanju odlučivalo se između kandidata koji su dobili jednaki broj glasova. Ponovno je obavljeno brojanje, potom je utvrđeno

da je kandidat **Jurica Malčić** dobio pet, a kandidatkinja **Nevenka Šernhorst** šest glasova. Sukladno navedenom, Odbor je predložio Hrvatskom saboru da za suca Ustavnog suda izabere **Nevenku Šernhorst**, a priložio je i dokumentaciju svih kandidata koji ispunjavaju uvjete za suca Ustavnog suda Republike Hrvatske.

Budući da nije bilo prijavljenih zastupnika za raspravu, predsjedatelj je dao na glasovanje Prijedlog odluke o izboru Nevenke Šernhorst za suca Ustavnog suda, napominjući da je za izbor potrebna većina glasova svih zastupnika. Nakon brojanja glasova konstatirao je da su zastupnici potrebnom većinom (93 "za" i 3 "suzdržana") glasa, donijeli odluku o izboru Nevenke Šernhorst za suca Ustavnog suda Republike Hrvatske u tekstu kako ga je predložio predlagatelj.

V.Ž.

ODGOVORI NA ZASTUPNIČKA PITANJA

PROSTORNI PLANOVI

Pravo vlasništva nad poljoprivrednim i šumskim zemljištem

Na zastupničko pitanje **Mate Jukića (HDZ)** u vezi s **trajanjem postupka za stjecanje prava vlasništva nad poljoprivrednim i šumskih zemljištem** - odgovorila je **Vlada RH**.

"Na temelju Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, općine, gradovi i županije utemeljene Zakonom o područjima županija, gradova i općina u RH dužne su preuzeti nekretnine, pokretnine i financijska sredstva, te prava i obveze općina čiji su sljednik. Od nekretnina, prema prvom navedenom Zakonu,

jedinice lokalne samouprave mogle su preuzeti u vlasništvo zgrade i građevinsko zemljište koje su bile u vlasništvu dotadašnjih općina, čiji su sljednik.

Vlada RH daje slijedeći odgovor:

"Raspodaganje poljoprivrednim zemljištem u vlasništvu države propisano je Zakonom o poljoprivrednom zemljištu ("NN", broj 66/2001). Prema članku 53. tog Zakona, poljoprivrednim zemljištem u vlasništvu države raspolaže se sukladno Strategiji gospodarenja poljoprivrednim zemljištem u vlasništvu države koju donosi Vlada RH na prijedlog Ministarstva poljoprivrede i šumarstva.

Člankom 54. istog Zakona propisano je da jedinice lokalne samouprave donose, uz suglasnost Ministarstva poljoprivrede i šumar-

stva, a u skladu sa Strategijom, program raspolaganja poljoprivrednim zemljištem u vlasništvu države za svoje područje, koji treba sadržavati: ukupnu površinu poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu države; podatke o dosadašnjem raspolaganju poljoprivrednim zemljištem u vlasništvu države; površine određene za povrat imovine; površine određene za prodaju; površine određene za koncesiju; površine određene za zakup.

Sukladno člancima 23. i 32. Zakona o poljoprivrednom zemljištu, odluku o raspisivanju javnog natječaja za prodaju i zakup poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu države i odluku o izboru najpovoljnije ponude donosi općinsko ili gradsko vijeće, odnosno skupština Grada Zagreba na čijem je području pretežni dio površine

poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu države, uz suglasnost Ministarstva poljoprivrede i šumarstva.

Sredstva ostvarena prodajom i davanjem u zakup poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu države prihod su državnog proračuna u iznosu od 25%, proračuna jedinice područne (regionalne) samouprave u iznosu od 25%, a 50% pripada proračunu jedinica lokalne samouprave na čijem se području poljoprivredno zemljište nalazi, a naknada za koncesiju prihod je državnog proračuna u iznosu od 50%, a 50% pripada proračunu jedinica lokalne samouprave na čijem se području poljoprivredno zemljište nalazi.

Člankom 15. stavkom 1. Zakona o šumama propisano je da Hrvatski sabor, odnosno tijelo koje on ovlasti, može pojedine šume i šumska zemljišta u državnom vlasništvu izdvojiti iz šumskogospodarskog područja i prenijeti prava u pogledu odnosnih šuma i šumskih zemljišta na drugu pravnu osobu, radi njihovog korištenje u druge namjene, ako za to postoji opći interes. Prema tom Zakonu smatra se da postoji opći interes:

1. ako je šuma ili šumsko zemljište potrebno radi provedbe prostornog plana odnosno lokacijske dozvole u skladu s ovim Zakonom, za građenje objekata za zaštitu od poplava ili privođenja drugoj kulturi koja daje veću korist društvenoj zajednici;

2. ako se izdvajanje vrši za potrebe obrane RH.

Sukladno s navedenim, stjecanje vlasništva jedinica lokalne samouprave nad poljoprivrednim i šumskim zemljištem u vlasništvu države prema važećim zakonima nije moguće.

Hrvatske šume d.o.o. nemaju niti jedna zahtjev hrvatskih branitelja za rješavanje imovinskopravnih odnosa u svrhu izgradnje stambenih objekata na zemljištu u vlasništvu tog trgovačkog društva. Kako iz zastupničkog pitanja proizlazi da se prostornim planom proširilo građevinsko područje, moguće je da se radi o građevinskom zemljištu u vlasništvu RH. Naime, Hrvatske šume imaju u vlasništvu građevinsko zemljište koje se 16. listopada 1990. godine (dan stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o šumama - NN, broj 41/90, kojim su osnovane Hrvatske šume p.o., Zagreb), nalazilo unutar granica građevinskog područja i time imalo status gra-

đevinskog zemljišta, a koje su Hrvatske šume citiranim datumom preuzele od svojih pravnih prednika - šumskih gospodarstava.

Šume i šumska zemljišta u društvenom vlasništvu, koja su se 16. listopada 1990. godine nalazila izvan granica građevinskog područja, postala su vlasništvo RH, temeljem citiranog Zakona kojim ex lege izvršena pretvorba društvenog vlasništva na šumama i šumskim zemljištima.

Izmjenama prostornog plana, kojim se proširuje građevinsko područje, ne mijenja se vlasništvo nad nekretninama, što znači da ono što je citiranim datumom bilo državno vlasništvo ne može samim proširenjem granica građevinskog područja postati nekretnina u vlasništvu Hrvatskih šuma, makar je i nadalje upisana u zemljišnim knjigama kao društveno vlasništvo s pravom korištenja šumskog gospodarstva.

Hrvatske šume d.o.o. raspolazu nekretninama koje su kapital trgovačkog društva, na način da se odluke o raspolaganju nekretninama donose uz suglasnost Vlade RH. Odluke o davanju nekretnina u vlasništvu Hrvatskih šuma u zakup i najam, donosi Uprava društva uz prethodnu suglasnost nadzornog odbora" - stoji na kraju opširnog odgovora.

PROSVJETA

Radno-pravni status učitelja u Podunavlju

Josip Sesar postavio je ministru prosvjete i športa, odnosno njegovom zamjeniku zastupničko pitanje u svezi s **radno-pravnim statusom učitelja koji se zapošljavaju ugovorima o radu na određeno vrijeme za rad u odjelima s djecom hrvatske nacionalnosti te učitelja srpske nacionalnosti koji imaju ugovore o radu na neodređeno vrijeme, a nemaju zaduženja u nastavi (svi zaposleni na području hrvatskog Podunavlja).**

Ministarstvo prosvjete i športa dalo je odgovor u kojem stoji da ono status spomenutih učitelja ne rješava izravno, nego se njihov status rješava u skladu sa zakonskim odredbama. Ministarstvo prosvjete i športa upravo takvo rješavanje i preporuča. U ingerenciji Ministarstva je nadzor nad postupanjem prema zakonu.

U tijeku je prikupljanje potpunih podataka o svim učiteljima. Potom slijedi izrada prijedloga za prihvatljiva rješenja za svakog pojedinog zaposlenika. Očekujemo da će svi podaci biti raspoloživi početkom srpnja, na što nas obvezuje i priprema za početak nove školske godine.

U postavljenom pitanju prejudicira se status učitelja koji su svoj rad zasnovali na određeno vrijeme. Dok se ne dobiju moguća pravna rješenja i odluke ne možemo prihvatiti primjedbu da netko "ostaje na ulici", jer za sada nisu na ulici ni učitelji koji imaju ugovore o radu na neodređeno vrijeme ni učitelji s ugovorima o radu na određeno vrijeme. Ovi učitelji čak nisu ni u izravnoj vezi kako je navedeno u pitanju, jer učitelji koji imaju ugovore o radu na određeno vrijeme ne rade "umjesto" učitelja srpske nacionalnosti. Naime, takva situacija možda je negdje sporadično prisutna i to je u postupku već spomenutog rješavanja. Učitelji - povratnici, koji su uključeni u rad na određeno vrijeme, zasnovali su radni odnos za rad u novima odjelima s učenicima-povratnicima uglavnom hrvatske nacionalnosti, a ne u starim odjelima i nisu istisnuli učitelje srpske nacionalnosti. Najveći broj učitelja srpske nacionalnosti ostao je bez zaduženja jer se broj djece srpske nacionalnosti smanjio odlaskom generacije, preseljenja ili izbora pohađanja nastave na hrvatskom jeziku i pismu, a dio učitelja odbio je predavati u odjelima na hrvatskom jeziku i pismu.

Ministarstvo prosvjete i športa ne podržava niti uvjetuje zapošljavanje na osnovi etničke pripadnosti, osim ako se ne radi od modela nastave na jeziku i pismu nacionalne manjine, ali je isto tako dužno osigurati izvođenje nastave na hrvatskom jeziku u skladu sa Zakonom o osnovnom školstvu - stoji u odgovoru.

STAMBENO - KOMUNALNI POSLOVI

Propusti u procjeni štete

U vezi s postavljenim zastupničkim pitanjem **Marijana Maršića o rješavanju žalbe gospodina Mije Ivaničića iz Starih Jankovaca**, izjavljene protiv rješenja Ureda za prostorno uređenje, stambeno-komunalne poslove, graditeljstvo i zaštitu okoliša

Županije Vukovarsko-srijemske **Ministarstvo za javne radove, obnovu i graditeljstvo** izvješćuje da je ono, kao drugostupanjsko tijelo, odbilo žalbu imenovanoga kao neosnovanu. Naime, gospodin Mijo Ivančik je izjavio žalbu osporavajući opisano rješenje zbog utvrđenog II. stupnja oštećenja, na temelju kojeg je ostvario pravo na novčanu potporu za popravak obiteljske kuće u Starim Janjancima, dr. F. Tuđmana 18, u iznosu od 15.000,00 kuna, te prao na opremanje obiteljske kuće u vidu najnužnijih predmeta kućanstva. Prema zakonskim odredbama za popis i procjenu ratne štete nadležna je županijska komisija za popis i procjenu ratne štete. U slučaju gospodina Mije Ivančika, prvotno je po rečenoj komisiji utvrđen I. stupanj oštećenja, a po njegovom prigovoru II. stupanj oštećenja, to smatramo da su eventualni propusti učinjeni prilikom prve procjene, otklonjeni u ponovljenoj procjeni. Uz to ovo Ministarstvo niti nije nadležno za popis i procjenu ratne štete, zbog čega je i odbijena žalba gospodina Mije Ivančika - stoji u odgovoru.

UNUTARNJI POSLOVI

Kriteriji u otpuštanju policajaca

Zastupnik Hrvatskog sabora **Vlado Jukić (HSP)** postavio je ministru unutarnjih poslova pitanje:

"Da li su osim ovih kriterija (utvrđenih Programom zbrinjavanja viška zaposlenih u Ministarstvu unutarnjih poslova, op.a.) koji su temeljeni na Zakonu o državnim službenicima i namještenicima, postojali i neki drugi kriteriji za koje mi možda ne znamo - tzv. nacionalni kriteriji - po kojima nisu otpušteni policajci srpske nacionalnosti, bez obzira što nisu imali odgovarajuću stručnu spremu i što nisu imali položen državni ispit?"

Odgovorilo je **Ministarstvo unutarnjih poslova**. Ono tvrdi da temeljni sporazum za područje istočne Slavonije, Baranje i zapadnog Srijema (tzv. Erdutski sporazum) potpisan 12. studenog 1995. g., uspostavlja prijelazno razdoblje u navedenom području Republike Hrvatske, radi njegove mirne reintegracije u ustavnopravni poredak RH. U tu je svrhu osnovana prijelazna uprava, koja je tijekom prijelaznog razdoblja upra-

vljala na navedenom području te (između ostaloga) pomagala uspostavi i obučavanju privremenih policijskih snaga.

Stupanjem na snagu Pravilnika o unutarnjem redu MUP-a RH, 3. svibnja 2001. godine, u okviru ukupnog smanjenja broja policajaca, neraspoređen je i dio policajaca preuzetih tzv. "Erdutskim sporazumom", sukladno istim kriterijima koji su važili i za ostale policajce, te su sa 6.8.2001. g. stavljeni na raspolaganje Vladi RH, pri čemu je veći dio s protekom zakonskog roka raspolaganja dobio rješenje o prestanku radnog odnosa.

Međutim, nakon skrenute pozornosti određenih međunarodnih čimbenika na potrebu proporcionalne zastupljenosti pripadnika srpske nacionalnosti, sukladno preuzetoj obvezi spomenutim Pismom Vlade RH upućenom Vijeću sigurnosti UN-a od 13.1.1997. g. izvršena je korekcija i dio policajaca srpske nacionalnosti na području hrvatskog Podunavlja je vraćeno na posao.

Prema tome, razvidno je da nisu postojali "nacionalni" kriteriji prigodom utvrđivanja viška policijskih službenika, već se nastojalo ispuniti dio obveza preuzetih potpisivanjem tzv. Erdutskog sporazuma, dakle međunarodnog dokumenta čiju obvezujuću narav i implikacije nedosljedne primjene nije potrebno posebno naglašavati - stoji u odgovoru.

VATROGASTVO

Povrat PDV-a

Zastupnik **Petar Žitnik (HSS)** postavio je slijedeće zastupničko pitanje: **"Hoće li Vlada, i kada, svojom uredbom ili hitnom izmjenom sporne odredbe Zakona o vatrogastvu vratiti mogućnost povrata poreza na dodanu vrijednost vatrogasnim udrugama za 2001. godinu, kao i za sve naredne godine?"**

Na navedeno zastupničko pitanje **Vlada Republike Hrvatske** daje slijedeći odgovor:

"Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o vatrogastvu stupio je na snagu 1. siječnja 2002. godine. Jedna od izmjena odnosi se na članak 48. stavak 2. Zakona o vatrogastvu ("NN" broj 106/99), kojim je propisano da su pravne osobe iz stavka 1. ovog članka (javne vatrogasne postrojbe, dobro-

voljna vatrogasna društva i vatrogasne zajednice), u cijelosti oslobođene plaćanja poreza na dodanu vrijednost po računima plaćenim za nabavu opreme, materijala i usluga za obavljanje njihove djelatnosti.

Ministarstvo financija ističe da navedene odredbe o oslobodjenju od plaćanja poreza na dodanu vrijednost (članak 48. stavak 2. Zakona o vatrogastvu), nisu provedive, budući da nije propisano što se smatra opremom i materijalom, koje su to usluge što služe za obavljanje djelatnosti, te način identifikacije pravnih osoba (vatrogasnih postrojba, društava i zajednica), koje imaju pravo na nabavu oslobođenu od plaćanja poreza na dodanu vrijednost.

Prema stajalištu Ministarstva financija, kad bi se pristupilo identifikaciji kupaca vatrogasnih postrojbi, društava i zajednica, to bi bilo u suprotnosti s temeljnim načelima Zakona o porezu na dodanu vrijednost (PDV) ("NN" brojevi 47/95, 164/98, 105/99, 54/2000. i 73/2000), budući da se sustav oporezivanja PDV-om temelji na načelu prava svakog poreznog obveznika na povrat PDV-a (pretporeza) obračunatog po računima dobavljača. Porezni obveznik svoje pravo na povrat PDV-a ostvaruje podnošenjem porezne prijave u zakonom propisanim rokovima.

Nadalje, porezni obveznici dužni su voditi porezne evidencije, knjige ulaznih i izlaznih računa (U-RA i I-RA), poreznu prijavu (PDV i PRV-K), sukladno važećim odredbama Zakona o porezu na dodanu vrijednost, pa odredbe iz Zakona o vatrogastvu nisu provedive kod poreznih obveznika - prodavatelja. Nadzorna služba Porezne uprave Ministarstva financija, također, nije u mogućnosti pratiti provedbu navedenih odredbi.

Prema tome, Zakona o porezu na dodanu vrijednost u tom se smislu ne može mijenjati. Osim toga, navedeno oslobodjenje nije propisano Zakonom o porezu na dodanu vrijednost, i u suprotnosti je s njegovim temeljnim načelima, budući da su porezna oslobodjenja u sustavu oporezivanja porezom na dodanu vrijednost koncipirana na drugačiji način.

Naime, prema važećim odredbama Zakona o porezu na dodanu vrijednost, propisana su oslobodjenja od plaćanja PDV-a u tuzemstvu, na način da su u članku 11. istog Zakona navedene određene ustanove i

institucije (nisu vatrogasne postrojbe, društva, zajednice), koje nisu obvezne obračunavati PDV po računima ispostavljenim za obavljanje usluga ili isporuka dobara, ali su istovremeno obvezne plaćati obračunati PDV po ulaznim računima dobavljača kada nabavljaju dobra (opremu) i usluge.

Međutim, Vlada RH ističe kako Ministarstvo financija, a niti Ministarstvo unutarnjih poslova, nisu bili stručni nositelji izrade Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o vatrogastvu. Naime, predlagatelj tog Zakona bio je Valter Drandić, zastupnik u Hrvatskom saboru.

Vlada RH napominje da je u završnoj fazi izrada Nacrta prijedloga zakona o zaštiti i spašavanju na temelju kojeg će se jasnije odrediti uloga vatrogasnih organizacija u sustavu zaštite i spašavanju, te se pretpostavlja da će se, nakon donošenja toga Zakona pokrenuti postupak izmjena Zakona o vatrogastvu, u kojem slučaju će se naročito imati u vidu i izmjena sporne odredbe.

Prema tome, vatrogasne postrojbe koje su podnijele zahtjev za povrat plaćenog PDV-a, ili ga podnesu do 30. svibnja 2002. godine, u skladu s člankom 48. stavkom 2. Zakona o vatrogastvu, imaju pravo na povrat PDV-a plaćenog u 2001. godini, za nabavku opreme, materijala i usluga za obavljanje njihove djelatnosti - stoji u odgovoru.

VOJNI STANOVİ

Otkup prema zakonskim uvjetima

Zastupnik u Hrvatskome saboru **Valter Drandić (IDS)** postavio je zastupničko pitanje u vezi sa **statusom vojnih stanova, odnosno hoće li se dati mogućnost osobama koje imaju ugovor o korištenju stana da taj stan otkupe i pod kojim uvjetima, te hoće li se to isto pravo prenijeti na njihovu djecu?**

Na navedeno zastupničko pitanje **Vlada Republike Hrvatske** daje slijedeći odgovor:

Ministarstvo obrane, sukladno Zakonu o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo ("NN" brojevi 43/92 - pročišćeni tekst, 69/92, 25/93, 48/93, 2/94, 44/94, 58/95, 11/96, 68/98. i 96/99), ovlašteno je prodavati stanove nositeljima stanarskog prava koji su to pravo stekli na državnim stanovima, ako su zahtjev za kupnju podnijeli do 16. listopada 1995. godine.

Prema članku 6. Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo, stanar ima pravo kupiti stan pod uvjetima iz tog Zakona, a uz njegovu suglasnost i članovi njegovog obiteljskog domaćinstva. Stanarom, odnosno članom obiteljskog domaćinstva smatraju se osobe određene propisima o stanovanju.

Da bi se moglo pristupiti sklapanju ugovora o kupoprodaji stana, Ministarstvo obrane dužno je utvrditi sve činjenice odlučne za prodaju stana prema navedenom Zakonu.

M.M.

izvješća
HRVATSKOGA
SABORA

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:
dr. Željko Sabol

OSNIVAČ I IZDAVAČ: Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6

REDAKCIJA: Sanja Fleischer, Mirjana Kozar, Marija Krakić (zamjenica glavnog i odgovornog urednika), Đurđa Krmpotić, Marta Micek, Mirena Pehneć, Jasna Rodić, Mario Selnik, Jasenka Šarlija i Vjekoslav Žugaj

GRAFIČKI UREDNIK: Branislav Tanasijin

RAČUNALNA OBRADA: Ivo Rada

TAJNICA REDAKCIJE: Božica Šolić

ADRESA REDAKCIJE: 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6,

tel: 01/4569-722

fax: 01/6303-018

Web: www.sabor.hr

E-mail: sabor@sabor.hr

POŠTARINA: plaćena u pošti 10000 Zagreb

PRETPLATA NA ŽIRO-RAČUN BR: 2390001-1100016162

Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6

TISAK: Tiskara Hrvatskog sabora